

URZĄD STATYSTYCZNY
W WARSZAWIE
STATISTICAL OFFICE
IN WARSAW

STATYSTYCZNY PORTRET RADOMIA W LATACH 2000-2010

THE STATISTICAL PORTRAIT OF RADOM IN 2000-2010

WARSZAWA - 2012 - WARSAW

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS USED IN PUBLICATION

Kreska (-)	-	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka (.)	-	zupelny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak x	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak Δ	-	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych na stronie 8. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their fully names are given in the general notes on page 23.</i>
„W tym” „Of which”	-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (,)	-	used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys.	=	tysiąc	dok.	=	dokończenie
thous.	=	thousand	cont.	=	continued
mln	=	million	cd.	=	ciąg dalszy
	=	million	cont.	=	continued
zł	=	złoty	nr (Nr)	=	numer
zł	=	złoty	No.	=	number
kg	=	kilogram	ok.	=	około
	=	kilogram	poz.	=	pozycja
t	=	tona	pkt proc.	=	punkt procentowy
	=	tonne	pkt prom.	=	punkt promilowy
km	=	kilometr	tabl.	=	tablica
	=	kilometre	table	=	table
m ²	=	metr kwadratowy	ust.	=	ustęp
	=	square metre	Dz.U.	=	Dziennik Ustaw
ha	=	hektar	itp.	=	i tym podobne
	=	hectare	etc.	=	and the like
km ²	=	kilometr kwadratowy	m.in.	=	między innymi
	=	square kilometre	i.a.	=	among others
m ³	=	metr sześcienny	np.	=	na przykład
	=	cubic metre	e.g.	=	for example
dam ³	=	dekametr sześcienny	tj.	=	to jest
	=	cubic decametre	i.e.	=	that is
kWh	=	kilowatogodzina	późn.	=	późniejszy
	=	kilowatt hour	zm.	=	zmiany
GWh	=	gigawatogodzina	str.	=	strona
	=	gigawatt hour			
szt	=	sztuka			
pcs	=	piece			
r.	=	rok			

URZĄD STATYSTYCZNY
W WARSZAWIE
*STATISTICAL OFFICE
IN WARSAW*

**STATYSTYCZNY PORTRET
RADOMIA
W LATACH 2000-2010**

***THE STATISTICAL PORTRAIT
OF RADOM
IN 2000-2010***

WARSZAWA – 2012 – WARSAW

WYDAWCA *EDITOR*

Urząd Statystyczny w Warszawie *Statistical Office in Warsaw*
02-134 Warszawa, ul. 1 Sierpnia 21
tel. 22 464-23-15, faks 22 846-76-67
e-mail: SekretariatUSWAW@stat.gov.pl
<http://www.stat.gov.pl/warsz>

DYREKTOR *DIRECTOR*

Zofia Kozłowska

PUBLIKACJĘ PRZYGOTOWAŁ *PUBLICATION PREPARED*
zespół pod kierunkiem *section under the supervision of*

Alicji Dzieciot

AUTORZY PUBLIKACJI *AUTHORS*

Anna Majcher
Łukasz Zieliński

PRACE REDAKCYJNE, KOREKTA *TECHNICAL SUPERVISION, PROOF-READING*
pod kierunkiem *under the supervision of*

Barbary Czerwińskiej-Jędrusiak

PROJEKT OKŁADKI, *COVER DESIGN,*
SKŁAD KOMPUTEROWY I WYKRESY *TYPESETTING AND CHARTS*

Łukasz Zieliński

TŁUMACZENIE *TRANSLATION*

Agnieszka Gromek-Żukowska

RYCINY *PRINTS*

Anna Majcher

ISBN 978-83-63246-01-3

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.
When publishing Statistical Office data please indicate source.

PRZEDMOWA

Wychodząc naprzeciw rosnącemu zapotrzebowaniu różnych grup użytkowników na informacje statystyczne, wynikającemu m.in. z rozwoju samorządności, konieczności systemowego podejścia do procesu planowania rozwoju oraz monitorowania zmian społecznych, gospodarczych i środowiskowych, Urząd Statystyczny w Warszawie przygotował publikację przedstawiającą sytuację społeczno-gospodarczą Radomia w latach 2000-2010. Opracowanie jest dedykowane przede wszystkim władzom miasta i regionu, jako materiał stanowiący wsparcie zarówno dla bieżącego zarządzania regionem, jak i długofalowego planowania, w tym tworzenia strategii i polityk o zasięgu regionalnym i lokalnym. Publikacja będzie również przydatna dla wszystkich jednostek wykorzystujących na co dzień wskaźniki rozwoju społeczno-gospodarczego, zwłaszcza dla szkół wyższych, jednostek badawczych, instytucji otoczenia biznesu, organizacji pozarządowych oraz wszystkich mieszkańców, zainteresowanych zmianami, jakie zaszły na obszarze Radomia w ostatnim dziesięcioleciu.

Opracowanie jest pierwszą publikacją o Radomiu, od czasu włączenia miasta w 1999 r. do województwa mazowieckiego. Publikacja zawiera szereg informacji z zakresu demografii, rynku pracy, wynagrodzeń, ochrony zdrowia, edukacji, kultury i turystyki, infrastruktury komunalnej i gospodarki mieszkaniowej, finansów publicznych i podmiotów gospodarki narodowej, obrazujących przemiany zachodzące w mieście w okresie ostatniego dziesięciolecia. Radom został również zaprezentowany na tle polskich miast o zbliżonej liczbie ludności. Opracowanie składa się z części opisowej dotyczącej wyników badań, wzbogaconej prezentacją graficzną w postaci zestawu map i wykresów przedstawiających zjawiska zachodzące na terenie Radomia. Publikację uzupełnia część tabelaryczna z danymi liczbowymi. Dane te stanowiły podstawę do obliczeń większości współczynników i wskaźników.

Publikacja wydana w formie książkowej przygotowana została również w wersji elektronicznej w formacie PDF i w takiej postaci dostępna jest na stronie internetowej www.stat.gov.pl/warsz oraz na płycie CD.

Urząd Statystyczny dziękuje wszystkim osobom i instytucjom za udzieloną pomoc w opracowaniu publikacji i udostępnienie danych, które przyczyniły się do wzbogacenia jej treści.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Zofia Kozłowska

PREFACE

In order to meet growing needs of different users groups for statistical information, resulting from, among others, development of self-government, necessity of systemic approach to planning and development process as well as monitoring social, economic and environmental transformations, the Statistical Office in Warsaw has prepared a publication which presents socio-economic situation in Radom in 2000-2010. The study is dedicated particularly to all city and regional authorities as a support for both current activities and long-term planning, including local- and regional-scale strategies and policies. The publication shall be of much use to entities using socio-economic data on day-to-day basis, particularly to tertiary institutions, research units, business-related institutions, non-governmental institutions as well as for all residents interested in changes that have taken place in Radom in the last decade.

This study is the first publication about Radom, since incorporation of the city into mazowieckie voivodship in 1999. The publication contains a series of information on demographics, labour market, wages and salaries, health care, education, culture and tourism, municipal infrastructure and dwellings, public finance and national economy entities, which showing the transformation in the city during the last decade. In the summary, Radom is also presented in comparison to other cities in Poland with similar population. In order to satisfy the users, this study consists of synthesis of surveys results, graphical presentation supplemented with graphs and maps showing statistical phenomena in Radom. The publication is supplemented with data in statistical tables. These data are the basis for the calculation of most rates and indicators.

This publication, apart from edition in book form, has been prepared in electronic version in PDF format and in such form is available on the Office's website www.stat.gov.pl/warsz and on CD-ROM.

The Statistical Office thanks all persons and institutions who contributed to enrich the content of the publication.

Director
of the Statistical Office
in Warsaw

Zofia Kozłowska

SPIS TREŚCI	CONTENS	Str./Page
Przedmowa	Preface	3/4
Uwagi ogólne	General notes	8/23
Uwagi metodyczne	Methodical notes	10/25
Kalendarium z dziejów Radomia	Significant dates in Radom's history	38/41
Wyniki badań – synteza	Result of surveys – synthesis	44/45
Wykresy i mapy	Charts and maps	
Położenie geograficzne i powierzchnia	<i>Geographical location and area</i>	63
Ludność	<i>Population</i>	65
Rynek pracy	<i>Labour market</i>	69
Wynagrodzenia	<i>Wages and salaries</i>	74
Infrastruktura komunalna. Mieszkania	<i>Municipal infrastructure. Dwellings</i>	76
Edukacja	<i>Education</i>	78
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	<i>Health care and social welfare</i>	82
Kultura i turystyka	<i>Culture and tourism</i>	84
Finanse publiczne	<i>Public finance</i>	87
Podmioty gospodarki narodowej	<i>Entities of the national economy</i>	88
Radom na tle miast w Polsce o zbliżonej liczbie ludności w 2010 r.	<i>Radom compared of other cities in Poland with similar population in 2010</i>	89

Spis tablic	List of tables	Tabl./Table	Str./Page
Powierzchnia i ludność.....	<i>Area and population.....</i>	1	90
Ludność według grup wieku.....	<i>Population by age groups.....</i>	2	90
Ludność według edukacyjnych grup wieku	<i>Population by education age groups.....</i>	3	91
Ludność według płci i ekonomicznych grup wieku.....	<i>Population by sex and economic age groups.....</i>	4	91
Ruch naturalny ludności.....	<i>Vital statistic of population.....</i>	5	92
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców.....	<i>Contracted marriages by age of bridegrooms and brides.....</i>	6	92
Rozwody.....	<i>Divorces.....</i>	7	93
Urodzenia żywe.....	<i>Live births.....</i>	8	93
Urodzenia żywe według wieku matki.....	<i>Live births by age of mother.....</i>	9	94
Płodność kobiet.....	<i>Female fertility.....</i>	10	94
Wybrane współczynniki demograficzne.....	<i>Selected demographic rates.....</i>	11	94
Zgony według płci zmarłych.....	<i>Deaths by sex of deceased.....</i>	12	95
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały.....	<i>Internal and international migration for permanent residence.....</i>	13	95
Pracujący według płci.....	<i>Employed persons by sex.....</i>	14	96
Pracujący według sektorów własności.....	<i>Employed persons by ownership sectors</i>	15	96
Bezrobotni zarejestrowani według płci.....	<i>Registered unemployed persons by sex..</i>	16	97
Bezrobotni zarejestrowani według wieku.....	<i>Registered unemployed persons by age..</i>	17	98
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia.....	<i>Registered unemployed persons by educational level.....</i>	18	98
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy.....	<i>Registered uneployed persons by work seniority.....</i>	19	99
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy.....	<i>Registered uneployed persons by duration of unemployment.....</i>	20	99
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup.....	<i>Persons working in hazardous conditions by groups.....</i>	21	100
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami.....	<i>Persons injured in accidents at work as well as the number of days of inability to work caused by accidents.....</i>	22	100
Zatrudnienie i wynagrodzenia.....	<i>Paid employment and wages and salaries</i>	23	101
Wodociągi i kanalizacja.....	<i>Water-line and sewerage systems.....</i>	24	102
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych.....	<i>Gas-line system as well as consumers and consumption of gas from gas-line system</i>	25	102
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.....	<i>Consumers and consumption of electricity in household.....</i>	26	103
Zużycie wody i komunalne oczyszczalnie ścieków.....	<i>Water use and municipal waste water treatment plants.....</i>	27	103
Odpady wytworzone i nagromadzone oraz tereny ich składowania.....	<i>Generated and accumulated waste and their storage areas.....</i>	28	104
Budynki oddane do użytkowania.....	<i>Buildings completed.....</i>	29	104

Spis tablic (dok.)	List of tables (cont.)	Tabl./Table	Str./Page
Mieszkania oddane do użytkowania.....	<i>Dwellings completed.....</i>	30	105
Zasoby mieszkaniowe.....	<i>Dwellings stocks.....</i>	31	105
Szkoły podstawowe oraz gimnazja dla dzieci i młodzieży.....	<i>Primary schools and lower secondary schools for children and youth.....</i>	32	106
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży	<i>Basic vocational schools for youth.....</i>	33	107
Licea ogólnokształcące dla młodzieży.....	<i>General secondary schools for youth.....</i>	34	107
Licea profilowane i technika dla młodzieży.....	<i>Specialized secondary and technical schools for youth.....</i>	35	108
Szkoły policealne.....	<i>Post-secondary schools.....</i>	36	108
Wychowanie przedszkolne.....	<i>Pre-primary education.....</i>	37	109
Apteki ogólnodostępne, łóżka w szpitalach ogólnych oraz ambulatoryjna opieka zdrowotna.....	<i>Generally available pharmacies, beds in general hospitals as well as out-patient health care.....</i>	38	110
Żłobki oraz pomoc społeczna stacjonarna...	<i>Nurseries and stationary social welfare...</i>	39	110
Biblioteki publiczne (z filiami).....	<i>Public libraries (with branches).....</i>	40	111
Muzea.....	<i>Museums.....</i>	41	111
Kina stałe.....	<i>Fixed cinemas.....</i>	42	112
Teatr.....	<i>Theatre.....</i>	43	112
Dochody budżetu miasta.....	<i>Revenue of city budget.....</i>	44	113
Wydatki budżetu miasta.....	<i>Expenditure of city budget.....</i>	45	113
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON.....	<i>Entities of national economy in the REGON register.....</i>	46	114

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą całej gospodarki narodowej.
2. Dane prezentuje się:
  - 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz.U. Nr 251, poz. 1885), zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności - PKD 2004. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacyjną” oraz „Pozostała działalność usługowa”.
  - 2) **według sektorów własności:**
    - **sektor publiczny** - grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszana” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
    - **sektor prywatny** - grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszana” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.
3. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.
4. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON).

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
5. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy z niższych poziomów klasyfikacji mogą się różnić - z tytułu zaokrągleń - od wielkości „ogółem” na wyższych poziomach klasyfikacji.
6. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
7. **Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku - według stanu w dniu 30 VI.

W latach 2000 i 2001 do przeliczeń przyjęto skorygowaną liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 31 XII 2002 r.

8. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
9. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót

pełna nazwa

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007

sekcje

Handel; naprawa pojazdów samochodowych

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Zakwaterowanie i gastronomia

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Obsługa rynku nieruchomości

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Administrowanie i działalność wspierająca

Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

UWAGI METODYCZNE

Powierzchnia

1. Informacje o stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni miasta ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. Nr 38, poz. 454).

Ewidencja ta wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję).

2. **Ochrona przyrody** polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyiska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Ludność

1. Tablice do działu opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury **ludności faktycznie zamieszkałej** na terenie miasta. Bilanse te sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (NSP 2002) przy uwzględnieniu:

- a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały),
- b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące) na terenie miasta a liczbą osób czasowo nieobecnych, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie miasta;

- 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL - Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
  - 3) sprawozdawczości urzędu stanu cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
  - 4) sprawozdawczości sądu okręgowego - o prawomocnie orzeczonych rozwodach.
2. W tablicach o **stanie ludności** obok tradycyjnych pięcioletnich grup wieku wprowadzono również następujące grupowania:

Ekonomiczne grupy wieku:

- wiek **przedprodukcyjny** - mężczyźni i kobiety w wieku do 17 lat,
- wiek **produkcyjny** - mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat,
- wiek **poprodukcyjny** - mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Przez ludność w wieku **nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym.

Edukacyjne grupy wieku: 3-6, 7-12, 13-15, 16-18, 19-24 lata.

3. **Wskaźnik starości demograficznej OAR** (old-age-rate): udział osób starszych (60 lat i więcej) w ogólnej liczbie ludności.
4. **Współczynnik feminizacji** - liczba kobiet przypadających na 100 mężczyzn.
5. **Wskaźnik „ekonomicznego obciążenia ludności w wieku produkcyjnym”** - liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym.
6. **Mediana wieku** oznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.
7. Dane o **ruchu naturalnym ludności** opracowano:
  - małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem,
  - rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo,
  - urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
  - zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15 - 49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako iloraz liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności kobiet** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności).

Współczynnik dynamiki demograficznej jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

8. Metoda Webba polega na zakwalifikowaniu badanej jednostki terytorialnej (gminy, powiatu) do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności w zależności od znaku i wartości bezwzględnej przyrostu naturalnego (PN) oraz salda migracji (SM) na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Klasyfikacja Webba wyróżnia:

- cztery typy odnoszące się do jednostek zaludniających się w wyniku:

- A - przewagi przyrostu naturalnego nad ubytkiem migracyjnym (+PN>-SM),
- B - przyrostu migracyjnego i jeszcze wyższego przyrostu naturalnego (+PN>+SM),
- C - przyrostu naturalnego i jeszcze wyższego przyrostu migracyjnego (+PN<+SM),
- D - przewagi przyrostu migracyjnego nad ubytkiem naturalnym (-PN<+SM),

- cztery typy odnoszące się do jednostek wyludniających się w wyniku:

- E - przewagi ubytku naturalnego nad przyrostem migracyjnym (-PN>+SM),
- F - ubytku migracyjnego i jeszcze większego ubytku naturalnego (-PN>-SM),
- G - ubytku naturalnego i jeszcze większego ubytku migracyjnego (-PN<-SM),
- H - przewagi ubytku migracyjnego nad przyrostem naturalnym (+PN<-SM).

Typ badanej jednostki określa się odczytując relację obu zmiennych przy wykorzystaniu układu współrzędnych (oraz dodatkowo wprowadzonych przekątnych), w którym oś rzędnych odpowiada wartościom współczynnika przyrostu naturalnego, a oś odciętych wartościom współczynnika salda migracji stałej w badanym okresie. Gdy wartość przyrostu naturalnego i współczynnika salda migracji stałej są równe, wprowadza się dodatkowe typy (przejściowe).

9. Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

10. Informacje o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały podano na podstawie pełnej ewidencji osób migrujących.

Przez **migracje wewnętrzne ludności** na pobyt stały rozumie się zmiany miejsca stałego pobytu, polegające na przekroczeniu granicy jednostki administracyjnej w celu osiedlenia się na stałe. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie jednostki.

Przez określenie „**napływ**” rozumie się nowe zameldowania na pobyt stały, przez „**odpływ**”-wymeldowania ze stałego (tj. zameldowania w innej jednostce na pobyt stały).

Dane o **migracjach zagranicznych ludności** na pobyt stały opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych miasta o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

11. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

Rynek pracy

1. Dane o pracujących obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, duchownych oraz jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2. Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zaliczono:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
  - 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek (właścicieli i współwłaścicieli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) oraz inne osoby pracujące na własny rachunek;
  - 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
  - 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
  - 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej.
- 3. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy** dotyczą:
- 1) zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;
  - 2) przeciętnego zatrudnienia pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.
- 4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób **w głównym miejscu pracy**.
- 5. Informacje o przyjeżdżających i wyjeżdżających do pracy** pochodzą z badania: „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2006 r.” przeprowadzonego przez Ośrodek Statystyki Miast Urzędu Statystycznego w Poznaniu, na podstawie danych z systemu podatkowego zgromadzonych w bazie POLTAX.
- 1) **Wyjeżdżający do pracy** to pracownicy najemni (zatrudnieni), którzy wyjeżdżają z gminy zamieszkania do innej gminy, gdzie jest ich miejsce pracy i z tego tytułu mają prawo do zwiększonych kosztów uzyskania przychodu.
  - 2) **Przyjeżdżający do pracy** to pracownicy najemni (zatrudnieni), którzy przyjeżdżają z gminy zamieszkania do innej gminy, gdzie jest ich miejsce pracy i z tego tytułu mają prawo do zwiększonych kosztów uzyskania przychodu.
- 6. Pod pojęciem bezrobotnego** (ustawa z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązująca od 1 VI 2004 r. - Dz.U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.) należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną - zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych (do 2006 r. wieczorowych, zaocznych lub eksternistycznych), zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:
- 1) ukończyła 18 lat;
  - 2) kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna - 65 lat;
  - 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobiera: świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
  - 4) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych;
  - 5) nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;

- 6) nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub nie podlega – na podstawie odrębnych przepisów - obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
- 7) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności;
- 8) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 9) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego;
- 10) nie pobiera na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
- 11) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

Od 2004 r. za bezrobotnego nie uważa się młodocianego absolwenta oraz osoby odbywającej przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

7. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo). Dane o bezrobotnych oraz pracujących wykorzystywane do obliczenia stopy bezrobocia pochodzą ze źródeł różniących się metodą zbierania, co może powodować pewne nieścisłości. Dla bezrobotnych miejscem lokalizacji jest ich miejsce zamieszkania lub pobytu, zaś dla pracujących - lokalizacja miejsca pracy.
8. Pod pojęciem **ludności aktywnej zawodowo** szacowanej na koniec każdego prezentowanego roku, należy rozumieć osoby pracujące w jednostkach sektora publicznego i prywatnego, jak również osoby bezrobotne.
9. **Oferty pracy** są to zgłoszone przez pracodawców wolne miejsca zatrudnienia i miejsca przygotowania zawodowego na stanowisku pracy oraz przyjęte do realizacji miejsca pracy w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych i stażu, a także w ramach umów zlecenia i umów o dzieło.
10. **Warunki pracy** jest to zespół czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Na środowisko pracy składają się: czynniki fizyczne (np. oświetlenie, hałas, mikroklimat), chemiczne (np. substancje toksyczne) oraz biologiczne (np. bakterie), występujące zarówno na obszarze miejsca pracy (np. w hali fabrycznej, na stanowisku pracy), jak i na obszarze otaczającym zakład pracy.
11. Opracowanie zawiera informacje o wypadkach przy pracy osób pracujących w całej gospodarce narodowej (poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi) z wyjątkiem jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, w których informacje dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;

- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła (w kraju lub Parlamencie Europejskim) lub senatora pobierającego uposażenie;
- 4) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 5) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 6) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 7) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 8) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 9) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 10) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

Wynagrodzenia

1. Informacje o **wynagrodzeniach** obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, duchownych oraz jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Do 2001 r. dane nie obejmują przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe (PKP) S.A., poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.
2. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.
3. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne)** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:
  - wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
  - wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
  - dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
  - honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

4. Dane o wynagrodzeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania

1. Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych i prezentowane są według lokalizacji obiektów.
2. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych do odprowadzania wód opadowych.

Przez połączenia wodociągowe i kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz połączenia gazowe prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Dane o **zużyciu energii elektrycznej i gazu z sieci** w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustalono w oparciu o zaliczkowy system opłat.

4. Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami chłodniczymi; jak również łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych), z innych jednostek oraz gospodarstw domowych.

5. Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego, w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni oczyszczających ścieki z miasta.

6. **Odpady** oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 ustawy z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (Dz.U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 z późn. zm.), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o odpadach opracowane zostały od 2002 r. zgodnie z katalogiem odpadów opartym o Listę Odpadów wprowadzoną do prawodawstwa Unii Europejskiej z dniem 1 I 2002 r., a za lata 2000 - 2001 - na podstawie klasyfikacji odpadów z Europejskim Katalogiem Odpadów.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Wykorzystanie odpadów (dane w tabl. 28 z lat 2000 i 2001) polega na ich użyciu w celach: przemysłowych, w tym energetycznych, a także budowlanych, jako surowców wtórnych w całości lub w części, bezpośrednio lub przez przetwarzanie i nieprzemysłowych, a w szczególności do kształtowania powierzchni gruntów lub ich dostosowywania do określonych potrzeb, a także do nawożenia lub ulepszenia gleby.

Przez **odzysk odpadów** (dane w tabl. 28 od 2002 r.) rozumie się wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

7. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 112, poz. 1206).

8. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich, internatów, domów opieki społecznej pomieszczeń i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

9. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych - według stanu w dniu 31 XII. Bilanse zasobów mieszkaniowych sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przyjmując od 2002 roku za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych; do 2001 r. mieszkania zamieszkałe według stanu w dniu 31 XII.

10. Informacje o mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz izbach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż lub wynajem.

11. W zasobach mieszkaniowych za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na mieszkanie i na izbę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

Edukacja

1. Informacje zawarte w publikacji prezentowane są według stanu organizacyjnego ustroju szkolnego regulowanego przez przepisy ustawy z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) oraz zasad wdrażania nowego systemu edukacji, które reguluje ustawa z dnia 8 I 1999 r. - Przepisy wprowadzające reformę ustroju szkolnego (Dz.U. z 1999 r. Nr 12., poz. 96 z późn. zm.). Przedstawione dane pochodzą z Systemu Informacji Oświatowej wprowadzonego na mocy ustawy z dnia 19 II 2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 49, poz. 463 z późn. zm.).
2. W wyniku wdrożenia reformy systemu oświaty funkcjonują:
  - od roku szkolnego 1999/2000 **6-letnie szkoły podstawowe** oraz **3-letnie gimnazja** (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa,
  - od roku szkolnego 2002/2003 **szkoły ponadgimnazjalne**, tj. 2–3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/2005 szkoły uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika) i 3 letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również szkoły policealne,
  - szkoły artystyczne.

Ponadto działające do zakończenia cyklu kształcenia szkoły ponadpodstawowe (dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej) i ich oddziały będące w strukturze szkół ponadgimnazjalnych, tj. 4-letnie licea ogólnokształcące i 4–5-letnie średnie szkoły zawodowe (obejmujące technika oraz licea zawodowe i techniczne) ujmują się w szkołach ponadgimnazjalnych.
3. Z dniem 1 IX 2004 r. wprowadzono **obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat** w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi); do roku szkolnego 2003/2004 dzieci miały prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego.
4. W publikacji ujęto wszystkie szkoły objęte systemem oświaty, tj. szkoły podstawowe, gimnazja, zasadnicze szkoły zawodowe (łącznie z przysposabiającymi do pracy zawodowej), licea ogólnokształcące (łącznie z uzupełniającymi), licea profilowane i technika (łącznie z uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi), szkoły policealne.
5. Dane dotyczące wychowania przedszkolnego (oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, przedszkola, a od roku 2008/2009 również punkty przedszkolne) oraz szkół podano według stanu na początek roku szkolnego; dane o absolwentach - na koniec roku szkolnego.
6. Zgodnie z ustawą o systemie oświaty z dnia 7 IX 1991 r., na zakończenie nauki w szkołach publicznych i niepublicznych przeprowadza się następujące rodzaje sprawdzianów i egzaminów:
  - 1) w sześcioletnich szkołach podstawowych - sprawdzian kompetencji,
  - 2) w trzyletnim gimnazjum - egzamin gimnazjalny,
  - 3) w szkołach ponadgimnazjalnych:
    - egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zasadniczych szkołach zawodowych oraz technikach i szkołach policealnych,
    - egzamin maturalny w liceach ogólnokształcących, profilowanych oraz w technikach.
7. **Współczynnik skolaryzacji brutto** określa relację liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

8. Dane dotyczące szkolnictwa wyższego nie obejmują szkół resortu obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych i administracji i prezentowane są według stanu w dniu 30 XI. Dane prezentowane są według faktycznej lokalizacji uczelni/filii.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

1. Dane prezentowane w dziale obejmują informacje z obszaru ochrony zdrowia w publicznych i niepublicznych jednostkach opieki zdrowotnej, z wyjątkiem jednostek resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych i administracji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a także ochrony zdrowia w zakładach karnych.
2. Podstawę przemian w systemie opieki zdrowotnej stanowią:
  - 1) ustawa z dnia 30 VIII 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 z późn. zm.), na mocy której mogą być tworzone publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

Publicznym zakładem opieki zdrowotnej jest zakład utworzony przez: ministra lub centralny organ administracji rządowej, wojewodę lub jednostkę samorządu terytorialnego, publiczną uczelnię medyczną, publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych i od 2006 r. – Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego oraz do 2002 r. - Polskie Koleje Państwowe (PKP).

Niepublicznym zakładem opieki zdrowotnej jest zakład utworzony przez: Kościół lub związek wyznaniowy, pracodawcę, fundację, związek zawodowy, samorząd zawodowy, stowarzyszenie, inną krajową lub zagraniczną osobę prawną lub osobę fizyczną, a także spółkę niemającą osobowości prawnej.

Zakładem opieki zdrowotnej jest m.in.: szpital, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, hospicjum stacjonarne, sanatorium, prewentorium i inny zakład udzielający całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych, przychodnia, ośrodek zdrowia, pogotowie ratunkowe, żłobek;
  - 2) ustawa z dnia 5 VII 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1217 z późn. zmianami), na mocy której pielęgniarka lub położna może wykonywać indywidualną praktykę albo indywidualną praktykę specjalistyczną, po uzyskaniu zezwolenia właściwej, ze względu na miejsce wykonywania praktyki, okręgowej rady pielęgniarek i położnych;
  - 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza denty (Dz.U. z 2008 r. Nr 136, poz. 857 z późn. zm.), na mocy której tworzy się **praktyki lekarskie**: indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe. Istotą tej formy jest realizowanie przez prywatne podmioty świadczeń zdrowotnych dla ogółu ludności. Po zarejestrowaniu praktyki lekarz może leczyć pacjentów w ramach środków publicznych i niepublicznych;
  - 4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.) z mocą obowiązującą od 1 X 2004 r., która reguluje zakres i warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia. Ustawa ta zastąpiła ustawę z dnia 23 I 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia, utworzonym z dniem 1 IV 2003 r., który zastąpił kasy chorych działające od 1 I 1999 r. do 31 III 2003 r.;
3. Działalność **aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych** unormowana jest ustawą z dnia 6 IX 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz.U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271 z późn. zm.).

Apteki ogólnodostępne nie obejmują aptek w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (np. w szpitalach, w sanatoriach), które działają na potrzeby tych zakładów.
4. Dane o **pracownikach medycznych** obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy

określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy; osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz. Lekarzy, pielęgniarki i położne oraz farmaceutów wykazano łącznie z osobami odbywającymi staż.

5. Dane o **zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej** obejmują przychodnie, ośrodki zdrowia, ambulatoria i od 2001 r. poradnie. **Udzielone porady** podaje się w zakresie wyżej wymienionych zakładów.
6. Dane o **łóżkach w zakładach stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie. Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków do 2007 r. oraz miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; do 2002 r. obejmowały łóżka na oddziałach szpitalnych przy stacjach pogotowia ratunkowego.
7. **Placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży** prezentowane są zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.). Placówka zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Kultura i turystyka

1. **Biblioteka** jest to jednostka posiadająca uporządkowany zinventaryzowany zbiór książek, czasopism i innych materiałów piśmienniczych, liczący co najmniej 300 jednostek inwentarzowych, udostępniany czytelnikom w sposób kontrolowany.
Punkt biblioteczny to placówka, prowadzona najczęściej społecznie, której księgozbiory są wypożyczane na czas nieokreślony z jednostki macierzystej (biblioteki lub filii) i pozostają w ewidencji tej biblioteki.
2. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma. Jednostką obliczeniową księgozbioru jest wolumin, czyli tom (zawartość jednej okładki) zarejestrowany w książce inwentarzowej. W przypadku periodyków za wolumin uważa się zbiór (zazwyczaj roczny) numerów jednego tytułu gazety lub czasopisma stanowiący jedną pozycję inwentarzową. Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.
3. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy).
4. Informacje o **teatrze** dotyczą Teatru Powszechnego im. Jana Kochanowskiego w Radomiu.
5. **Muzea** to instytucje kultury, które gromadzą, rejestrują, konserwują i przechowują oraz udostępniają publiczności w formie wystaw zabytki i wytwory kultury w zakresie sztuki, wiedzy, techniki i przyrody oraz prowadzą działalność naukową, oświatową i popularyzatorską.
6. Termin **turystyka** - zgodnie z definicją Światowej Organizacji Turystyki - obejmuje czynności osób podróżujących w celach innych niż podjęcie pracy zarobkowej, tj. głównie w celach wypoczynkowych, służbowych, religijnych, itp. i pozostających poza swoim codziennym środowiskiem nie dłużej niż 1 rok.
7. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty; nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.
8. W informacjach o **obiekтах i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

- 9. Turycyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

Finanse publiczne

- 1. Finanse publiczne** obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła do 2009 r. ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.), w 2010 r. ustawa z dnia 27 VII 2009 r. o finansach publicznych i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 i 1241 z późn. zm.), a w przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również: ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. Nr 203, poz. 1966 z późn. zm.).

- 2.** Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetu miasta oraz zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych (do 2005 r.), rachunku dochodów własnych jednostek budżetowych (od 2005 r.) i funduszy celowych.
- 3.** Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy, zwany rokiem budżetowym, w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też dane dotyczące dochodów i wydatków miasta podawane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

- 4.** Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się na podstawie klasyfikacji budżetowej, którą ustala Minister Finansów w drodze rozporządzenia. Prezentowane dane w podziale według działów i paragrafów opracowano zgodnie z klasyfikacją dochodów i wydatków budżetowych, obowiązującą na mocy rozporządzenia Ministra Finansów do 2002 r. z dnia 18 VII 2000 r. (Dz.U. Nr 59, poz. 688 z późn. zm.), w latach 2003-2004 z dnia 25 III 2003 r. (Dz.U. Nr 68, poz. 634 z późn. zm.), w 2005 r. z dnia 20 IX 2004 r. (Dz.U. Nr 209, poz. 2132 z późn. zm.), z dnia 14 VI 2006 r. (Dz.U. Nr 107, poz. 726 z późn. zm.) w latach 2006-2009, a w 2010 r. na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. Nr 38, poz. 207).

- 5. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:**

- dochody własne (dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych, wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, dochody z majątku, środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych);
- dotacje celowe (z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej, na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego, otrzymane z funduszy celowych);
- dotacje rozwojowe;

- subwencja ogólna, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z przychodami),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu publicznego,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

Podmioty gospodarki narodowej

Prezentowane w dziale dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji i działów PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. Nr 88, poz. 439 z późn. zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VII 1999 r. (Dz.U. Nr 69, poz. 763 z późn. zm.) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

GENERAL NOTES

1. Data presented unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.
2. Data are presented:
  - 1) according to the **Polish Classification of Activities — PKD 2007**, compiled on the basis of the *Statistical Classification of Economic Activities in the European Community — NACE rev. 2*. PKD 2007, was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24 XII 2007 (*Journal of Laws* No. 251, item 1885) and replaced the *Polish Classification of Activities – PKD 2004*. The item **"Industry"** was introduced, including NACE rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities", as an additional grouping. The item **"Other services"** was introduced including sections: "Professional scientific and technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Education", "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities".
  - 2) **according to ownership sectors:**
    - **public sector** — grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self government entity ownership as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of public sector entities,
    - **private sector** — grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as "mixed ownership" with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.
3. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.
4. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity, registered in the Country Official Register of the Units of the National Economy (REGON).

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own account in order to earn a profit.
5. Automatic rounding of numbers might in some cases cause differences in sums on higher level of aggregation.
6. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.
7. When **computing per capita data (per 1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production, consumption) — as of 30 VI.

In 2000 and 2001 corrected number of population, considering balanced population, based on the results of the Population and Housing Census 2002 in the administrative division valid as of 31 XII 2002, was applied in calculations.
8. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note.
9. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

abbreviation

full name

STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY —
NACE rev. 2

sections

Trade; repair of motor vehicles

Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Accommodation and catering

Accommodation and food service activities

X

Real estate activities

X

Administrative and support service activities

METHODICAL NOTES

Area

1. Information regarding the **geodesic status and directions in voivodship land use** is classified according to ownership and register groups, of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws, No. 38, item 454).

A land register introduced since 2002 changes, primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which previous was included in the item "built-up and urbanised land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land.

2. **Nature protection** consists in maintaining, sustainable utilisation and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Ecological arable lands are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river beds, rock outcrops, scarps, gravel banks, habitats of rare or protected species etc.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

Population

1. Chapter tables were compiled on the basis of:

- 1) the balances of the size and structure of the **population (actually living in a gmina)**. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census (Population and Housing Census 2002), taking into account:

- a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence),
- b) the difference between the number of people registered for temporary stay above 3 months (until 2005 for a period of more than 2 months) in a city and the number of people temporary absent, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a city and the number of people actually living in the city;

- 2) the registers of the Ministry of Interior and Administration on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL register - Common Electronic System of Population Register);
- 3) documentation of Civil Status Office regarding registered marriages, births and deaths;
- 4) documentation of regional court - regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. In tables on the **state of population**, apart from traditional 5-years age groups, following groupings were added:

Economic age groups:

- **pre-working age** - males and females aged 0-17,
- **working age** - males, aged 18-64, and females, aged 18-59,
- **post-working age** - 65 and more for males and 60 and more for females.

Population of **non-working age** group is understood as population at pre-working age and population at pos-working age.

Educational age groups: 3-6, 7-12, 13-15, 16-18, 19-24.

3. **Rate demographic of ageing (OAR)** - the ratio of persons in old age (60 years or more) to the total population.
4. **Feminization rate** - females per 100 males.
5. **The economic burden of the population at working** - age rate - the number of the population in the non-working age per 100 persons in the working age.
6. **Median age** of population is a parameter determining the exact age, which half of population already exceeded and second half – did not reach yet.
7. Data regarding the **vital statistics** were compiled as follows:
  - marriages - according to the husband's place of permanent residence before the,
  - divorces - according to the plaintiff's place of residence,
  - births - according to the mother's place of permanent residence,
  - deaths - according to the place of permanent residence of the deceased.

Infant is a child under the age of 1.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15—19 and from the mothers in the age 50 and over - to the group 45-49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15—49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming that age specific fertility rates for this period are constant,
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates).

Demographic dynamics rate is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

8. **Webb's method** classifies surveyed territorial unit (gmina, powiat) into one of eight types of population development depending on the sign and absolute value of natural increase (PN) and net migration (SM) for permanent residence per 1000 population. Webb's classification distinguishes:

- four types related to the units which are populating due to:

A – advantage of natural increase over migration decrease ($+PN > -SM$),

B – migration increase and even higher natural increase ($+PN > +SM$),

C – natural increase and even higher migration increase ($+PN < +SM$),

D – advantage of migration increase over natural decrease ($-PN < +SM$),

- four types related to the units which are depopulating due to:

E – advantage of natural decrease over migration increase ($-PN > +SM$),

F – migration decrease and even higher natural decrease ($-PN > -SM$),

G – natural decrease and even higher migration decrease ($-PN < -SM$),

H – advantage of migration decrease over natural increase ($+PN < -SM$).

Type of surveyed unit is determined by reading the relation of both variables using a coordinate system (as well as additionally introduced diagonal lines), where the axis of ordinates corresponds to values of the rate of natural increase and the axis of abscissa – values of the rate of net migration for permanent residence in surveyed period. When the values of the rate of natural increase and the rate of net migration are even, additional (transitional) types are being introduced.

9. **Information on births and deaths** (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

10. The data on **internal and international migration for permanent residence** have been compiled on the basis of complete registration of migrants.

Internal migration of the population is the change of the place of permanent residence connected with the crossing of the administrative border of the gmina with the purpose to settle in another administrative unit. The changes of address within the same unit are excluded from data on internal migration.

The term of “**inflow**” is used in the case of registration of arrival for permanent stay, the term “**outflow**” – in the case of registration of departure from permanent residence (i.e. registration of arrival for permanent residence in other administrative unit).

Data regarding **international migration of the population** for permanent residence were compiled on the basis of city documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as deregistration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

11. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population registered for permanent residence (as of 30 VI).

Labour market

1. Data on **employment** covers units of the national economy, excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations economic and professional self-government, clergy as well as budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.
2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) *employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);*
  - 2) *employers and own-account workers (owners and co-owners including contributing family workers of entities conducting economic activity; excluding partners of companies who do not work in a company) and other self-employed persons;*
  - 3) *outworkers;*
  - 4) *agents (including contributing family workers and persons employed by agents);*
  - 5) *members of agricultural production co-operatives.*
3. Data regarding **employees hired on the basis of employment** contracts concern the employment on a given day of:
- *full-time paid employees (including seasonal and temporary employees);*
  - *part-time paid employees (including seasonal and temporary employees) in the main job without converting them into full-time paid employees.*
4. Data concerning **employment as of 31 XII** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.
5. Information on **coming to work and leaving for work** are derived from the survey "Flows of population connected with employment in 2006" developed by the Urban Statistic Centre in Statistical Office in Poznań, based on data collected from the tax system POLTAX base. Data are available in the Local Data Bank at: <http://www.stat.gov.pl/bdl> and in the publication: "Journeys to work in Poland" at: <http://www.stat.gov.pl/poznan>.
- 1) **Leaving for work** – *employed persons (employees) who leave gmina of residence to another gmina of workplace and simultaneously for such persons increased cost of obtaining revenue, and it's amount corresponds to amount entitled to person which commute to work.*
  - 2) **Coming to work** – *employed persons (employees) who come from gmina of residence to another gmina of workplace and simultaneously for such persons increased cost of obtaining revenue, and it's amount corresponds to amount entitled to person which commute to work.*
6. An **unemployed person** (Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004, Journal of Laws No. 99, item 1001 with later amendments) is understood as a person not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person — capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme (until 2006 — in the evening, weekend and extra curriculum education system), looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, if he/she fulfilled among others, the following conditions:
- 1) *is aged 18 or more;*
  - 2) *is aged less than 60 (women) or less than 65 (men);*
  - 3) *did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from an inability to work, family pension, pension due to training, social pension, does not receive: a pre-retirement benefit or allowance, a rehabilitation benefit, a sick and maternity benefit or a benefit in the amount of a maternity benefit;*
  - 4) *is not an owner or holder (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;*
  - 5) *is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of agricultural land exceeding 2 convertible ha;*

- 6) is not entered in the register rolls of economic activity or is not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or retirement provision, excluding social insurance of farmers;
- 7) is not temporarily under arrest or not serving a prison sentence;
- 8) does not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work; excluding income generated from interests or other income generated from money gathered on bank accounts;
- 9) does not receive, on the basis of the regulation concerning social welfare, a permanent social benefit;
- 10) does not receive, on the basis of regulations concerning family allowances, nursing allowance or allowance supplementary to family benefit due to single parenthood and losing rights to unemployment benefit due to the expiry of the legal duration of benefit receiving;
- 11) does not receive training allowance after the termination of employment.

Since 2004, a adolescent graduate and persons who take vocational training in workplace are not considered unemployed.

- 7. **The registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. The unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the censuses results. The data on the unemployed are collected according to their place of residence or stay, while the data on the employed – according to address of their place of work. Therefore the unemployment rates are not exactly precise, especially in a case of unemployment rates by powiats.
- 8. **Economically active population (labour force)** estimated at the end of each presented year comprises employed persons in public and private units as well as unemployed persons.
- 9. **Job offers** comprises job vacancies reported by employers and positions for occupational training on a job and accepted for fulfillment work positions within the framework of interventional works, public works and traineeships, as well as within the framework of order-agreements and work agreements.
- 10. **Work conditions** include a group of factors appearing in the working environment deriving from the process of work and factors connected with performing work. Work environment consists of: physical factors (e.g. lighting, noise, micro-climate), chemical (e.g. toxic substances) and biological (e.g. bacteria), occurring within the space of the work place (e.g. factory room, work position) as well as within the space surrounding establishment.
- 11. The publication includes information on accidents at work of persons employed in the whole national economy (excluding private farms in agriculture) with the exception of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety for which information on accidents at work concerns only civilian employees.

Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;

- 2) during a training within the scope of common self-defence;
- 3) at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;
- 3) carrying out a mandate by members of parliament (in the republic of Poland or in the European Parliament) or senate, who receive salaries;
- 4) stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office – at the training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;
- 5) performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of a co-operatives, for the benefit of these co-operatives;
- 6) performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 7) performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them;
- 8) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 9) serving supplementary forms of military services;
- 10) education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarship.

Wages and salaries

1. Information on **wages and salaries** covers units of the national economy, excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations economic and professional self-government, clergy as well as budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Until 2001 data do not include Polskie Koleje Państwowe (PKP) S.A., public post and telecommunications operators of public Network.
2. **Wages and salaries** include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.
3. **The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee** were calculated assuming:
  - personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
  - payments from profit and balance surplus in co-operatives,
  - annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
  - fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.
4. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness).

Municipal infrastructure

1. Data regarding municipal installations concern operative installations; data is presented by location of constructions.
2. Information regarding the length of the water-line, the sewerage systems and gas-line system includes systems servicing households and others.

Information regarding the **length of the water-line and gas-line network** concerns distribution network excluding connections leading to residential buildings and other constructions.

Data regarding the **length of the sewerage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewerage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water-line and sewerage connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and **gas-line connections** leading to buildings (included non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewerage system — with the main drainage system.

3. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the **number of consumers using gas from gas-line** excluding consumers using collective gas-meters.

Data regarding the **consumption of gas from gas-line** concern all the households.

Data regarding the **consumption of electricity and gas from the gas-line system** in households (as is consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an estimated system of payments.

4. **Waste water requiring treatment** is understood as water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground or sewerage system of entities engaged in production (including polluted cooling water and water from mine drainage and constructions), other entities as well as households.
5. Data concerning the **population using waste water treatment plants** is given on the basis of surveys of the Central Statistical Office based on estimates of the number of population using waste water treatment plants treating urban and rural waste.
6. **Waste** shall mean any substance or object in one of the categories listed in Annex I to the Act of 27 IV 2001 on Waste (unified text: Journal of Laws 2010 No. 185, item 1243 with later amendments), which the holder there of discards or intends or is required to discard. Information regarding waste was compiled since 2002 on the basis of a catalogue of waste based on List of Waste introduced into legislation of the European Union 1 I 2002 and for the years 2000 and 2001 — on the basis of a classification of waste in accordance with the European Waste Catalogue.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

The utilization of waste (figures in table 18. from the years 2000 and 2001) consists in using it for:

- industrial purposes, including the generation of power and construction, as a secondary raw material in whole or in part, directly or through processing,
- non-industrial purposes, and in particular for landscaping or its adaptation for specific needs as well as for fertilization or soil improvement.

Recovery of waste (figures in table 18. since 2002) shall mean any operations which do not endanger human life and health or the environment, consisting in the use of waste in whole or in part, or leading to extraction and use of substances, materials or energy.

7. Data on **municipal waste** concern the waste produced in households, and also at other waste producers (excluding hazardous waste), which in respect of its character or composition is similar to the waste produced in households. Information on municipal waste is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27 IX 2001 on catalogue of waste (Journal of Laws No. 112, item 1206).

8. Information regarding **dwelling stocks and completed dwellings** concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

The usable floor space of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

9. Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division. The balances of dwelling stocks are estimated for the periods between censuses on the basis of results from last census since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases of dwelling stocks. Until 2001 data on dwelling stocks concerned only inhabited dwellings.

10. Information regarding **dwellings, usable floor space of dwellings** as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

11. In dwelling stocks as the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room the total number of population as of 31 XII was used.

Education

1. Information included in the publication is presented according to the organizational state of the educational system regulated by Education System Act of 7 September 1991 (Journal of Laws of the Republic of Poland, 2004 No. 256, item 2572 with later amendments) and the principles of implementation of a new educational system which are regulated by the Act of 8 January 1999 – regulations for Implementing the reform of the

Educational System (Journal of Laws of the Republic of Poland, 1999 No. 12, item 96 with later amendments). The data presented in the publication is derived from the Educational Information System operating on the basis of Act of 19 January 2004 (Journal of Laws of the republic of Poland, 2004 No. 49 item 463 with later amendments).

2. As a result of implementing the reform of the educational system, there are:
- since 1999/2000 school year 6-year **primary schools** and 3-year **lower secondary schools** (which replaced 8 year primary schools), where education is compulsory,
  - since 2002/2003 school year **upper secondary schools**, i.e. 2—3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools and specialized secondary schools, 4-year technical secondary schools, as well as since 2004/2005 school year supplementary schools for graduates from basic vocational schools (i.e. 2-year supplementary general secondary schools and 3-year supplementary technical secondary schools), and 3-year special job-training schools; upper secondary schools include also post-secondary schools,
  - art schools leading to professional certification.

Moreover there are upper secondary (post-primary) schools (for graduates from 8-year primary school) operating until the end of the education cycle in the structure of upper secondary schools, which are included respectively in basic vocational schools, general secondary schools and technical secondary schools.

3. Since 1 IX 2004 an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced for children at the age 6 in pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special schools and nursery special schools; until school year 2003/2004 children had a right to receive 1 year pre-primary education).
4. The data presented in the publication concern all the schools and establishment from pre-primary to post-secondary level, i.e. primary schools, lower secondary schools, vocational schools (including job-training), general secondary schools (including supplementary), specialized secondary and technical schools (including supplementary and general art schools), post-secondary schools.
5. Data regarding pre-primary education (pre-school sections in primary schools, nursery schools, and since 2008/2009 also pre-primary points) as well as schools (excluding higher education institutions), concern the beginning of the school year; data concerning graduates - the end of the school year.
6. According to the organizational state of the educational system Act of 7 September 1991, at the end of education in public and private schools performed the following types of tests and examinations:
- 1) in 6-year primary schools – competence test,
  - 2) in 3-year lower secondary schools – lower secondary schools examination,
  - 3) in upper secondary schools:
    - professional exam in basic vocational schools, technical schools and post-secondary schools;
    - secondary education exam in general secondary schools, supplementary schools and technical schools.
7. **Gross enrolment rate** the relation of the number of learners (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.
8. Data regarding tertiary education are presented excluding the schools of Ministry National Defence and the Ministry of the Interior Administration and are presented as of 30 XI. The data are presented according to actual location of the school/branch.

Health care and social welfare

1. The data presented in this chapter within the scope of health care include information concerning public and non-public activities of the health care services excluding health care services of the Ministry of National Defence, the Ministry of the Interior and Administration, the Internal Security Agency as well as health care in prisons.
2. The legal bases of changes in the health care system are:
  - 1) the Law on Health Care Facilities, dated 30 VIII 1991 (Journal of Laws No. 91, item 408 with later amendments), on the basis of which **public** and **non-public** health care facilities can be established.

A **public health care facility** is a facility established by: a minister or a central body of the government administration, a voivod or local self-government entity, public institution of higher medical education, a public higher education institution, which conducts didactic and research activity in the field of medical sciences and since 2006 — the Medical Centre for Postgraduate education as well as until 2002 — Polskie Koleje Państwowe (PKP).

A **non-public health care facility** is a facility established by a church or religious association, employer, foundation, trade union, professional self-government, association or other domestic or foreign legal or natural person or by company without legal personality.

A **health care facility** is, among others, a hospital, chronic medical care home, nursing home, hospice, sanatorium, rehabilitation facility as well as any other facility providing 24-hour or regular working-hour health care services out-patient department, health care centre, emergency ward, nursery.
  - 2) the Law on the Profession of Nurses and Midwives, dated 5 VII 1996 (unified text: Journal of Laws 2009 No. 151, item 1217 with later amendments), on the basis of which a nurse, midwife may establish a private practice or private specialized practice after obtaining the appropriate permit from the respective district chamber of nurses and midwives;
  - 3) the Law on the Profession of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (unified text: Journal of Laws 2008 No. 136, item 857 with later amendments), on the basis of which **individual medical practices, specialized medical practices and group practices**, are created. These forms of activity are conducted by private entities rendering health care services for the general population. After the registration of a medical practice, a doctor may treat patients on the basis of public funds and non-public funds.
  - 4) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (Journal of Laws 2008 No.164, item 1027 with later amendments), in force since 1 X 2004, which regulates the scope, conditions of health care services and financing procedures as well as activities of the National Health Fund — NFZ. The Law dated 27 VIII 2004 replace the Law on Common Insurance in the National Health Fund, dated 23 I 2003. The National Health Fund as of 1 IV 2003 replaced the health funds, working since 1 I 1999.
3. The Law on Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2001 (unified text: Journal of Laws 2008 No. 45, item 271 with later amendments), which normalized the activity of pharmacies and pharmaceutical outlets.

Generally available pharmacies do not include pharmacies in stationary health care institutions (e.g., in hospitals and sanatoria) which operate for the needs of these.
4. Data regarding **medical personnel** include persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character; these persons are counted once regardless of the time worked. Doctors, nurses, midwives and pharmacists were listed together with persons undergoing training.

5. Data concerning **facilities of the out-patient health care** include out-patient departments, health centres and since 2001 out-patient clinics. **Consultations provided** are given within the scope of the above mentioned facilities.
6. Data regarding **beds in in-patient health care facilities** concern permanent beds in patient wards (fully equipped), either occupied or prepared to receive patients. Information regarding **beds in general hospitals** do not include places (beds and incubators) for newborns until 2007 as well as places in day wards; until 2002 included beds in hospital wards located near emergency stations.
7. **Care and education centres** for children and young people are presented in accordance with the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (unified text: Journal of Laws 2008 No. 115, item 728 with later amendments). The centre provides the child with round-the-clock permanent or temporary care and also secures the necessary livelihood, developmental — including emotional, social and religious — needs of the child, and secures the child's benefiting from services to which he/she is entitled on the basis of separate regulations on health care services and education.

Culture and tourism

1. **A library** is a unit having an organized (catalogued) collection of books, periodicals and other writing materials, comprising at least 300 catalogue items, available to the users in a controlled manner.
Library service point is a institution, usually run as part of community-oriented activities, the books from whose collections are borrowed for an unspecified period from the parent library unit (either main library or library branch) but still remain in register of the parent library unit.
2. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries. A volume, (the contents included in one cover), listed in the inventory book, constitutes the calculation unit for an ordinary collection. In the case of periodicals, a volume is understood as a collection (usually the annual collection) of issues of a given newspaper or magazine, published under one-and-the-same title, and constituting one item in the inventory book. A **borrower** is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.
3. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape and digital).
4. Information regarding **theatre** concerns Public Theatre of J. Kochanowski in Radom.
5. **Museums** are establishments of culture store, register, preserve and exhibit cultural values in the scope of art, knowledge, technology and nature as well as conduct research, educational popularization activities.
6. **Tourism**, in accordance with the definition of the World Tourism Organization (UNWTO), includes activities of persons travelling for purposes other than that connected with earning income, i.e., mainly for recreational, work-related, religious and other purposes, and remaining outside their usual environment not longer than 1 year.
7. **Tourist accommodation facilities** include collective tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar facilities and other facilities (do not include rooms for rent and agrotourism lodgings).
8. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of beds for tourists**.
9. **Foreign tourists** using collective tourist accommodation establishment are registered according to the country of their permanent residence.
A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

Public finance

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds.

The legal basis defining the above mentioned processes was provided until 2009 by the Law on Public Finances, dated 30 VI 2005 (Journal of Laws No. 249, item 2104 with later amendments), in 2010 the Law on Public Finances, dated 27 VIII 2009, and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws No. 157, items 1240 and 1241 with later amendments), while with respect to the financial management of local self-government entities, the legal basis is additionally provided by the Law on Gmina Self-government, dated 8 III 1990, the Law on Powiat Self-government, dated 5 VI 1998 and the Law on Voivodship Self-government, dated 5 VI 1998 (unified texts: Journal of Laws 2001 No. 142, items 1590—1592 with later amendments) as well as the Law on Incomes of Local Self-government Entities, dated 13 XI 2003 (unified text: Journal of Laws 2008 No. 88, item 539 with later amendments).

2. The presented data include information regarding revenue, expenditure and result of the city budget, as well as budgetary establishments, auxiliary units, special funds (until 2005), own income account of budgetary entities (since 2005) and appropriated funds.

3. Revenue and expenditure of the budgets of local self-government entities are determined in the budgetary act passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Act of Public Finances.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

4. Revenue and expenditure of the budgets of local self-government entities are grouped in accordance with the provisions set forth in the Act on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions — defining types of activity, and into paragraphs — defining types of revenue or expenditure; the presented data, divided into divisions and paragraphs, were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, until 2002 – dated 18 VII 2000 (Journal of Laws No. 59, item 688 with later amendments), in 2003-2004 - dated 25 III 2003 (Journal of Laws No. 68, item 634 with later amendments), in 2005 – dated 20 IX 2004 (Journal of Laws No. 209, item 2132 with later amendments), dated 14 VI 2006 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 107, item 726 with later amendments) in 2006-2009 and the decree of the Minister of Finance, dated 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 38, item 207) in 2010.

5. Budget revenue of local self-government entities comprise:

- own revenue (revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes, receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, treasury fees, revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing, funds for the additional financing own tasks from non-budgetary sources);
- appropriated allocations (from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies, for tasks realized on the basis of agreements between self-government entities, from appropriated funds);
- development allocations;
- general subsidy comprising: equalisation, educational, compensating, balancing, and regional parts.

6. Expenditure of local self-government entities budgets comprise property expenditure (including investment expenditure) and current expenditure include among others:

- expenditure on wages and salaries,
- expenditure on purchase of materials and services,
- allocations for the organizational-legal entities operating in the budgets of local self-government entities,
- expenditure on public debt servicing,
- expenditure for the guarantees and warranties.

Entities of the national economy

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Regulation of the Council of Ministers of 29 VI 1995 on official statistics (Journal of Laws No. 88, item 439 with later amendments) and the provisions of the Regulation of the Council of Ministers of 27 VII 1999 (Journal of Laws No. 69, item 763 with later amendments) on the mode and methodology of running and updating the business register, including application, questionnaire and certificate specimens and detailed conditions and mode of co-operation of official statistics services with other bodies running official registers and information systems in public administration.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

KALENDARIUM Z DZIEJÓW RADOMIA

- VIII wiek** - założenie wczesnośredniowiecznej osady w dolinie rzeki Mleczej (w rejonie dzisiejszego Starego Miasta);
- II połowa X wieku** - wybudowanie grodu obronnego zwanego Piotrówką;
- 1155** - umieszczenie w bulli papieża Hadriana IV pierwszej pisanej wzmianki o Radomiu;
- ok. 1216** - wzniesienie murowanego kościoła parafialnego pw. św. Wacława;
- ok. 1275** - nadanie miejskich praw średzkich osadzie zwanej później Starym Radomiem;
- ok. 1350** - utworzenie przez króla Kazimierza Wielkiego Nowego Radomia;
- ok. 1365** - zakończenie budowy radomskiego zamku;
- 1364** - nadanie miastu miejskich praw magdeburskich;
- 1370** - ukończenie budowy kościoła pw. św. Jana Chrzciciela;
- 1373** - zlokalizowanie w mieście siedziby starostwa radomskiego;
- 1401** - zawarcie unii radomsko-wileńskiej, deklarującej zjednoczenie Polski i Litwy;
- 1474** - podpisanie na radomskim zamku kontraktu małżeńskiego królowny Jadwigi Jagiellonki i księcia Jerzego Wittelsbacha z Landshut w Bawarii;
- 1481-1483** - sprawowanie na radomskim zamku rządów w Koronie przez królewicza Kazimierza – syna Kazimierza Jagiellończyka;
- 1505** - zwołanie Sejmu Walnego, na którym uchwalono konstytucję "Nihil Novi" oraz wydanie "Statutu Łaskiego" (pierwszego zbioru polskiego prawa publicznego sądowego);
- 1515** - zakończenie budowy kościoła i klasztoru bernardyńskiego;
- 1613** - ustanowienie w mieście siedziby Koronnego Trybunału Skarbowego;
- 1656-1660** - zajęcie miasta przez zaborcę szwedzkiego;
- 1767** - zawiązanie przez księcia Karola Stanisława Radziwiłła konfederacji reakcyjnej magnaterii i szlachty, uznającej carycę Katarzynę II za gwaranta

Kościół pw. św. Wacława

Klasztor oo. Bernardynów

- 1787** - powołanie przez Stanisława Augusta Poniatowskiego Komisji Dobrego Porządku, której głównym celem było uporządkowanie i rozbudowa miasta;
- 1795** - włączenie Radomia do zaboru austriackiego, ustanowienie w mieście siedziby Cyrkułu Galicji Zachodniej, Komisji Obwodowej, Trybunału Cywilnego i Sądu Pokoju;
- 1809** - zajęcie miasta przez dywizję Jana Henryka Dąbrowskiego (po włączeniu Radomia w skład Wielkiego Księstwa

- Warszawskiego został on siedzibą departamentu radomskiego, okręgu wojskowego i sądowego);
- 1815** - włączenie Radomia w skład Królestwa Polskiego, będącego pod zaborem rosyjskim;
  - 1816** - ustanowienie w Radomiu stolicy województwa sandomierskiego;
  - 1818** - uruchomienie przez Fryderyka Augusta Schniersteina pierwszego zakładu garbarskiego, początkującego przemysłowy rozwój miasta;
  - 1825** - oddanie do użytku gmachu Kolegium Pijarów (według projektu włoskiego architekta Antonio Solariego);
  - 1827** - zakończenie budowy gmachu Komisji Województwa Sandomierskiego (według projektu Antonio Corazziego);
  - 1829** - założenie Resursy Obywatelskiej;
  - 1837** - ustanowienie w Radomiu stolicy guberni sandomierskiej;
  - 1845** - ustanowienie w Radomiu stolicy guberni radomskiej;
  - 1848** - ukończenie budowy murowanego ratusza (według projektu Henryka Marconiego);
  - 1852** - ukończenie budowy budynku, będącego siedzibą Resursy Obywatelskiej (według projektu Ludwika Radziszewskiego);
  - 1867** - założenie kanalizacji;
  - 1895** - oddanie budynku dworca PKP;

Budynek Resursy Obywatelskiej

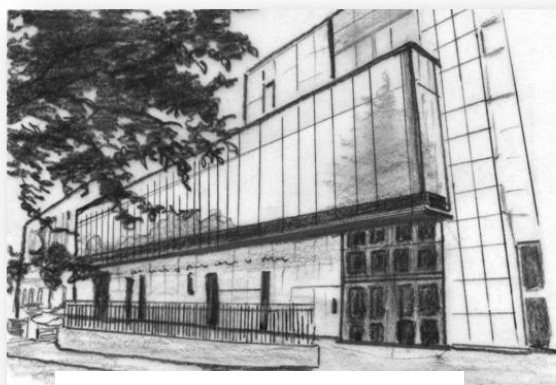
Budynek dworca PKP

- 1905** - początek działalności pierwszego kina;
  - 1910** - powołanie klubu sportowego RKS Radomiak Radom;
  - 1915** - wycofanie wojsk carskich i ponowne zajęcie miasta przez Austriaków;
  - 1918** - wyzwolenie Radomia po 87 latach niewoli;
  - 1919** - włączenie Radomia do województwa kieleckiego;
  - 1923** - uruchomienie produkcji w Państwowej Fabryce Broni, w Państwowej Fabryce Wyrobów Tytoniowych;
  - 1926** - powołanie klubu sportowego RKS Broń Radom;
- 1932** - oddanie do użytkowania lotniska na Sadkowie;
  - 1934** - uruchomienie połączenia kolejowego z Warszawą;
  - 1938** - początek działalności fabryki telefonów pod nazwą: „Ericsson” Polska Akcyjna Spółka Elektryczna;
  - 1939** - 8 września - zdobycie miasta przez wojska niemieckie; 26 października powołanie przez okupanta dystryktu radomskiego ze stolicą w Radomiu, wchodzącego w skład Generalnej Guberni;

- 1941 - utworzenie przez władze niemieckiego getta żydowskiego, w którym zgromadzono 32000 Żydów;
- 1945 - 16 stycznia - wyzwolenie miasta spod okupacji niemieckiej;
- 1945 - 9 września - zdobycie przez oddziały Armii Krajowej Obwodu Kielecko-Radomskiego pod dowództwem Stefana Dembińskiego „Hamasia” miejskiego więzienia i uwolnienie przetrzymywanych w nim żołnierzy AK;
- 1950 - inauguracja pierwszego roku akademickiego w Wieczorowej Szkole Inżynierskiej NOT;
- 1951 - początek działalności Oficerskiej Szkoły Lotniczej;
- 1959 - uruchomienie produkcji w Radomskich Zakładach Przemysłu Skórzanego „Radoskór”;
- 1975 - powstanie województwa radomskiego ze stolicą w Radomiu;
- 1976 - 25 czerwca - protest radomskich robotników przeciw polityce rządu i PZPR;
- 1980 - 9 października – zawiązanie Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” Ziemia Radomska;
- 1986 - utworzenie Międzyresortowego Centrum Naukowego Eksploatacji Majątku Trwałego (dzisiejszy Instytut Technologii Eksploatacji Państwowy Instytut Badawczy);
- 1989 - uroczyste rozpoczęcie pierwszego roku akademickiego w Wyższym Seminarium Duchownym;
- 1991 - 4 czerwca - wizyta Ojca Świętego Jana Pawła II;
- 1995 - 9 października - oddanie do użytkowania pierwszego oddziału Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego;
- 1996 - nadanie Wyższej Szkole Inżynierskiej rangi Politechniki Radomskiej;

Budynek Seminarium Duchownego

Budynek Zespołu Szkół Muzycznych

- 1999 - włączenie Radomia do nowo utworzonego woj. mazowieckiego;
- 2002 - wizyta w Radomiu kardynała Josepha Ratzingera (obecnie papieża Benedykta XVI);
- 2010 - oddanie do użytku najnowocześniejszej w kraju szkoły muzycznej - Zespołu Szkół Muzycznych im. Oskara Kolberga.

Ź r ó d ł o: informacje z publikacji: „Radom w statystyce”. Urząd Statystyczny w Radomiu, Polskie Towarzystwo Naukowe – Oddział w Radomiu. Radom: US w Radomiu, 1997; „Encyklopedia Radomia”. Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB w Radomiu. Radom, 2009; „Historia miasta”. Radom [dostęp 18 lipca 2011 r.]. Dostępny w Internecie: <http://www.radom.com.pl>.

SIGNIFICANT DATES IN RADOM'S HISTORY

8th century - establishment of an early medieval settlement in the Mleczna River valley;

II half of 10th century - the castle named Piotrówka erected;

1155 - first mention of Radom in the bull of Pope Hadrian IV;

c 1216 - St Vaclav parish church built;

c 1275 - town privileges were granted to the settlement, later called Stary Radom;

c 1350 - king Casimir III the Great founded Nowy Radom;

c 1365 - construction of Radom's castle completed;

1364 - Magdeburg rights granted to the town;

1370 - St John the Baptist Church constructed;

1373 - the seat of starostwo of Radom located in the town;

1401 - union of Radom and Vilnius signed declaring union of Poland and Lithuania;

1474 - marriage contract of princess Jadwiga Jagiellon with George Wittelsbach from Landshut in Bavaria settled on Radom's castle;

1481-1483 - duke Casimir – the son of Casimir IV Jagiellon ruled in Corona on the Radom's castle;

1505 - General Sejm passed the "Nihil Novi" constitution and published "Statut Łaski" (first set of Polish public judicial laws);

1515 - construction of Benedictine church and monastery completed;

1613 - the seat of Crown Tribunal located in the town;

1656-1660 - occupation of the town by the Swedish;

1763 - Crown Tribunal moved to Warsaw;

1767 - confederacy of reactionary aristocracy and gentry, established by duke Karol Stanislaw Radziwill, acknowledged Tsarina Katarina II as a guarantee of the political system of the Republic of Poland;

1787 - Commission of Good Order (Komisja Dobrego Porządku) established by Stanislaw August Poniatowski, mainly to arrange and expand the town;

St Vaclav Church

Benedictine Monastery

1795 - incorporation of Radom into the territory annexed by Austria, the seats of District of West Galicia, District Commission and Court of Peace established in the town;

1809 - division of Jan Henryk Dąbrowski invaded the town (after incorporation of the town into the Grand Duchy of Warsaw it became the seat of Radom's department, military and court district);

1815 - incorporation of Radom into the Kingdom of Poland situated on the territory under Russian rule;

1816 - district town of sandomierskie voivodship established in Radom;

- 1818** - first tannery started, which marked the beginning for industrial development of the town;
- 1825** - building of the Piarist Collegium constructed (design by an Italian architect Antonio Solari);
- 1827** - building of the Commission of Sandomierskie Voivodship constructed (design by Antonio Corazzi);
- 1829** - Resursa Obywatelska (centre of culture and art) established;
- 1837** - seat of the province of Sandomierz established in Radom;
- 1845** - Radom became the seat of the province of Radom;
- 1848** - brick building of the town hall constructed (design by Henryk Marconi);
- 1852** - building, which was a seat of Resursa Obywatelska, constructed (design by Ludwik Radziszewski);
- 1867** - sewage system constructed;
- 1895** - building of the railway station opened;
- 1905** - first cinema opened;
- 1910** - first sports club, RKS Radomiak Radom, started;
- 1915** - withdrawal of tsarist army and another occupation of the town by the Austrians;
- 1918** - Radom liberated after 87 years of bondage;
- 1919** - Radom incorporated into kieleckie voivodship;
- 1923** - production started in the National Arms Factory, in the National Tobacco Factory;
- 1926** - sports club, RKS Broń Radom, started;

Resursa Obywatelska (centre of culture and art)

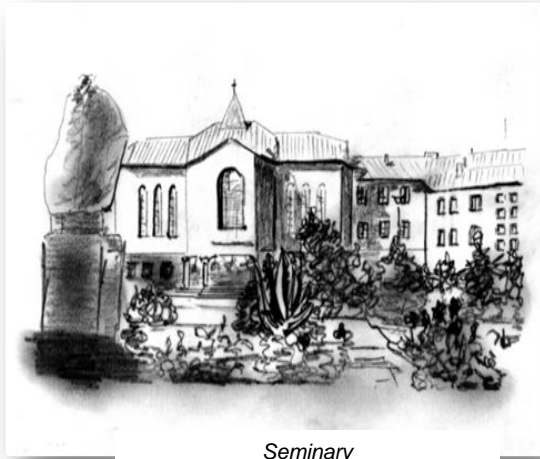

Railway station

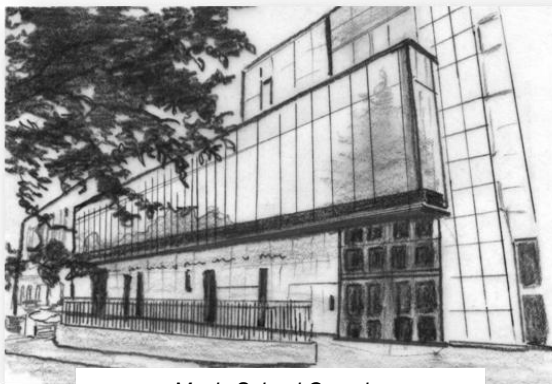
- 1932** - airport in Sadków opened;
- 1934** - Radom connected with Warsaw by rail;
- 1938** - telephone factory called "Ericsson" Polish Electrical Joint-stock Company commenced;
- 1939** - 8 September – German army invaded the town; 26 October the invader established the district of Radom with the seat in Radom, which was a part of the General Government;
- 1941** - Nazi Germans set up the ghetto and place there 32000 Jews;

- 1945** - 16 January – town liberated from under the Nazi German occupation;
- 1945** - 9 September – troops of the Home Army of Kielce and Radom districts under Stefan Dembiński "Harnaś" command captured the prison and liberated the Home Army's soldiers;

- 1950** - inauguration of the first academic year in the Evening Engineer School (NOT);
- 1951** - the Officer's Air Force School started;
- 1959** - leather manufactory, "Radoskór", commenced in Radom;
- 1975** - radomskie voivodship with the seat in Radom came into existence;
- 1976** - 25 June – workers protested against the government's policies and the Polish United Worker's Party;
- 1980** - 9 October – Inter-Enterprise Founding Committee NSZZ "Solidarność", Ziemia Radomska, came into existence;
- 1986** - Inter-Department Science Centre of Exploitation of Fixed Assets (presently – Institute of Exploitation Technology National Research Institute) established;
- 1989** - inauguration of the first academic year in the Seminary;
- 1991** - 4 June – visit of Pope John Paul II;
- 1996** - Engineer High School was given a rank of Technical University of Radom;
- 1999** - Radom incorporated into the newly created mazowieckie voivodship;
- 2002** - visit of cardinal Joseph Ratzinger (at present - Pope Benedict XVI);
- 2010** - the Oskar Kolberg Music School Complex - the most modern music school in Poland - opened;

Seminary

Music School Complex

Source: informations from publications: "Radom in Statistics". Statistical Office in Radom, Polish Academy of Sciences – Branch in Radom. Radom: SO in Radom, 1997; "Encyclopedia of Radom". Research Publishing Company of the Institute of Exploitation Technology – PIB in Radom. Radom, 2009; "History of the town". Radom [access on 18 July 2011]. Available on the Internet: <http://www.radom.com.pl>.

Położenie geograficzne i powierzchnia

W wyniku wprowadzenia z dniem 1 stycznia 1999 r. zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego kraju, tworzącego w miejsce dotychczasowych 49 województw 16 nowych jednostek terytorialnych szczebla wojewódzkiego, przestało istnieć województwo radomskie. Jego terytorium, pomniejszone o gminy Drzewica i Gowarczów, weszło w skład nowo powstałego województwa mazowieckiego, a Radom uzyskał status miasta na prawach powiatu. Radom jest jednym z większych miast na Mazowszu i największym ośrodkiem administracyjnym leżącym w widłach Wisły i Pilicy. Zarówno pod względem powierzchni (11180 ha), jak i liczby ludności (222 tys.) zajmuje drugie, po Warszawie, miejsce w województwie.

Radom pełni rolę jednego z ważniejszych węzłów komunikacyjnych. Krzyżują się tutaj trzy arterie drogowe: międzynarodowa trasa E77 Gdańsk - Warszawa - Kraków - Czechy (przyszła droga ekspresowa S7) i E-371 Radom - Słowacja oraz trasa nr 12 leżąca na szlaku Berlin - Kijów (przyszła droga ekspresowa S12). Fakt ten determinuje przebieg i charakter dróg i ulic zlokalizowanych w granicach miasta, a utrzymanie ich w dobrym stanie technicznym wymaga od władz miasta ciągłych nakładów inwestycyjnych. Planowany na lata 2009-2012 łączny koszt (środki własne i UE) przebudowy i modernizacji ulic w mieście wynosi prawie 104,1 mln zł¹. W 2010 r. w strukturze dróg publicznych położonych w granicach administracyjnych miasta największy udział miały drogi gminne - 57,6%, a kolejno: drogi powiatowe - 30,2%, drogi krajowe - 10,6% i drogi wojewódzkie - 2,1%. Radom jest również jednym z ważniejszych węzłów kolejowych, posiadającym bezpośrednie połączenie z Warszawą (100 km), Łodzią (135 km), Lublinem (108 km) i Kielcami (78 km). W mieście funkcjonuje jedno lotnisko wykorzystywane głównie przez wojsko, jednak co dwa lata organizowane są na nim, cieszące się bardzo dużym zainteresowaniem, Międzynarodowe Pokazy Lotnicze - Air Show.

Według stanu w dniu 1 stycznia 2010 r., w strukturze powierzchni miasta największy udział (45,6%) miały użytki rolne. Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowiły 43,5% powierzchni miasta, grunty leśne oraz zadrzewione - 9,4%, użytki ekologiczne, tereny różne i nieużytki - 1,2%, a grunty pod wodami - 0,4%. W porównaniu z 2002 r. (w wyniku wprowadzenia zmian w ewidencji gruntów, brak danych porównywalnych za lata 2000-2001) najistotniejsze zmiany odnotowano w powierzchni użytków rolnych (spadek o 12,4 pkt proc.) i gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (wzrost o 10,7 pkt proc.).

Do zasobów przyrodniczych miasta należy obszar o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniony, zajmujący w 2010 r. powierzchnię 252,9 ha – o 246 ha więcej niż w 2000 r. Jego zwiększenie spowodowane było wyznaczeniem w 2009 r. obszaru chronionego krajobrazu wzdłuż doliny rzeki Kosówki, pod nazwą Dolina Kosówki². Do innych walorów przyrodniczo-krajobrazowych miasta zaliczono tereny zajmujące jego północne obrzeża (126 ha), należące do obszaru specjalnej ochrony ptaków - Ostoi Kozienickiej. W 2007 r. tereny te zostały włączone do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000³ ze względu na występowanie na nich

¹ „Plan ochrony środowiska dla miasta Radomia na lata 2009–2013” przyjęty Uchwałą Nr 578/2009 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 29.06.2009 r.

² Uchwała Nr 480/2009 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 23 lutego 2009 r.

³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000.

ponad 200 gatunków ptaków, z czego 147 ma tam swoje miejsce lęgowe (m.in.: bączek, bocian czarny, kraska, lelek, bąk, bocian biały, rybitwa czarna). Można tu spotkać również rzadkie i chronione gatunki roślin i ssaków (m.in. łoś, jelenia szlachetnego, mroczka, borowiaczka, gacka brunatnego, kunę leśną i borsuka). W 2010 r. na terenie Radomia znajdowały się 22 pomniki przyrody w postaci pojedynczych drzew, a najstarszy wśród nich, dąb szypułkowy liczy ok. 300 lat. Pomnikiem przyrody, który wpisał się w dzieje miasta jest posadzony w 1919 r. przed budynkiem Resursy Obywatelskiej dąb szypułkowy, nazwany „Dębem Wolności”.

W latach 2000-2010 następowało systematyczne zmniejszanie się liczby ludności Radomia. W 2010 r. miasto zamieszkiwało 222,5 tys. osób, tj. o 3,5% mniej niż w 2000 r. Zmniejszał się również dodatni przyrost naturalny na 1000 ludności (z 1,45 w 2000 r. do 0,49 w 2010 r.) i gęstość zaludnienia (z 2063 osób na 1 km² w 2000 r. do 1990 w 2010 r.). W 2010 r. dynamika liczby ludności (w stosunku do roku poprzedniego) wynosiła 99,6. Największym zmniejszeniem liczby ludności, charakteryzowały się lata 2006, 2007 i 2010 (odpowiednio o 0,5%; 0,4%; 0,4%), w których odnotowano również największe ujemne saldo migracji (odpowiednio -5,39; -5,08; -4,59). Utrzymujące się od 2000 r. ujemne saldo migracji, przewyższające znacznie przyrost naturalny, miało negatywny wpływ na rozwój demograficzny miasta. Radom znalazł się wśród najbardziej wyludniających się obszarów województwa mazowieckiego (patrz uwagi metodyczne str. 12 - Metoda Webba). Mieszkańcy Radomia chętniej migrowali na wieś niż w kierunku innych miast. W 2010 r. odpływ na wieś przewyższał o 15,25 pkt prom. odpływ do miast, a w 2000 r. o 10,15 pkt prom. Prawdopodobnie jest to spowodowane faktem osiedlania się radomian na obszarach poza granicami miasta.

Zgodnie ze skalą demograficzną zaproponowaną przez E. Rosseta¹, społeczeństwa które przekraczają poziom 12 OAR (old-age-rate) należą do obszarów starych demograficznie. W 2010 r. wskaźnik starości demograficznej dla Radomia wynosił 19,79, co oznacza, że na 100 mieszkańców przypadało prawie 20 osób w wieku 60 lat i więcej. Proces starzenia się populacji potwierdza również spadek udziału w ogólnej liczbie ludności osób najmłodszych i dorosłych. W 2010 r. w Radomiu mieszkało 32,1 tys. osób w wieku 0–14 lat (o 24,4% mniej niż w 2000 r.) i 14,6 tys. osób w wieku 15–59 lat (o 3,5% mniej niż w 2000 r.). Kolejnym miernikiem starzenia się społeczeństwa jest mediana wieku ludności, czyli wiek środkowy. W 2000 r. mediana dla Radomia wynosiła 35 lat, natomiast w 2010 roku - 38 lat, co świadczy o podnoszeniu się granicy wieku, którą przekracza połowa ludności miasta. Wartość współczynnika dzietności ogólnej oznacza prostą zastępowalność pokoleń, jeżeli na 1 kobietę w wieku rozrodczym (15-49 lat) przypada średnio od 2,10 do 2,15 urodzeń. W latach 2000-2010 współczynnik ten w Radomiu utrzymywał się na poziomie poniżej 1,50.

W omawianym okresie nieznacznie wzrosła w Radomiu liczba zawieranych małżeństw (z 1343 zawartych małżeństw w 2000 r. do 1394 w 2005 r.). Na uwagę zasługuje jednak fakt, że w związki małżeńskie częściej wstępowały starsze roczniki. W 2000 r. najwięcej małżeństw zawarły osoby w wieku 20-24 lata (57,2% ogółu zawartych małżeństw), natomiast w 2010 r. osoby w wieku 25-29 lat (44,7% ogółu zawartych małżeństw).

Zgodnie z prognozą demograficzną opracowaną przez Departament Badań Demograficznych GUS należy spodziewać się, że do 2035 r. w Radomiu nadal będzie zmniejszała się liczba ludności (o 9,6% w porównaniu z 2010 r.). Ta niekorzystna tendencja jest wynikiem przewidywanego znacznego zmniejszenia się (o 36,5%) liczby urodzeń przy równoczesnym wzroście (o 17,5%) liczby zgonów. Prognozowany spadek liczby urodzeń to

¹ Rosset Edward (1959) *Proces starzenia się ludności. Studium Demograficzne*, Warszawa: Wyd. P.W.G; s. 763.

efekt zmniejszającego się udziału kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat) w ogólnej liczbie ludności - z 24,5% w 2010 r. do 19,0% w 2035 r.

Struktura wieku ludności, określająca podaż zasobów ludzkich na rynku pracy, w znacznym stopniu determinuje rozwój ekonomiczny. W latach 2000-2010 nastąpiły istotne zmiany w rozkładzie wiekowym populacji Radomia mające wpływ na niekorzystne ukształtowanie się struktury ludności miasta według ekonomicznych grup wieku. Pod koniec 2000 r. w Radomiu liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku 0-17 lat, wynosiła 55,5 tys. osób i stanowiła 24,1% ogółu mieszkańców. Na przestrzeni omawianego okresu populacja w tej grupie wieku zmniejszyła się o 15,4 tys. osób, tj. o 27,7%. W 2010 r. ludność w wieku 0-17 lat stanowiła już tylko 18,0% ogółu mieszkańców. Te zmiany prawdopodobnie mogą spowodować to, że w przyszłości na rynku pracy w Radomiu nie będzie pełnej zastępowalności pokoleń. Tendencja starzenia się społeczeństwa jest zjawiskiem powszechnym, czego potwierdzeniem jest ubywanie odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym również w województwie mazowieckim (z 22,8% ogółu mieszkańców w 2000 r. do 18,6% w 2010 r.). Wzrost w Radomiu odsetka osób w wieku produkcyjnym z 61,9% ogółu mieszkańców w 2000 r. do 64,8% w 2010 r., nie wpłynął na poprawę sytuacji na rynku pracy. Porównując zmiany liczby osób w wieku produkcyjnym ze zmianami liczby osób pracujących można stwierdzić, że do 2004 r. zmniejszała się liczba osób pracujących przy jednoczesnym wzroście osób w wieku produkcyjnym. Równoczesny wzrost tych wielkości był zauważalny dopiero od 2005 r. i trwał do 2009 r. Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym przy wzroście liczby osób pracujących odnotowano natomiast w 2010 r. Wskaźnikiem określającym zdolność podaży zasobów na rynku pracy jest liczba osób pracujących przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie tendencję wzrostową tego wskaźnika odnotowano w latach 2005-2010 (z 32,8 do 36,4).

Z prognozy demograficznej wynika, że w 2035 r. w stosunku do 2010 r. w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku najistotniejsze zmiany przewiduje się w grupie osób w wieku produkcyjnym - ubytek z 64,8% ogółu mieszkańców do 56,1%. Nadal będzie utrzymywać się tendencja zmniejszania się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (z 18,0% ogółu mieszkańców do 15,3%), przy równoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym (z 17,2% do 28,6%).

Rynek pracy

Wyniki badań na przestrzeni lat 2000-2010 dotyczące pracujących i bezrobocia wskazują, że rynek pracy w Radomiu nie był w stanie zagospodarować istniejących zasobów siły roboczej. Od 2000 r. do 2002 r. rosła liczba bezrobotnych zarejestrowanych (z 23,5 tys. w 2000 r. do 27,8 tys. w 2002 r.). Wzrost bezrobocia został zahamowany w 2003 r., a liczba bezrobotnych w 2008 r. zmalała do najmniejszej wartości - 17,9 tys. (mniej o 23,9% w stosunku do 2000 r.). Jednak od 2009 r. następował ponowny wzrost liczby bezrobotnych, prawdopodobnie związany z pogłębiającym się kryzysem gospodarczym. W 2010 r. zarejestrowanych w urzędzie pracy było 21,4 tys. bezrobotnych. W końcu grudnia 2010 r. stopa bezrobocia rejestrowanego na terenie Radomia wynosiła 22,7% i należała do najwyższych w województwie mazowieckim. Najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych były osoby w wieku 25-34 lata (6,4 tys.), a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 29,7% i był o 3,1 pkt proc. większy niż w 2000 r. W latach 2000-2010 najbardziej niekorzystne zmiany dotyczyły bezrobotnych w wieku powyżej 55 lat. Udział tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie bezrobotnych zwiększył się z 2,5% w 2000 r. do 11,8% w 2010 r. Większość bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy stanowiły osoby, które wcześniej pracowały zawodowo. W końcu 2010 r. grupa ta liczyła 16,3 tys. osób, tj. 76,0% ogółu zarejestrowanych (w 2000 r. - 78,8%).

Liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych w 2010 r. wynosiła 22,0 tys. osób, tj. o 8,9% więcej niż w 2000 r. W zbiorowości tej większość (86,1%) stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny (w 2000 r. - 64,7%). W 2010 r. do urzędu pracy zgłoszono 4409 ofert pracy (o 23,1% mniej niż w 2000 r.). W końcu 2010 r. na jedną ofertę pracy przypadało średnio 4,9 bezrobotnych (w 2000 r. - 4,1).

Od 2000 r. do 2007 r. obserwowano w Radomiu duże wahania liczby zatrudnionych (od 47,4 tys. w 2000 r. do 43,9 tys. w 2007 roku). Sytuacja ustabilizowała się w 2008 r. i do 2010 r. przeciętna roczna liczba zatrudnionych kształtowała się na podobnym poziomie - 44,2 tys. (w porównaniu z 2000 r. była w 2010 r. o 6,9% mniejsza). W 2000 r. w strukturze ogółu pracujących udział sektora publicznego był większy o 7,4 pkt proc. niż sektora prywatnego. Następne lata charakteryzowały się odwrotną sytuacją, z tym że w okresie od 2001 do 2004 roku przewaga zatrudnionych w sektorze prywatnym była niewielka i kształtowała się w granicach od 0,5 pkt proc. do 1,4 pkt proc. Od 2005 r. znacząco wzrastały różnice w tym zakresie na korzyść sektora prywatnego - od 4,0 pkt proc. w 2005 r. do 10,6 pkt proc. w 2010 r. Zmiany te były skutkiem m.in. zmniejszenia się w tym czasie liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w sektorze publicznym (o 146, tj. o 27,7%).

Jednym ze źródeł wiedzy na temat stopnia rozwoju danego regionu są informacje o dojazdach do pracy jego mieszkańców. Jeżeli znaczna część pracujących jest zatrudniona poza granicami swojego miejsca zamieszkania, świadczy to o dużym niezrównoważeniu rynku pracy. Poziom zjawiska obrazuje stosunek liczby osób wyjeżdżających do liczby osób przyjeżdżających do pracy (patrz uwagi metodyczne, str. 12). W Radomiu na jedną osobę wyjeżdżającą w 2006 r. do pracy przypadało 0,6 osoby przyjeżdżającej. Czynnikiem skłaniającymi mieszkańców do szukania zatrudnienia poza miejscem zamieszkania są m.in. brak równowagi między popytem a podażą na rynku pracy, występujące w ich regionie niekorzystne warunki płacowe, natomiast kierunek wyjazdów determinują koszt i czas poświęcony na dojazdy do pracy. Potwierdzeniem tej tezy jest sytuacja zaobserwowana w najbliższej położonym względem Radomia powiecie radomskim, najwięcej radomian dojeżdża do powiatu radomskiego do pracy. Zjawisko nasilania się migracji do pracy w okolicach miast jest typowe dla większych miejscowości i Radom nie jest pod tym względem wyjątkowy.

W 2010 roku w Radomiu przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ukształtowało się na poziomie 3136,45 zł i wzrosło w porównaniu z 2000 r. o 79,9% (w woj. mazowieckim wynosiło 4279,55 zł - wzrost o 62,1%). Wynagrodzenie w Radomiu w 2010 r. w odniesieniu do przeciętnego wynagrodzenia na Mazowszu było niższe o 26,7% (w 2000 r. o 33,9%). Na przestrzeni całego analizowanego okresu zatrudnieni w sektorze publicznym otrzymywali wyższe wynagrodzenie niż w sektorze prywatnym. W 2010 r. różnica ta wynosiła aż 31,1% (w 2000 r. - 11,8%). W 2010 r. najwyższe płace odnotowano w sekcji: opieka zdrowotna i pomoc społeczna - 3598,97 zł (przeciętne wynagrodzenie było tu zbliżone do osiągniętego w tej sekcji w województwie - 3621,58 zł) oraz w sekcji: edukacja - 3402,06 zł (w województwie 3589,33 zł). Najniższe płace w Radomiu, wynoszące 2606,93 zł, otrzymywali zatrudnieni w sekcji: przetwórstwo przemysłowe (w województwie 3709,69 zł).

Wynagrodzenia

W 2010 r. długość sieci rozdzielczej kanalizacyjnej w Radomiu wynosiła 406 km, co oznacza wzrost o 49,6%, w porównaniu z 2000 r. Długość sieci rozdzielczej wodociągowej zwiększyła się w tym czasie do 456,5 km (o 6,7%). Podobnie ukształtował się wzrost liczby połączeń tych sieci prowadzących do budynków mieszkalnych (kanalizacyjne o 54,7%, wodociągowe o 6,9%). Wydatne zwiększenie długości sieci kanalizacyjnej

**Infrastruktura
komunalna.
Mieszkania**

było warunkiem wypełnienia zobowiązań w zakresie ochrony środowiska, które Polska przyjęła wraz z akcesją do Unii Europejskiej. W 2010 r. w Radomiu z instalacji kanalizacyjnej korzystało 89,0% ogółu ludności miasta (w woj. mazowieckim - 61,8%, w tym w miastach - 85,9%), z instalacji wodociągowej - 95,1% (w woj. - 83,6%, w miastach - 91,2%), a z instalacji gazowej - 83,5% (w woj. - 55,0%, w miastach - 75,4%). W latach 2000-2010 w Radomiu zmalało zużycie wody w gospodarstwach domowych z 12562,7 dam³ do 8043,1 dam³, tj. o 36,0% (w województwie mniej o 8,0%, w miastach - o 21,3%). W tym samym okresie średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, zmniejszyło się o 18,5 m³. Podstawową przyczyną tego spadku było zastępowanie ryczałtów pobieranych za 1m³ dostarczonej wody, opłatami wynikającymi z rzeczywistego jej zużycia - powszechnie

zaczęto instalować indywidualne wodomierze, co skutkowało oszczędnościami w poborze wody w gospodarstwach domowych. Wraz ze zmniejszaniem się zużycia wody z wodociągów sieciowych zmalała ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną (z 15461 dam³ w 2000 r. do 10938 dm³ w 2010 r.). W 2010 roku długość sieci rozdzielczej gazowej (łącznie z siecią przemysłową) wynosiła w Radomiu 387,3 km i wzrosła w stosunku do 2000 r. o 68 km (o 21,3%). W woj. mazowieckim długość tej sieci wzrosła ogółem o 16,0% (w miastach o 13,8%). Liczba połączeń prowadzących do budynków wzrosła w analizowanym okresie o 2,6 tys., tj. o 25,1%. Zużycie gazu z sieci w przeliczeniu na 1 mieszkańca, było natomiast w 2010 r. mniejsze o 1,2 m³ niż w 2000 r. W Radomiu zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiło 672,1 kWh w 2010 r. i zwiększyło się o 114,2 kWh, tj. o 20,5% w porównaniu z 2000 r.

Zasoby mieszkaniowe w 2010 r. w Radomiu obejmowały 79,9 tys. mieszkań. W okresie od 2002 r. (brak porównywalnych danych za lata 2000 i 2001) do 2010 r. liczba mieszkań zwiększyła się o 4,2 tys., tj. o 5,5%. Na uwagę zasługuje fakt, że przyrostowi liczby mieszkań towarzyszył ubytek liczby ludności Radomia w tym okresie (o 2,9%). Sytuacja ta wpłynęła na wzrost liczby mieszkań na 1000 ludności z 330 mieszkań w 2002 r. do 360 w 2010 r. Było ono jednak mniejsze niż w całym województwie mazowieckim - 390 mieszkań i w miastach województwa - 430. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Radomiu wynosiła w 2010 r. 59,2 m² i wzrosła w stosunku do 2002 r. o prawie 2 m² (o 3,3%) - była jednak mniejsza od przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania zarówno w województwie mazowieckim - 69,3 m², jak i w miastach województwa - 62,2 m². Systematycznie zwiększająca się średnia powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę (z 18,9 m² w 2002 r. do 21,3 m² w 2010 r. - wzrost o 12,7%) przyczyniła się do poprawy warunków mieszkaniowych radomian. Innym wskaźnikiem określającym warunki mieszkaniowe jest liczba osób przypadająca na 1 izbę w mieszkaniu. Uznaje się, że sytuacja jest dobra, jeżeli w mieszkaniu na 1 izbę przypada 1 osoba. W 2010 r. średnia liczba osób przypadających na 1 izbę wynosiła w Radomiu 0,8 osoby i jest to wynik podobny do osiągniętego w całym woj. mazowieckim - 0,7 osoby, a także w miastach - 0,7 osoby. Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych określa wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 zawartych w tym czasie małżeństw. Lata 2000-2010 charakteryzowały się poprawą sytuacji na rynku mieszkaniowym w Radomiu - nastąpił wzrost tego wskaźnika z 588 do 844, jednak był on i tak mniejszy od osiągniętego w 2010 r. w całym województwie mazowieckim (950) i znacznie mniejszy niż w miastach województwa (1100). Przeciętna powierzchnia oddanego do użytkowania mieszkania w 2010 r. w Radomiu wynosiła 73,6 m², wobec 102,3 m² w województwie (w miastach - 83,0 m²). W stosunku do 2000 r. powierzchnia ta wzrosła w Radomiu o 13,8 m² (w województwie o 15,0 m², w miastach o 1,5 m²).

Reforma oświaty realizowana od 1999 r. zapoczątkowała zmiany systemu szkolnego w Polsce. Wprowadzenie obowiązku odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego, sześciolletniej szkoły podstawowej, trzyletniego gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych przesądziły o liczbie dzieci i młodzieży w poszczególnych placówkach oświaty i wychowania. Dokonujące się równocześnie zmiany liczby ludności objętej edukacją i wychowaniem (w wieku od 3 do 24 lat) były wynikiem zmian w strukturze wiekowej ludności. Ubytek w latach 2000-2010 w Radomiu, liczby ludności w wieku od 3 do 24 lat o 29,5% przyczynił się do zmniejszenia się liczby osób we wszystkich grupach wiekowych objętych edukacją. Liczba dzieci w wieku od 3 do 6 lat uległa zmniejszeniu o 16,1%, w wieku 7-12 lat - o 37,1%, w wieku 13-15 lat – o 39,0%. Zmniejszyła się także liczba młodzieży w wieku 16-18 lat o 36,2% i liczba dorosłych w wieku 19-24 lata o 21,0%. Według prognoz demograficznych do 2035 r. w Radomiu nadal będzie obniżała się liczba ludności we wszystkich edukacyjnych grupach wieku. W stosunku do 2010 r. największy spadek prognozuje się w grupie dorosłych w wieku od 19 do 24 lat - o 31,8% i w grupie dzieci w wieku od 3 do 6 lat – o 30,9%. Znacznie mniejszy przewidywany jest w grupie młodzieży w wieku 16-18 lat - o 20,1% oraz dzieci w wieku 7-12 lat - o 16,3% i w wieku 13-15 lat - o 15,1%. W roku szkolnym 2010/2011 we wszystkich typach szkół w Radomiu kształciło się 35,0 tys. dzieci i młodzieży, co stanowiło 15,8% ludności miasta. W roku szkolnym 2000/2001 grupa uczących się była znacznie większa i wynosiła 52,0 tys. osób (25,6% ludności miasta). W końcu września 2010 r. w Radomiu działały 64 placówki wychowania przedszkolnego (o 12,3% więcej niż w roku szkolnym 2000/2001), w tym 30 przedszkoli (o 15,4% więcej niż w 2000 r.). Wychowaniem przedszkolnym w 2010 r. objęto w Radomiu ogółem 6,5 tys. dzieci, tj. o 29,9% więcej niż w 2000 r., w tym w przedszkolach 4,3 tys. - o 63,9% więcej niż w 2000 r. Na przestrzeni lat 2000-2010 tempo wzrostu liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Radomiu znacznie przewyższało tempo wzrostu liczby placówek przedszkolnych. Na 1 placówkę wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2010/2011 przypadało średnio 101 dzieci (w 2000 r. - 87 dzieci), w tym w przedszkolach – 143 dzieci (w 2000 r. - 100 dzieci). We wrześniu 2010 r. nowy rok szkolny zainaugurowało w Radomiu 30 szkół podstawowych i 6 szkół specjalnych. W szkołach podstawowych (bez specjalnych) uczyło się 12,2 tys. dzieci (o 7,0 tys. mniej niż w 2000 r.). Na 1 szkołę podstawową (nie wliczając szkół specjalnych) w roku szkolnym 2010/2011 przypadało średnio 408 uczniów, wobec 449 w roku szkolnym 2000/2001. Na przestrzeni lat 2000-2010 w Radomiu zmalała średnia liczba uczniów przypadająca na jedno pomieszczenie szkolne z 30 do 18 (bez szkół specjalnych). W 2010 r. do szkół specjalnych uczęszczało 186 uczniów (o 185 mniej niż w 2000 r.). W omawianym okresie w tych placówkach zmniejszyły się wskaźniki dotyczące średniej liczby uczniów: w przeliczeniu na 1 szkołę - z 74 uczniów do 30 i przypadającej na 1 pomieszczenie szkolne – z 9 uczniów do 2. W roku szkolnym 2010/2011 działalność oświatową w Radomiu prowadziło 20 gimnazjów (bez specjalnych) dla dzieci i młodzieży – o 1 placówkę więcej niż w 2000 r. Liczba uczniów we wrześniu 2010 r. wynosiła 7,3 tys. i była o 2,2% mniejsza niż w 2000 r., pomimo że w 2000 r., w wyniku wdrażania reformy oświatowej, w gimnazjach nie funkcjonowały jeszcze klasy trzecie. W roku szkolnym 2010/2011 na 1 gimnazjum przypadało średnio 363 uczniów, a w roku szkolnym 2000/2001- 390 uczniów. W tym samym okresie funkcjonowało 5 gimnazjów specjalnych, do których w 2010 r. uczęszczało 173 uczniów (o 30,2% mniej niż w 2000 r.). Zagęszczenie w tych placówkach zmniejszyło się z 50 uczniów na 1 szkołę do 35, a średnia liczba uczniów przypadająca na 1 pomieszczenie szkolne z 11 uczniów do 8. W roku szkolnym 2010/2011 w Radomiu działało 18 liceów ogólnokształcących (łącznie z uzupełniającymi) dla młodzieży, tj. o 2 placówki więcej niż w roku szkolnym 2000/2001. We wrześniu 2010 r. w tego typu szkołach kształciło się 6,3 tys. uczniów, tj. o 26,6% mniej

Edukacja

niż w 2000 r. Tak duży spadek liczby licealistów spowodowany był przemianami demograficznymi oraz skróceniem o rok okresu kształcenia. W 2010 r. na 1 placówkę przypadało średnio 351 osób uczących się, wobec 538 w 2000 r. Liczba zasadniczych szkół zawodowych (łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy zawodowej) w Radomiu zwiększyła się z 15 placówek w 2000 r. do 17 w 2010 r., natomiast liczba uczniów w tych szkołach zmniejszyła się z 5,0 tys. do 2,3 tys., tj. o 53,6%. We wrześniu 2010 r. działalność oświatową prowadziło w Radomiu 25 liceów profilowanych i techników dla młodzieży (łącznie z uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi). W porównaniu z 2000 r. liczba ta zmniejszyła się o 12 placówek (tj. o 67,6%). Liczba kształcących się w nich uczniów zmniejszyła się z 10,3 tys. w 2000 r. do 6,2 tys. w 2010 r. (tj. o 60,2%). W roku szkolnym 2010/2011 w Radomiu funkcjonowały 4 szkoły policealne dla młodzieży i 24 szkoły dla dorosłych. W porównaniu z 2000 r. liczba szkół dla młodzieży zmniejszyła się jedynie o 1 placówkę, ale równocześnie zauważono malejące zainteresowanie młodzieży szkołami tego typu - liczba uczniów zmniejszyła się aż o 47,6%. Odwrotną sytuację odnotowano w szkołach policealnych dla dorosłych, których liczba wzrosła o 100%, a liczba uczęszczających do nich osób zwiększyła się o 169,5%. Największą popularnością wśród absolwentów gimnazjów od lat cieszą się licea ogólnokształcące, do których w roku szkolnym 2010/2011 uczęszczał co drugi 2 uczeń pierwszych klas szkół ponadgimnazjalnych. Tendencja do preferowania przez uczniów liceów ogólnokształcących względem techników i zasadniczych szkół zawodowych znajduje odzwierciedlenie we współczynnikach skolaryzacji dla poszczególnych typów szkół ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2010/2011 współczynnik skolaryzacji brutto dla liceów ogólnokształcących (z profilowanymi) wynosił 105,8, dla techników 80,8, a dla szkół zasadniczych zawodowych 27,6. W woj. mazowieckim współczynniki te kształtowały się odpowiednio: 71,7; 35,2 i 12,3.

W 2010 r., w Radomiu do sprawdzianu kompetencji szóstoklasistów przystąpiło 2,2 tys. absolwentów szkół podstawowych. Średnia punktowa uzyskana ze sprawdzianu, w skali od 0 do 40 punktów, wynosiła 25,70 pkt i kształtowała się na poziomie zbliżonym do średniego wyniku uzyskanego w woj. mazowieckim - 25,58 pkt.

W 2010 r. liczba uczniów przystępujących do egzaminu gimnazjalnego piszących arkusz standardowy z części humanistycznej wynosiła w Radomiu 2619 osób, a z części matematyczno-przyrodniczej 2618 osób. Przeciętnie więcej punktów (na max. 50) uzyskano za część humanistyczną - 32,47 pkt (w woj. mazowieckim - 31,63 pkt), niż za część matematyczno-przyrodniczą - 24,44 pkt (w woj. mazowieckim - 24,96 pkt). Do egzaminu z języka obcego nowożytnego przystąpiło: 2383 uczniów z języka angielskiego i 235 uczniów z języka niemieckiego. Lepsze wyniki uzyskano z języka niemieckiego - średnio 32,91 pkt (w województwie - 31,36 pkt), niż z języka angielskiego - średnio 30,46 pkt (w województwie - 30,52 pkt).

Do egzaminu maturalnego w 2010 r. przystąpiło w Radomiu 3,5 tys. osób ubiegających się o uzyskanie świadectwa dojrzałości (osoby zdające egzamin w obrębie szkół ponadgimnazjalnych i w placówkach Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych). Zdawalność egzaminu maturalnego, czyli odsetek osób, które otrzymały świadectwo dojrzałości w ogólnej liczbie osób przystępujących do egzaminu, w 2010 r. wynosiła 80,6%, a w województwie mazowieckim - 79,3%.

Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych, którzy otrzymali świadectwa dojrzałości mogli kontynuować naukę w roku akademickim 2010/2011 w 10 funkcjonujących w Radomiu wyższych uczelniach (łącznie z filiami). Pomimo wzrostu liczby tych szkół z 6 uczelni w 2000 r., liczba studentów zmniejszyła się o 40,0%. Zmniejszył się również wskaźnik liczby osób studiujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców - ze 110 studentów w 2000 r. do 69 w 2010 r. W omawianym okresie odnotowano nieznaczny wzrost liczby absolwentów przypadającej przeciętnie na 1000 ludności - z 19,2 absolwentów w 2000 r. do 20,1 w 2010 r.

Opieka zdrowotna realizowana jest przez zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej i praktyki lekarskie. W 2010 r. w Radomiu funkcjonowało 110 zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w tym 102 placówki niepubliczne. Na przestrzeni lat 2000-2010 odnotowano pozytywną tendencję malejącej liczby ludności

**Ochrona
zdrowia
i opieka
społeczna**

przypadającej średnio na 1 zakład ambulatoryjnej opieki zdrowotnej – z 6,2 tys. do 2,0 tys. W 2010 r. wskaźnik ten w Radomiu był korzystniejszy niż w województwie mazowieckim, dla którego wynosił 2,6 tys. ludności. Liczba udzielonych porad (łącznie ze specjalistycznymi) w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2010 r. wynosiła 1,97 mln i była w porównaniu z 2004 r. (brak porównywalnych danych za lata 2000-2003) większa o 143,2 tys., tj. o 7,8%. Opiekę nad pacjentami w 2010 r. w Radomiu sprawowało 656 lekarzy, 111 lekarzy dentyistów oraz 1638 pielęgniarek i 212 położnych. W stosunku do 2000 r. liczba lekarzy, lekarzy dentyistów i położnych nie uległa znaczącym zmianom, natomiast liczba pielęgniarek zwiększyła się o 12,3%. W 2010 r. na 10 tys. mieszkańców miasta przypadało średnio: 30 lekarzy, 5 lekarzy dentyistów i 74 pielęgniarki. Dla porównania, wskaźnik ten w woj. mazowieckim wynosił odpowiednio: 23 lekarzy, 3 lekarzy dentyistów oraz 49 pielęgniarek. W 2010 r. na 10 tys. ludności przypadało średnio 69 łóżek w szpitalach ogólnych, natomiast w 2000 r. 57 łóżek. W woj. mazowieckim wskaźnik ten w 2010 r. był znacznie mniej korzystny i wynosił 46 łóżek na 10 tys. ludności.

W 2010 r. w Radomiu najczęstszym miejscem docelowym wyjazdów jednostek ratownictwa medycznego był dom pacjenta (75,7%). Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat stanowiły 4,4% ogółu osób, którym udzielono pomocy, a osoby w wieku 65 lat i więcej - 38,9% (w woj. mazowieckim: 6,3%, 39,1%). Z pomocy w ramach akcji ratowniczych częściej korzystali mężczyźni (54,3% wszystkich osób, którym udzielono pomocy - w województwie 54,4%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2010 r. mieszkańcy Radomia mieli do dyspozycji 74 apteki (o 27 więcej niż w 2000 r.). W porównaniu z 2000 r. poprawiła się dostępność mieszkańców do tych placówek. Na jedną aptekę, przypadało przeciętnie 3,0 tys. mieszkańców (w 2000 r. - 4,9 tys.). Wskaźnik ten był korzystniejszy niż odnotowany w 2010 r. w woj. mazowieckim, gdzie na 1 aptekę przypadało średnio 3,5 tys. ludności.

Od 2000 r. do 2005 r. w Radomiu obserwowano systematyczny spadek liczby żłobków, (z 3 placówek w 2000 r. do 1 placówki w 2005 r.). Liczba miejsc w żłobkach w tym okresie zmniejszyła się ze 159 do 75. Sytuacja znacznie poprawiła się dopiero w 2010 r. w wyniku oddania do użytkowania nowej placówki tego typu. Liczba miejsc w żłobkach wzrosła wówczas do 210. W 2010 r. przeciętna liczba miejsc w żłobkach przypadająca na 1000 dzieci w wieku do 3 lat wynosiła 22,7 i był to wynik na takim samym poziomie, jaki odnotowano w całym województwie. W 2010 r. liczba dzieci przebywających w ciągu roku w żłobkach stanowiła 3,3 % ogółu dzieci w wieku do 3 lat (w 2000 r. - 2,8%). W woj. mazowieckim sytuacja pod tym względem była nieco korzystniejsza – w 2010 r. odsetek ten wynosił 3,8%.

W końcu 2010 r. na terenie miasta funkcjonowało 7 stacjonarnych placówek pomocy społecznej (o 2 placówki więcej niż w 2000 r.). W domach i zakładach pomocy społecznej przebywało w 2010 r. 619 osób (o 15,3% więcej niż w 2000 r.). Przeciętna liczba miejsc w tych placówkach w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosiła w 2010 r. 29,3, natomiast w 2000 r. 24,4 (w woj. mazowieckim odpowiednio: 27,8 i 19,6). W 2010 r. w ramach świadczeń środowiskowej pomocy społecznej objęto 8,6 tys. gospodarstw domowych (18,6 tys. osób, tj. 8,4% ogółu mieszkańców Radomia) - w woj. mazowieckim - 150,6 tys. gospodarstw domowych (400,5 tys. osób, tj. 7,7% ogółu mieszkańców województwa).

Na przestrzeni lat 2000-2010 liczba funkcjonujących w Radomiu bibliotek publicznych nie zmieniała się i wynosiła 15 placówek (łącznie z ich filiami), natomiast stan księgozbioru zmniejszył się o 27,9 tys. woluminów, tj. o 6,9%. W 2010 r. w stosunku do 2000 r. liczba czytelników zarejestrowanych w ciągu roku zmniejszyła się

o 2,4 tys. (o 9,0%) oraz zmniejszyła się średnia liczba czytelników przypadająca na 1000 ludności - ze 117 w 2000 r. do 110 w 2010 r. Równocześnie uległa zmniejszeniu liczba wypożyczeń o 3,9 tys. wol., tj. o 1,1%. W tym samym okresie w województwie mazowieckim liczba czytelników w ciągu roku zwiększyła się o 13,3%, średnia liczba czytelników przypadająca na 1000 ludności zwiększyła się ze 165 w 2000 r. do 182 w 2010 r., a liczba wypożyczeń zmniejszyła się o 18,8%. W latach 2000-2004 w Radomiu funkcjonowały 2 kina, dysponujące 691 miejscami na widowni. W grudniu 2005 r. oddano do użytku pierwsze w mieście kino typu multiplex. Dwa kolejne lata to zamykanie placówek starego typu z jedną salą projekcyjną. W 2007 r. nastąpiło całkowite przejęcie widzów przez jedyny funkcjonujący w mieście nowoczesny multiplex, dysponujący 5 salami projekcyjnymi, z łączną liczbą miejsc - 1340. W omawianym okresie liczba kin w województwie mazowieckim zmniejszyła się z 78 placówek w 2000 r. do 56 w 2010 r. W 2010 r. w Radomiu średnia liczba miejsc na widowni w przeliczeniu na 1000 ludności wynosiła 6 (w woj. mazowieckim - 8), średnia liczba widzów w przeliczeniu na 1000 ludności - 1469 (w woj. mazowieckim 1551), a średnia liczba ludności przypadająca na 1 miejsce - 166 (w woj. mazowieckim - 121). W 2010 r. w Radomiu funkcjonowały 4 muzea (łącznie z oddziałami) - o jedno więcej niż w 2000 r. W stosunku do 2000 r. liczba osób zwiedzających muzea wzrosła o 4,3 tys. osób, tj. o 7,0% (w woj. mazowieckim - o 72,8%). Średnia liczba zwiedzających muzea przypadająca na 1000 ludności wzrosła z 266 osób w 2000 r. do 295 w 2010 r. (w województwie wskaźnik ten wzrósł z 530 w 2000 r. do 894 w 2010 r.).

W 2010 roku liczba osób korzystających z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania wzrosła o 23,2 tys., tj. o 85,7% (w tym liczba turystów zagranicznych zwiększyła się o 2,9 tys., tj. o 101,9%). Gęstość bazy noclegowej, czyli liczba miejsc noclegowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania w przeliczeniu na 1 km², zwiększyła się z 4,7 do 8,9. Lata 2000-2010 to okres intensywnego rozwoju hotelarstwa w mieście. Liczba miejsc noclegowych w hotelach, wynosząca w 2010 r. 697, wzrosła w stosunku do 2000 r. ponad siedmiokrotnie. W 2010 r. z noclegów w hotelach skorzystało 38,5 tys. osób, tj. o 30,5 tys. więcej niż w 2000 r. (w tym o 3,9 tys. więcej turystów zagranicznych). Liczba miejsc noclegowych w hotelach w przeliczeniu na 1 km² zwiększyła się z 0,9 w 2000 r. do 6,2 w 2010 r.

Istotnym elementem oferty kulturalnej i turystycznej w Radomiu są krajowe i międzynarodowe imprezy masowe cieszące się dużym zainteresowaniem zarówno wśród mieszkańców miasta, jak i przybywających do Radomia gości. Do najważniejszych imprez, które w latach 2000-2010 poszerzyły ofertę miasta w tym zakresie należą: Międzynarodowe Pokazy Lotnicze Air Show (od 2000 r.), Ogólnopolski Festiwal Kolęd i Pastorałek „Staropolskie Kolędowanie” (od 2000 r.), Radomski Festiwal Filozofii „Okna” im. Prof. Leszka Kołakowskiego (od 2009 r.), Ogólnopolskie Święto Chleba w Muzeum Wsi Radomskiej (od 2009 r.) oraz imprezy o charakterze plenerowym: „Gwiazdka na Deptaku” – uroczysta Wigilia dla wszystkich mieszkańców miasta (od 2003 r.), „Uliczka Tradycji” – impreza uliczna odtwarzająca klimat miasta lat 20 i 30 XX wieku (od 2007 r.), „Historyczne zaręczyny” - piknik nawiązujący do wesela Jadwigi Jagiellonki z księciem bawarskim, uznawane za największe wesele średniowiecznej Europy, poprzedzone zaręczynami na radomskim zamku (od 2008 r.), „Kaziki” – święto patrona Radomia Św. Kazimierza (od 2008 r.), „Spotkajmy się na Żeromskiego” – cykl niedzielnych letnich koncertów (od 2009 r.).

Kultura i turystyka

Finanse publiczne

Dochody i wydatki budżetu Radomia, jako miasta na prawach powiatu, wykazane są łącznie dla części gminnej i powiatowej. W 2010 r. średnie dochody przypadające na 1 mieszkańca wynosiły 3644,16 zł. W porównaniu z 2000 r. wzrost w strukturze dochodów budżetu miasta odnotowano w części dotyczącej dochodów własnych – o 7,5 pkt proc. Subwencje ogólne zmniejszyły się o 5,7 pkt proc., a dotacje celowe – o 7,6 pkt proc. W 2010 r. wydatki budżetu miasta przypadające średnio na 1 mieszkańca wynosiły 4175,90 zł. W porównaniu z 2000 r. udział wydatków majątkowych zwiększył się o 5,9 pkt proc., a wydatków bieżących uległ zmniejszeniu o 7,8 pkt proc. w wydatkach budżetu miasta.

Według stanu w końcu grudnia 2010 r. w Radomiu w rejestrze REGON zarejestrowanych było 2,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie). W porównaniu z 2000 r. liczba ta wzrosła o 1,2 tys. podmiotów, tj. 5,1%. Liczba zarejestrowanych podmiotów w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększyła się ze 104,8 w 2000 r. do 114,0 w 2010 r. (w województwie mazowieckim - ze 101,8 do 129,9). Udział sektora prywatnego w liczbie podmiotów ogółem od 2000 r. utrzymywał się na zbliżonym poziomie (98,5%). W końcu grudnia 2010 r. w strukturze podmiotów według klas wielkości przeważającą część wszystkich podmiotów (95,7%) stanowiły podmioty małe, dla których przewidywana liczba pracujących zgłoszona do rejestru REGON była mniejsza niż 10 osób. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 79,9% ogółu podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON.

Podmioty gospodarki narodowej

**Geographical
location
and area**

As a result of introducing a basic three level territorial division of the state dated 1 January 1999, former 49 voivodships were replaced with 16 new territorial units of voivodship level, and radomskie voivodship ceased to exist. Its territory, reduced by gminas Drzewica and Gowarczów, was included into newly created mazowieckie voivodship, and Radom became a city with powiat status. Radom is one of the largest cities in Mazovia and the largest administrative centre on the bifurcation of the Vistula and Pilica Rivers. In terms of area (11180 ha), as well as population (222 thousand) it is a second city, just after Warsaw, in the voivodship.

Radom is one of the most important communication interchange. Three main traffic arteries cross here: international route E77 Gdansk – Warsaw – Krakow – the Czech Republic (future S7 expressway), E - 371 Radom – Slovakia and the national road no. 12 on the route from Berlin to Kijov (future S12 expressway). This fact determines location

and character of roads and streets in the town, and maintaining them in good condition involves constant investments from the town authorities. A total expected cost of modernization of roads in the town for the years 2009-2012 amounts for nearly 104.1 mln zł¹. In 2010, in the structure of public roads located within administrative borders of the town the highest share had gmina's roads – 57.6%, followed by: powiat's roads – 30.2%, national roads – 10.6% and voivodship roads – 2.1%. Radom is also one of the most important rail junction points, which has rail links with Warsaw (100 km), Łódź (135 km), Lublin (108 km) and Kielce (78 km). There is one airport in the town, used mainly by the military, and every two years very popular International Air Show is taking place there.

As of 1 January 2010, the largest share in the structure of the town had agricultural land (45.6%). Built-up and urban areas constituted 43.5% of the town area, forest and wooded areas – 9.4%, various areas and wastelands – 1.2% and land under water – 0.4%. Compared with 2002 (as a result of changes introduced in a land register there are no comparable data for 2000-2001) the most important changes were recorded in the area of agricultural land (decrease by 12.4 percentage points) and built-up and urban areas (increase by 10.7 percentage points).

Natural areas of the town include land with unique environmental value, covering 252.9 ha – by 246 ha more than in 2000. Increase in 2009 was due to marking protected landscape area along the Kosówka River, named Kosówka Valley². Other landscape areas of the town include areas covering its north outskirts (126 ha) that belongs to special protection area for birds – Ostoja Kozienicka. In 2007, this area was included in European Ecological Network Nature 2000³ due to over 200 species of birds, of which 147 have their breeding grounds there (among others: little bittern, black stork, roller, nightjar, bittern, white stork, black tern). One may also encounter rare and protected species of plants and mammals (among others moose, red deer, particoloured bat, Leisler's bat, brown bat, pine marten, badger). In 2002 in Radom, there were 22 monuments of nature such as single trees, and the oldest among them - a 300-year-old sessile oak. The monument of nature that became part

¹ „Plan of environment protection for Radom for the years 2009-2013” adopted by the resolution of Radom City Council dated 29 June 2009.

² Resolution No. 480/2009 of Radom City Council dated 23 February 2009.

³ Resolution of the Ministry of Environment changing a resolution on special protection area for birds Nature 2000.

of the town's history is a sessile oak named "Oak of freedom" planted in 1919 in front of the building of Resursa Obywatelska.

In the years 2000-2010 Radom was systematically depopulating. In 2010, the town was inhabited 222.5 thous. population, i.e. by 3.5% persons fewer than in 2000. Positive natural increase per 1000 population was decreasing (from 1.45 in 2000 to 0.49 in 2010) and so population density (from 2063 persons per 1 km² in 2000 to 1990 in 2010). In 2010, population dynamic (compared with the previous year) amounted to 99.6. The highest drops in population were in the years 2006, 2007 and 2010 (0.5%, 0.4% and 0.4% respectively), as well as the highest negative net migration (-5.39, -5.08, -4.59 respectively). Negative net migration, which was significantly higher than natural increase, had a negative impact on demographics in the town. Radom was one of the most depopulating areas in mazowieckie voivodship (see methodical notes on page 27 – the Webb's method). Residents in Radom more often migrated to rural areas than to urban areas. In 2010, outflow to rural areas was higher than the outflow to urban areas by 15.25 per mils, and in 2000 by 10.15 per mils. It may be mainly attributed to the fact that the residents were moving out of Radom to the areas outside the borders of the town.

According to the demographic scale proposed by E. Rosset¹, societies that exceed the level 12 OAR (old-age-rate) belong to demographically old areas. In 2010, old age rate in Radom amounted for 19.79, which means, that there were almost 20 persons aged 60 and over per 100 population. Ageing of population is also reflected by reduction in the proportion of the youngest persons and adults in the total population. In 2010 in Radom there were 32.1 thousand persons aged 0-14 (24.4% less than in 2000) and 14.6 thousand persons aged 15-59 (3.5% less than in 2000). Another measure of ageing of population is median age. In 2000, the median age for Radom was estimated at 35 years, while in 2010 – 38 years, which shows that the age limit is rising. Half of the town residents exceed this border. Value of total fertility rate indicates a basic generation replacement, if there is from 2.10 to 2.15 births on average per 1 woman in reproductive age (15-49 years). In the years 2000-2010 this rate in Radom remained at the level below 1.50.

In the same period in Radom the number of marriages slightly increased (from 1343 contracted marriages in 2000 to 1394 in 2010). But it is noteworthy that the spouses were from older age groups. In 2000, persons aged 20-24 contracted majority of marriages (57.2% of the total number), while in 2010, the highest number of marriages was recorded in the age group 25-29 (44.7% of the total number).

According to the demographic projection compiled by the Department of Demographics in the Central Statistical Office, it is expected that until the year 2035 population will still be decreasing in Radom (by 9.6% compared with 2010). This unfavourable trend is a result of predicted significant drop in the number of births (by 36.5%) at the simultaneous rise in the number of deaths (by 17.5%). Predicted birth decline is a result of decreasing proportion of women of reproductive age (15-49) in the total population – from 24.5% in 2010 to 19.0% in 2035.

Structure of age determining the labour supply, determines to high degree the economic development. In the years 2000-2010 vital changes were reported in age distribution of population in Radom resulting in unfavourable structure of population by economic age groups. At the end of 2000, share of population of pre-working age, i.e. aged 0-17, was estimated at 55.5 thousand persons and made up 24.1% of total residents.

¹ Rosset Edward (1959) Ageing of population. Demographic study, Warsaw: PWG; p. 763.

During this period population in this age group dropped by 15.4 thousand persons, i.e. by 27.7%. In 2010, population aged 0-17 constituted merely 18.0% of total residents. These changes probably may cause that in the future labour market in Radom there will not be a full generation replacement. Ageing of the society is a common phenomenon, which is reflected by the decrease in population of pre-working age in mazowieckie voivodship as well (from 22.8% of total residents in 2000 to 18.6% in 2010). Increase in population of working age in Radom from 61.9% of total residents in 2000 to 64.8% in 2010 did not improve situation on the labour market. When comparing changes in the number of population of working age with the changes in the share of employed persons it can be stated that until 2004, despite the increase in working-age population, the number of employed persons was decreasing. Simultaneous increase of these figures was noticeable only since 2005 and lasted until 2009. In 2010, the number of working-age population dropped, at the simultaneous increase in the number of employed persons. The rate, which describes the labour supply, is a share of employed persons per 100 population of working age. During the analysed period, increase of this rate was reported in the years 2005 to 2010 (from 32.8 to 36.4).

Demographic prognosis shows that in the structure of economical age groups in 2035 compared with 2010 the most significant changes are expected in working-age group – decrease from 64.8% of total residents to 56.1%. Share of pre-working age population will keep decreasing (from 18.0% of total residents to 15.3%), at the simultaneous rise in the share of people of post-working age (from 17.2% to 28.6%).

Labour market

Results of surveys in the years 2000 to 2010 concerning employment and unemployment show that the labour market in Radom could not effectively manage the existing labour force. Since 2000 until 2002, the number of registered unemployed persons increased (from 23.5 thousand in 2000 to 27.8 thousand in 2002). Unemployment rise slowed down in 2003 and unemployed persons decreased to the lowest value – 17.9 thousand until 2008 (less by 23.9% compared with 2000). But since 2009, another increase in unemployed persons was recorded, which could be mainly attributed to growing economic crisis. In 2010, there were 21.4 unemployed persons registered in the labour office. At the end of December 2010 the unemployment rate in Radom amounted for 22.7% and was one of the highest in mazowieckie voivodship. The most numerous group in the unemployed were persons aged 25-34 (6.4 thousand), and their share in total unemployment amounted for 29.7% and was 3,1 percentage points higher than in 2000. In the years 2000 to 2010 the most unfavourable changes concerned unemployed persons aged 55 and over. Share of this age group in total unemployment increased from 2.5% in 2000 to 11.8% in 2010. Majority of unemployed persons registered in the labour office were persons who were previously employed. At the end of 2010, this group counted 16.3 thousand persons, i.e. 76.0% of total registered persons (in 2000 – 78.8%). Share of newly registered unemployed persons in 2010 amounted for 22.0 thousand, i.e. by 8.9% more than in 2000. Of these, majority (86.1%) were persons registering once again (in 2000 – 64.7%). In 2010, there were 4409 job offers submitted to the labour office (23.1% less than in 2000).

In the years 2000 to 2007, the number of employed persons changed frequently (from 47.4 thousand in 2000 to 43.9 thousand in 2007). The situation became stable in 2008, and until 2010 the average annual number of employed persons was estimated at the similar level – 44.2 thousand (compared with 2000, it was 6.9% lower than in 2010). At the end of 2010, there were 4.9 unemployed persons on average per 1 job offer (in 2000 – 4.1). In 2000, the share of public sector in total employment was 7.4 percentage points higher than of private sector.

The situation reversed in the next years, but during the period 2001 to 2004 employment in private sector only slightly outnumbered employment in public sector (the difference ranged from 0.5 to 1.4 percentage points). Since 2005, the differences significantly increased in favour of private sector – from 4.0 in 2005 to 10.6 percentage points in 2010. These changes resulted from the fall in the number of entities of the national economy in public sector (by 146, i.e. by 27.7%).

One of the sources of information concerning the level of development of a given region are information on travelling to and from work. When the majority of working persons are employed outside their place of residence, it shows a significant instability of the labour market. This phenomenon is reflected by the ratio of persons leaving for work to the number of persons coming to work (see methodological notes, page 27). In Radom, there were 0,6 person coming to work per one person leaving for work. Factors that influenced the residents' decisions to look for a job outside the place of residence is i.a. imbalance between supply and demand in the labour market, low wages in the region. The destination is determined by the cost and time spent on travelling to work. This thesis is confirmed by the situation observed in radomski powiat – the nearest one to Radom. Majority of Radom's residents came to work in radomski powiat. Intensity of migrations to work in the vicinity of urban areas is typical for bigger towns, and Radom is not an exception.

In 2010 in Radom, the average gross monthly wages and salaries reached 3136.45 zł and were higher by 79.9% as compared with the year 2000 (in mazowieckie voivodship it amounted to 4279.55 zł – growth by 62.1%). Wages and salaries in Radom in 2010 compared with the average in Mazovia were 26.7% lower (in 2000 by 33.9%). During the whole analysed period, persons employed in public sector earned more than those employed in private sector. In 2010, the difference was as high as 31.1% (in 2000 – 11.8%). In 2010, the highest wages and salaries were reported in section: health care and social welfare – 3598.97 zł (average wages and salaries were similar to the average in the voivodship – 3621.58 zł), and in section: education – 3402.06 zł (in the voivodship 3589.33 zł). The lowest wages and salaries in Radom, amounting to 2606.93 zł, received persons employed in section: manufacturing (3709.69 zł in the voivodship).

Wages and salaries

Municipal infrastructure. Dwellings

In 2010, length of sewerage distribution network amounted to 406 kilometres, which meant a growth by 49.6% compared with 2000. It increased during this period to 456.5 kilometres (by 6.7%). The number of connections leading to residential buildings increased similarly (sewerage by 54.7%, water-line by 6.9%). Extending the length of sewerage system was an obligation that was undertaken when joining the European Union. In 2010 in Radom, 89.0% of total residents used sewerage system (in mazowieckie voivodship 61.8%, of which in urban areas – 85.9%), water-line system – 95.1% (in the voivodship 83.6%, in urban areas: 91.2%), gas-line system – 83.5% (in the voivodship 55.0%, in urban areas – 75.4%). In the years 2000 to 2010, Radom reported a reduction in the consumption of water in households from 12562.7 dam³ to 8043.1 dam³, i.e. by 36.0% (in the

voivodship a reduction by 8.0%, in urban areas – by 21.3%). At the same time, the average consumption of water from water-line system in households per 1 resident decreased by 18.5 dam³. It was mainly due to replacing the flat rates per 1m³ of water with the charge for actual consumption – water metres were commonly installed in dwellings, which resulted in water savings in households. Together with reduced consumption of water from water-line system, the amount of waste water discharged through sewerage system decreased as well (from 15461 dam³ in 2000 to 10938 dam³ in 2010). In 2010, length of distribution gas network (including industrial network) stood at 387.3 kilometres and increased compared with 2000 by 68 kilometres (by 21.3%). In mazowieckie voivodship, the total length of this network increased by 16.0% (in urban areas by 13.8%). The number of connections leading to households increased during the analysed period by 2.6 thousand, i.e. 25.1%. Consumption of gas from gas-line system per 1 resident in 2010 was lower by 1.2 m³ than in 2000. In 2000 in Radom, consumption of electricity in households per one resident amounted for 672.1 kWh and increased, compared with 2000, by 114.2 kWh, i.e. by 20.5%.

Dwelling stocks in 2010 in Radom counted 79.9 thousand. During the period 2002 to 2010 (comparable data are not specified in 2000 and 2001), number of dwellings increased by 4.2 thousand, i.e. by 5.5%. It is noteworthy that increase in dwelling stocks was accompanied by depopulating in Radom in this period (by 2.9%). This situation influenced the increase the number of dwellings per 1000 population from 330 dwellings in 2002 to 360 in 2010. However, in the voivodship as a whole it was lower – 390 dwellings, and in urban areas of the voivodship – 430. Average usable floor space of one dwelling in Radom in 2010 amounted for 59.2 m² and was nearly 2 m² higher (by 3.3%) compared with 2002. It was lower, however, than the average usable floor space both in mazowieckie voivodship – 69.3 m², as well as in urban areas of the voivodship – 62.2 m². Systematically increasing average usable floor space of a dwelling per 1 resident (from 18.9 m² in 2002 to 21.3 m² in 2010 – increase by 12.7%) was one of the reasons for improvement in housing conditions among residents in Radom. Another factor that determines dwelling conditions is the number of persons per one room. The situation is acknowledged as good, if there is 1 person per 1 room. In 2010 in Radom, average number of persons per 1 room amounted for 0.8 person and was similar to the result in the whole voivodship – 0.7 person, in urban areas – 0.7 person. Fulfillment of dwelling needs is reflected by the number of dwellings completed per 1000 marriages contracted. The years 2000 to 2010 were distinguished by improvement in housing market in Radom – there was an increase from 588 to 844, but it was lower than the one achieved in 2010 in mazowieckie voivodship as a whole (950), and significantly lower than in urban areas of the voivodship (1100). Average floor space of a dwelling completed in 2010 in Radom amounted for 73.6 m², at 102.3 m² in the voivodship (in urban areas – 83.0 m²). Compared with 2000, the floor space increased by 13.8 m² (in the voivodship by 15.0 m², in urban areas by 1.5 m²).

A reform of the system of education since 1999 was the beginning of changes in school system in Poland. Introducing compulsory 1-year pre-school, 6-year primary school, 3-year lower secondary school and upper secondary schools determined the number of children and youth in education establishments. Simultaneous changes in population participating in education (aged 3 to 24) resulted from changes in the age structure of population. Reduction by 29.5% in population aged 3 to 24 in the years 2000-2010 in Radom was one of the reasons for the decrease in population participating in education. Share of children aged 3 to 6 fell by 16.1%, aged 7 to 12 by 37.1%, aged 13 to 15 by 39.0%. Share of youth aged 16 to 18 decreased by 36.2% and share of adults aged 19 to 24 by

Education

21.0%. According to demographic projection until 2035 in Radom the population in all educational age groups will be still falling. Compared with 2010, the highest drop is expected in a group of adults aged 19 to 24 – by 31.8% and in children aged 3 to 6 – by 30.9%. Significantly lower decrease is expected in youth aged 16 to 18 – by 20.1%, as well as children aged 7 to 12 – by 16.3%, and those aged 13 to 15 – by 15.1%. In the school year 2010/2011 in all types of schools in Radom there were 35.0 thousand children and youth, which constituted 15.8% of population in the town. In the school year 2000/2001 the share of population in education was much higher and amounted to 52.0 thousand persons (25.6% of population in the town). At the end of September 2010 in Radom there were 64 pre-school education establishments (by 12.3% more than in the 2000/2001 school year), which included 30 nursery schools (by 15.4% more than in 2000). In 2010, a total of 6.5 thousand children, i.e. 29.9% more than in 2000, were included in pre-school education, of which in nursery schools – 4.3 thousand – by 63.9% more than in 2000. Over the years 2000 to 2010, dynamic growth of children in pre-school education in Radom significantly exceeded dynamic growth of the number of pre-school education establishments. In the school year 2010/2011 there were 101 children on average per 1 pre-school establishment (in 2000 – 87 children), of which in nursery schools – 143 children (in 2000 – 100 children). In September 2010 in Radom, 30 primary schools and 6 special schools began a new school year. In primary schools (excluding special schools) there were 12.2 thousand children (by 7.0 thousand fewer than in 2000). There were 408 pupils on average per 1 primary school (excluding special) in the school year 2010/2011, at 449 pupils in the 2000/2001 school year. Over the years 2000 to 2010, Radom recorded an decrease in the average number of pupils per 1 school class from 30 to 18 (excluding special). In 2010, there were 186 pupils in special schools (185 fewer than in 2000). In the analysed period, rates of the average number of pupils in these schools decreased: per 1 school – from 74 pupils to 30, and per 1 school facility – from 9 pupils to 2. In the school year 2010/2011, there were 20 lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) in Radom – 1 establishment more than in 2000. Pupils in September 2010 amounted for 7.3 thousand and were by 2.2% fewer than in 2000, despite the fact that in 2000, as a result of implementing a reform in education, there were no third grades in lower secondary schools. In the school year 2010/2011, there were 363 pupils on average per 1 lower secondary school, and in the 2000/2001 school year – 390 pupils. At the same time, there were 5 special lower secondary schools which provided education for 173 pupils in 2010 (30.2% less than in 2000). From 50 to 35 pupils decreased the average number of pupils per one school, and the average number of pupils per one school facility from 11 to 8. In the school year 2010/2011 in Radom there were 18 general secondary schools (including supplementary) for youth, i.e. 2 more than in the school year 2000/2001. In September 2010, there were 6.3 thousand students attending this type of schools, i.e. 26.6% less than in 2000. Such a significant drop in the number of students of general secondary schools may be mainly attributed to demographic transformation and 1-year shorter education. In 2010, there was an average of 351 students per one general secondary school, in 2000 it was 538. Number of basic vocational schools (including special job-training schools) in Radom grew from 15 establishments in 2000 to 17 in 2010, and the share of students decreased from 5.0 thousand to 2.3 thousand, i.e. by 53.6%. In September 2010, there were 25 specialized secondary and technical schools for youth (including supplementary and general art schools) in Radom. Compared with 2000, the share increased by 12 establishments (i.e. by 67.6%). The share of students decreased as well, from 10.3 thousand in 2000 to 6.2 thousand in 2010 (i.e. by 60.2%). In the 2010/2011 school year there were 4 post-secondary schools for youth and 24 schools for adults in Radom. Compared with 2000, the number of schools for youth fell by 1 establishment, and schools of this type became less popular – share of students decreased by 47.6%. Reverse situation was noted in post-secondary schools for adults, whose share increased by 100%, and the share of students by 169.5%. The most popular among lower secondary school graduates are still general secondary schools. In the school year 2010/2011, every second student of first grade in upper secondary schools attended general secondary school. A trend towards choosing general secondary schools instead of technical and basic vocational schools is visible in

enrolment rates for each type of upper secondary school. In the school year 2010/2011, gross enrolment rates for general secondary schools (including specialized) was estimated at 105.8, for technical secondary schools at 80.8, and for basic vocational schools at 27.6. In mazowieckie voivodship these rates amounted for: 71.7, 35.2, and 12.3 respectively.

In 2010 in Radom, 2.2 thousand pupils took a competence test for primary school graduates. The average score, on a scale of 0 to 40 points, was as high as 25.70 points and was similar to the average score in mazowieckie voivodship – 25.58 points. In 2010, the number of pupils taking “gymnasium test” for lower-secondary graduates within a standard humanistic component in Radom was 2619 persons, and within mathematical and natural component 2618 persons. Pupils gained better scores (at maximum 50) in humanistic component – 32.47 points (in mazowieckie voivodship – 31.63 points) than in mathematical and natural component – 24.44 points (in mazowieckie voivodship – 24.96 points). Foreign language test in English took 2383 pupils and in German 235 pupils. Better scores were in German – 32.91 points on average (in the voivodship – 31.36), than in English – 30.46 points (in mazowieckie voivodship – 30.52). In 2010 in Radom, 3.5 thousand students took matriculation exam (exam takers within upper secondary schools and establishments of Regional Examination Board). The final pass rate, which is a share of persons who passed secondary school matriculation exam in all exam takers, stood at 80.6% in 2010, and in mazowieckie voivodship – 79.3%.

Upper-secondary graduates, who passed secondary school matriculation exam, could continue their education in the school year 2010/2011 in 10 tertiary institutions in Radom (including branches). In spite of an increase in share of schools from 6 schools in 2000, share of students declined by 40.0%. Rate of population studying per 1000 residents also decreased – from 110 students in 2000 to 69 in 2010. In the analysed period, there was a slight increase in graduates per 1000 population – from 19.2 graduates in 2000 to 20.1 in 2010.

**Health
care
and social
welfare**

Health care is provided by out-patient facilities and medical practices. In 2010 in Radom, there were 110 out-patient facilities, of which 102 were non-public. Over the years 2000 to 2010, there was a positive tendency towards the decrease in average population per 1 out-patient facility – from 6.2 thousand to 2.0 thousand. In 2010, this rate in Radom was more favourable than in mazowieckie voivodship, where it amounted to 2.6 thousand. There were 1.97 million consultations provided (including specialist) within out-patient facilities in 2010, which means an increase compared with 2004 (there are no comparable data for the years 2000-2003) by 143.2 thousand, i.e. by 7.8%. There were 656 doctors in Radom in 2010, 111 dentists, 1638 nurses and 212 midwives. Compared with 2000 the share of doctors, dentists and midwives did not significant change, but there were more nurses by 12.3%. In 2010, per 10 thousand residents there were on average: 30 doctors, 5 dentists and 74 nurses. This rate in mazowieckie voivodship amounted for: 23 doctors, 3 dentists and 49 nurses. In 2010 in Radom was an average of 69 beds in general hospitals per 10 thousand population, and 57 in 2000. In mazowieckie voivodship this rate in 2010 was less favourable and amounted for 46 beds.

In 2010 in Radom, emergency medical services were mainly dispatched to patient's home (75.7%). Children and youth aged 0 to 18 constituted 4.4% of all persons provided with medical aid, and persons aged 65 and over – 38.9% (in mazowieckie voivodship: 6.3% and 39.1%). Males were provided with medical aid more often (54.3% of the total number, in mazowieckie voivodship – 54.4%).

As of 31 December 2010, residents in Radom had 74 pharmacies at their disposal (by 27 more than in 2000). Compared with 2000, availability of these establishments improved. There were 3.0 thousand residents on average per 1 pharmacy (in 2000 – 4.9%). This rate was more favourable than the one recorded in 2010 in mazowieckie voivodship, where there were 3.5 thousand persons on average per 1 pharmacy.

In the years 2000 to 2005 in Radom there was a systematical decline in the number of nurseries (from 3 nurseries in 2000 to 1 nursery in 2005). The number of places in nurseries in this period decreased from 159 to 75. The situation improved significantly in 2010, when 1 new establishment of this type opened. The number of places increased to 210. In 2010, the average number of places in nurseries per 1000 children up to 3 years of age stood at 22.7, and it was the same as in the voivodship. In 2010, the number of children attending nurseries in a year constituted 3.3% of total children up to 3 years of age (in 2000 – 2.8%). In mazowieckie voivodship the situation was slightly better – in 2010 the percentage amounted for 3.8%.

At the end of 2010, there were 7 stationary social welfare establishments in the town (2 establishments more than in 2000). At homes and facilities of social welfare in 2010 there were 619 residents (by 15.3% more than in 2000). The average number of places per 10 thousand population in these establishments was 29.3 in 2010, and in 2000 – 24.4 (in mazowieckie voivodship: 27.8 and 19.6 respectively). In 2010, there were 8.6 thousand households provided with social welfare benefits (18.6 thousand persons, i.e. 8.4% of all residents in Radom) – in mazowieckie voivodship – 150.6 thousand households (400.5 thousand persons, i.e. 7.7% of total residents in the voivodship).

Over the years 2000 to 2010 the number of public libraries in Radom did not change and amounted for 15 establishments (including branches), but the collection of books decreased by 27.9 thousand volumes, i.e. 6.9%. In 2010 compared with 2000, the share of registered borrowers during the year reduced by 2.4 thousand (by 9.0%), and the average number of borrowers per 1000 population dropped – from 117 in 2000 to 110 in 2010. At the same time the number of loans decreased by 3.9 thousand volumes, i.e. by 1.1%. During the similar period in mazowieckie voivodship the share of borrowers in a year increased by 13.3%, average share of borrowers per 1000 population increased from 165 in 2000 to 182 in 2010, and the share of loans decreased by 18.8%. During 2000 to 2004 there were 2 cinemas with 691 seats in Radom. In December 2005, the first multiplex type cinema opened in the town. In the following two years cinemas of old type with one hall was closed. In 2007, there was

a complete takeover of audience by the only modern multiplex cinema with 5 projection halls and 1340 seats. In the analysed period, the number of cinemas in the voivodship decreased from 78 in 2000 to 56 in 2010. In 2010 in Radom, the average number of seats per 1000 population stood at 6 (in the voivodship – 8), average share of audience per 1000 population – 1469 (in the voivodship – 1551), and average population per 1 seat – 166 (in the voivodship – 121). In 2010, there were 4 museums in Radom (including branches) – 1 more than in 2000. Compared with 2000, the number of visitors increased by 4.3 thousand, i.e. 7.0% (in mazowieckie voivodship – by 72.8%). Average share of museum visitors per 1000 population increased from 266 persons in 2000 to 295 in 2010 (in the voivodship this rate increased from 530 in 2000 to 894 in 2010).

In 2010, number of tourists accommodated in these establishments increased by 23.2 thousand, i.e. 85.7% (of which foreign tourists by 2.9 thousand more, i.e. 101.9%). Number of bed places in collective tourist accommodation establishments per 1 km² increased from 4.7 to 8.9. The years 2000 to 2010 were a period of

Culture and tourism

intense development of hotel industry in the town. Number of bed places in hotels, which amounted to 697 in 2010, recorded a sevenfold increase compared with 2000. In 2010, hotels registered 38.5 thousand visitors, i.e. 30.5 thousand more than in 2000 (including 3.9 thousand foreign tourists). Number of bed places in hotels per 1 km² increased from 0.9 in 2000 to 6.2 in 2010.

Important elements of cultural and tourist offer of Radom are domestic and international mass events, which are highly popular among the residents as well as visitors arriving in Radom. The most important events initiated in the years 2000-2010 include: the International Air Show (since 2000), the National Carols Festival "Staropolskie Kolędownie" (since 2000), "Okna" the Leszek Kołakowski Philosophy Festival in Radom (since 2009), the National Festival of Bread in the ethnographic museum (since 2009) and outdoor events: "Gwiazdka na Deptaku" – Christmas Eve for all town's residents (since 2003), "Uliczka Tradycji" – street event which reconstructs the atmosphere of 20's and 30's of the twentieth century (since 2007), "Historyczne zaręczyny" – picnic referring to the wedding of Jadwiga Jagiellonka with Bavarian duke, acknowledged as the largest wedding in the medieval Europe, preceded by an engagement ceremony on the Radom's castle (since 2008), "Kaziki" – celebration of St Kazimierz patron saint of Radom (since 2008), "Spotkajmy się na Żeromskiego" – series of summer concerts taking place on Sundays (since 2009).

Public finance

Revenues and expenditures of a budget of Radom as a city with powiat status are shown together for gmina and powiat. In 2010 average revenue per 1 resident amounted 3644.16 zł. Compared with 2000, the increase in structure of revenue of the town's budget was reported in own revenues – by 7.5 percentage points. General subsidies decreased by 5.7 percentage points, and appropriated allocations – by 7.6 percentage points. In 2010 average expenditures of the town's budget per 1 resident amounted 4175.90 zł. Compared with 2000, property expenditure increased by 5.9 percentage points, current expenditure decreased by 7.8 percentage points in expenditure of the town's budget.

As of the end of December 2010 in Radom, there were 2.5 thousand entities of the national economy registered in REGON register (excluding persons tending private farms in agriculture). Compared with 2000, this figure increased by 1.2 thousand entities, i.e. 5.1%. Number of registered entities of the national economy per 1000 population increased from 104.8 in 2000 to 114.0 in 2010 (in mazowieckie voivodship – from 101.8 to 129.9). Share of private sector in the total number of entities remained at a similar level since 2000 (98.5%). As of the end of December 2010 in the structure of entities by size, the majority (95.7%) were small entities, for which the expected number of employees reported in REGON register was below 10 persons. Number of natural persons conducting economic activity were 79.9% in the total number of entities of the national economy.

Entities of national economy

Położenie geograficzne i powierzchnia
Geographical location and area

Położenie geograficzne i powierzchnia
Geographical location and area

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE I POWIERZCHNIA RADOMIA
GEOGRAPHICAL LOCATION AND AREA OF RADOM

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2010 R.
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE DIVISION OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2010
As of 31 XII

Położenie geograficzne i powierzchnia (dok.)
Geographical location and area (cont.)

STRUKTURA POWIERZCHNI RADOMIA WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA

Stan w dniu 1 I

STRUCTURE OF AREA OF RADOM BY THE DIRECTIONS OF USE

As of 1 I

U w a g a. W wyniku wprowadzenia zmian w ewidencji przeznaczenia gruntów, brak porównywalnych danych dla lat 2000 i 2001.
N o t e s. As a result of changes in registered land designation, comparable data are not specified in 2000 and 2001.

STRUKTURA GRUNTÓW ZABUDOWANYCH I ZURBANIZOWANYCH RADOMIA WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA

Stan w dniu 1 I

STRUCTURE OF DEVELOPED AND URBANIZED LAND OF RADOM BY THE DIRECTIONS OF USE

As of 1 I

^a Inne tereny zabudowane łącznie z użytkami kopalnymi.

U w a g a. W wyniku wprowadzenia zmian w ewidencji przeznaczenia gruntów, brak porównywalnych danych dla lat 2000 i 2001.

^a Other developed areas including fossil land.

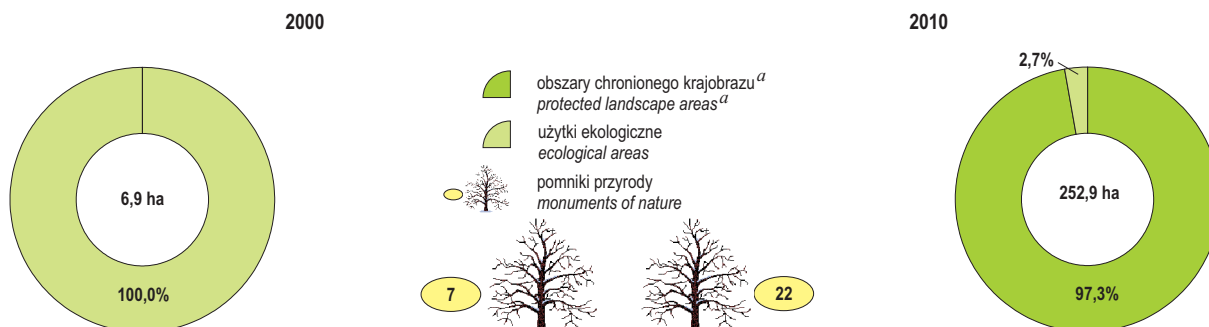
N o t e s. As a result of changes in registered land designation, comparable data are not specified in 2000 and 2001.

STRUKTURA POWIERZCHNI PRAWNIE CHRONIONEJ O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF LEGALLY PROTECTED AREAS POSSESSING UNIQUE ENVIRONMENTAL VALUE

As of 31 XII

^a Bez obszaru "Natura 2000".

U w a g a. W 2009 roku wyznaczono obszar chronionego krajobrazu o powierzchni 246,0 ha wzdłuż Doliny Kosówki.

^a Excluding "Natura 2000 Area".

N o t e s. In 2009 protected landscape area of 246,0 ha was designated along the Valley Kosówka.

Ludność
Population

LUDNOŚĆ I DYNAMIKA LICZBY LUDNOŚCI
Stan w dniu 31 XII
POPULATION AND DYNAMIC OF POPULATION
As of 31 XII

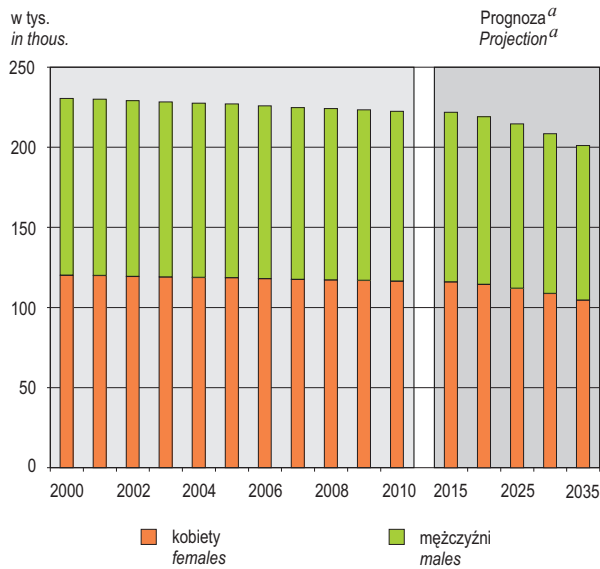
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2035 ^a
Ludność w tys..... Population in thous.	230,5	230,0	229,1	228,3	227,6	227,0	225,8	224,9	224,2	223,4	222,5	201,2
Rok poprzedni = 100..... Previous year = 100	99,9	99,8	99,6	99,7	99,7	99,7	99,5	99,6	99,7	99,6	99,6	99,3

^a Prognoza na lata 2008-2035, opracowana przez Departament Badań Demograficznych GUS.
^a Projection for 2008-2035, prepared by Demographic Surveys Division in CSO.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI

Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX
As of 31 XII

w tys.
in thous.

^a Prognoza na lata 2008-2035, opracowana przez Departament Badań Demograficznych GUS.
^a Projection for 2008-2035, prepared by Demographic Surveys Division in CSO.

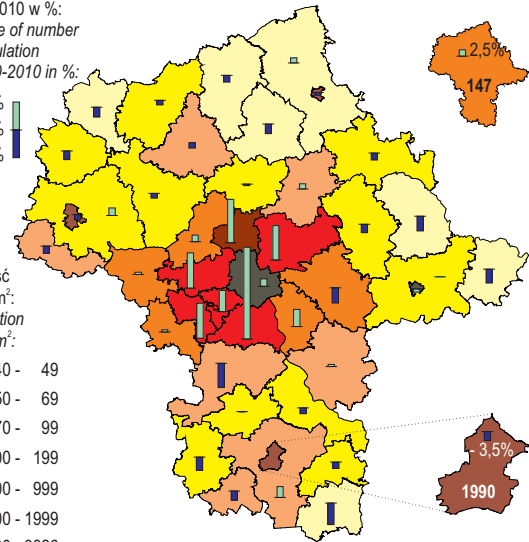
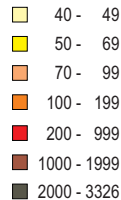
LUDNOŚĆ WEDŁUG POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU
WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS
OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2010
As of 31 XII

Zmiana liczby
ludności w latach
2000-2010 w %:
Change of number
of population
in 2000-2010 in %:

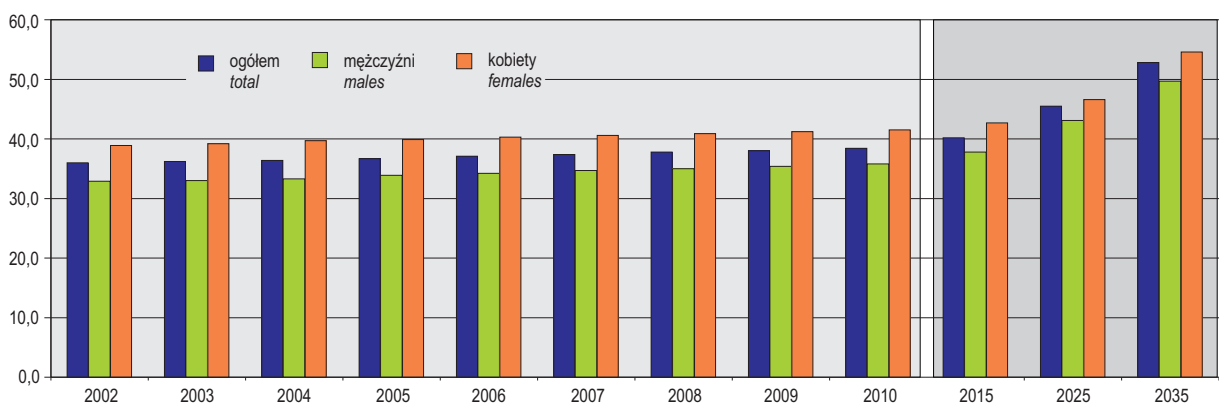
Ludność na 1 km².
Population
per 1km²:

MEDIANA WIEKU LUDNOŚCI^a WEDŁUG PŁCI

Stan w dniu 31 XII
MEDIAN AGE OF POPULATION^a BY SEX
As of 31 XII

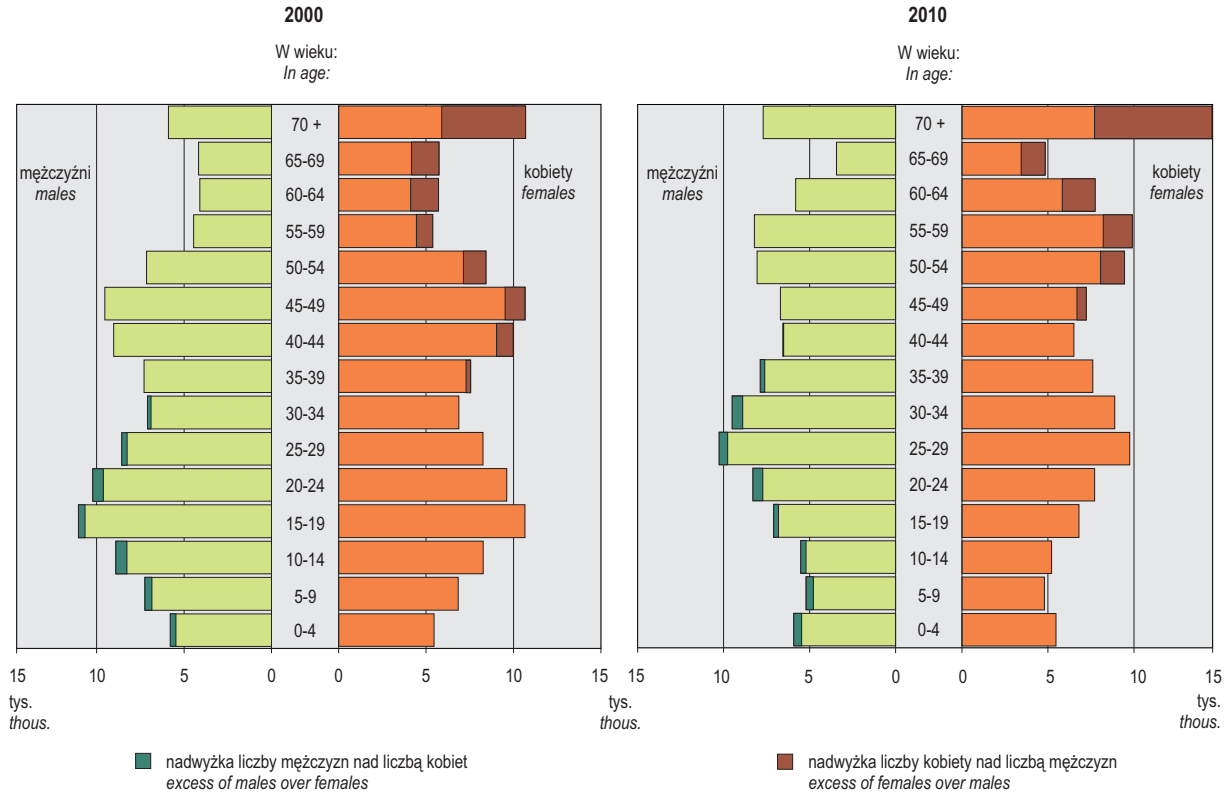
wiek środkowy
median age

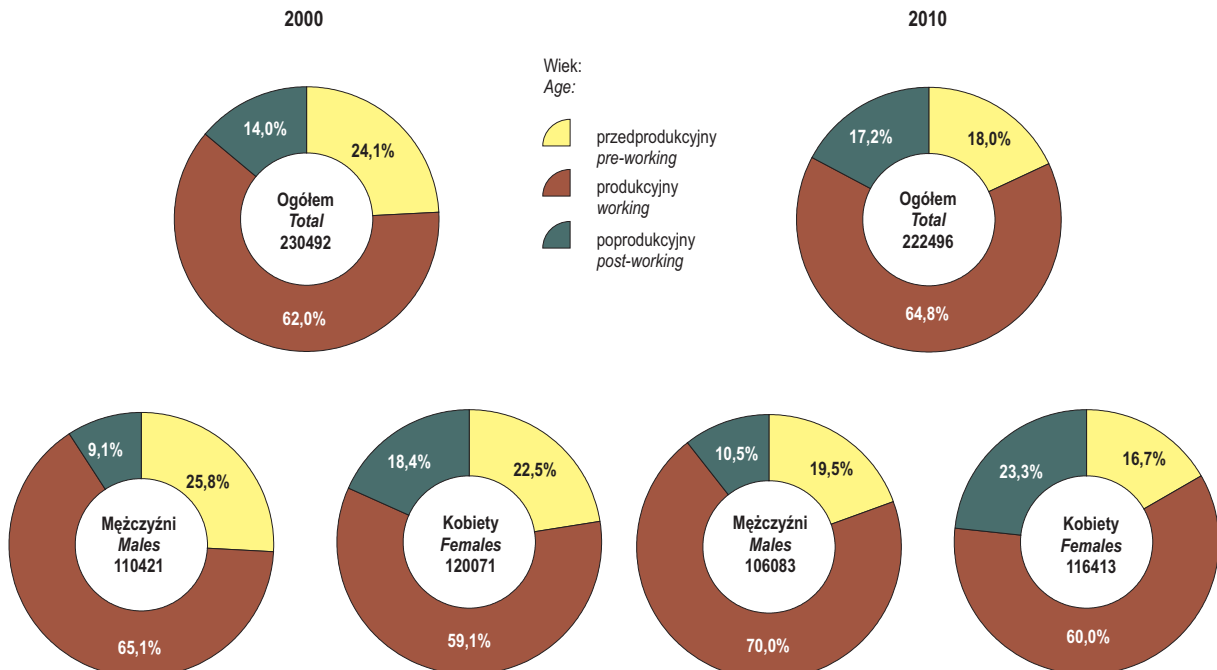
^a Brak porównywalnych danych dla lat 2000 i 2001 w oparciu o zbilansowane wyniki NSP 2002. ^b Prognoza na lata 2008-2035, opracowana przez Departament Badań Demograficznych GUS.
^a Comparable data are not specified in 2000, 2001 based on the results of Population and Housing Census 2002. ^b Projection for 2008-2035, prepared by Demographic Surveys Division in CSO.

Ludność (cd.)
Population (cont.)

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I GRUP WIEKU
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE GROUPS
As of 31 XII

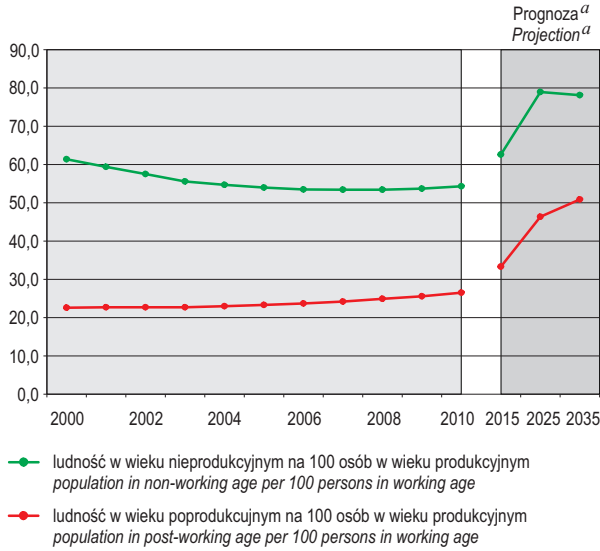
STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I EKONOMICZNYCH GRUP
Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF POPULATION BY SEX AND ECONOMIC AGE GROUPS
As of 31 XII

Ludność (cd.)
Population (cont.)

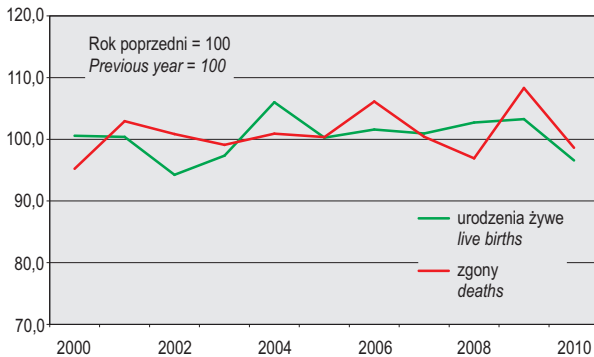
WSKAŹNIKI OBCIĄŻENIA EKONOMICZNEGO LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII
AGE-DEPENDENCY RATIOS
As of 31 XII

^a Progniza na lata 2008-2035, opracowana przez Departament Badań Demograficznych GUS.
^a Projection for 2008-2035, prepared by Demographic Surveys Division in CSO.

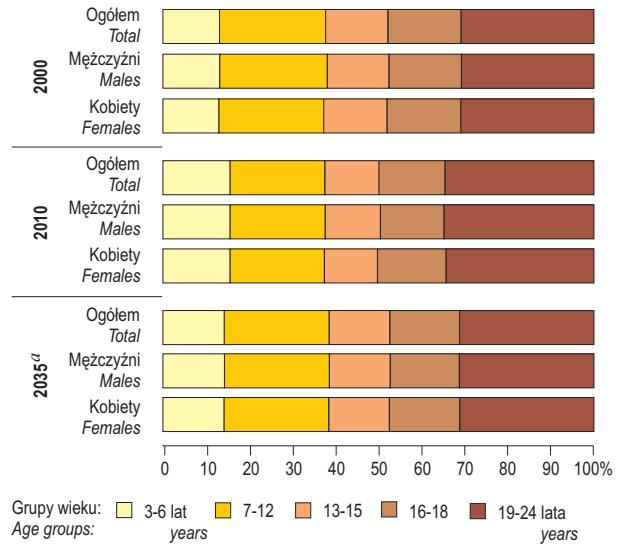
DYNAMIKA LICZBY URODZEŃ ŻYWYCH I LICZBY ZGONÓW^a
DYNAMIC OF LIVE BIRTHS AND DEATHS^a

^a Łącznie ze zgonami niemowląt.
^a Including infant deaths.

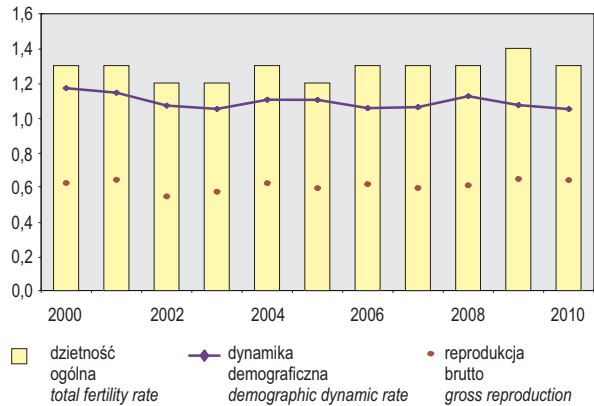
STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I EDUKACYJNYCH GRUP WIEKU

Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF POPULATION BY SEX AND EDUCATION AGE GROUPS
As of 31 XII

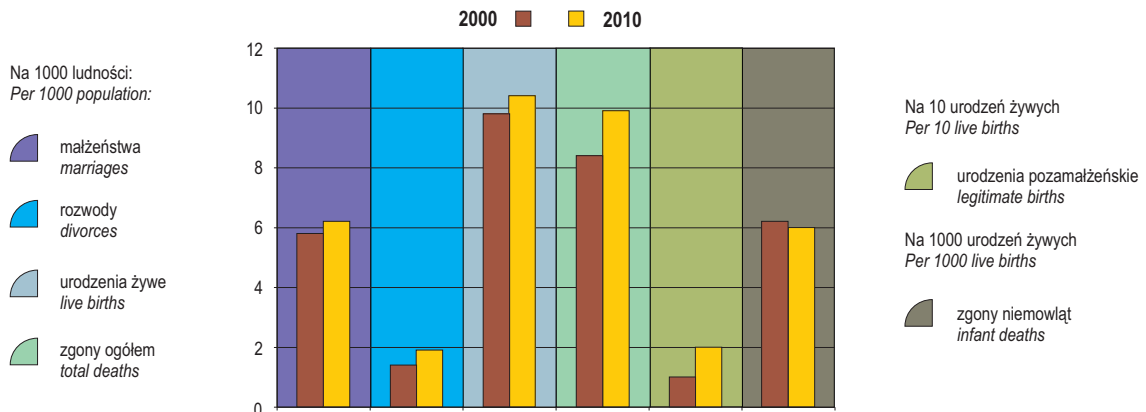

^a Progniza na lata 2008-2035, opracowana przez Departament Badań Demograficznych GUS.
^a Projection for 2008-2035, prepared by Demographic Surveys Division in CSO.

WYBRANE WSPÓLCZYNNIKI DEMOGRAFICZNE
SELECTED DEMOGRAPHIC RATES

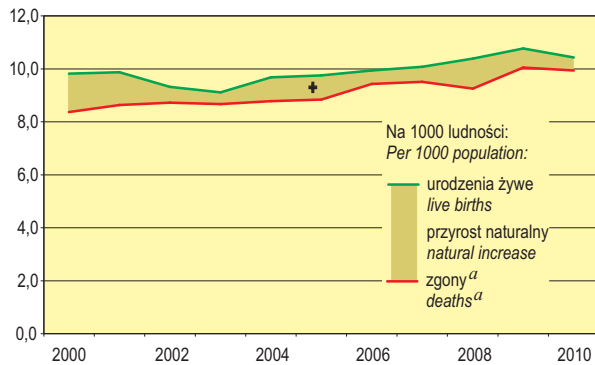

WSPÓLCZYNNIKI RUCHU NATURALNEGO
RATES OF VITAL STATISTICS

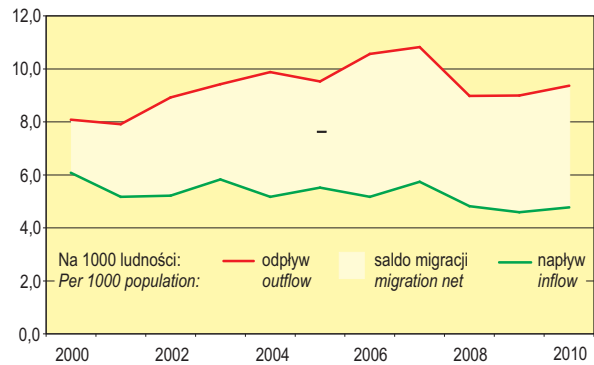
Ludność (dok.)
Population (cont.)

RUCH NATURALNY
VITAL STATISTICS

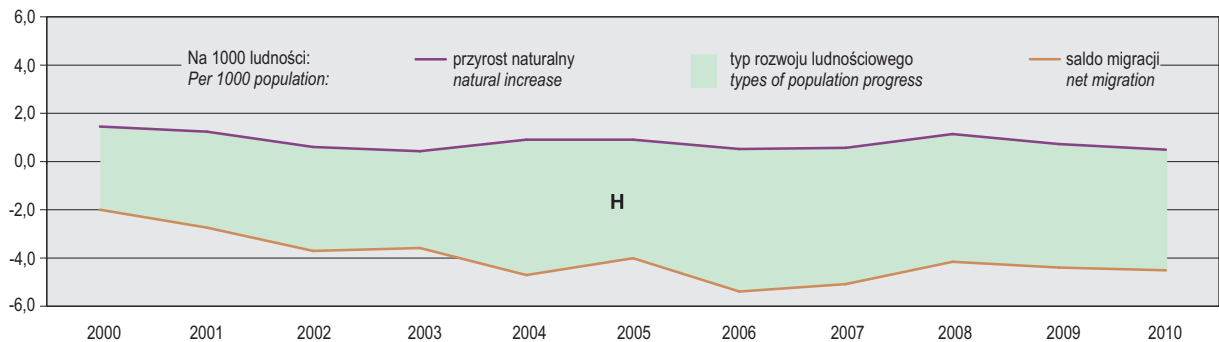

^a Łącznie ze zgonami niemowląt.
^a Including infant deaths.

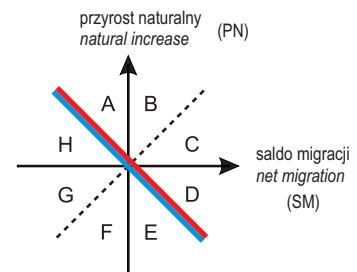
OGÓLNE SALDO MIGRACJI NA POBYT STAŁY
TOTAL NET MIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE

TYPOLOGIA DEMOGRAFICZNA WEDŁUG METODY WEBBA^a
DEMOGRAPHIC TYPOLOGY TO WEBB'S METHOD^a

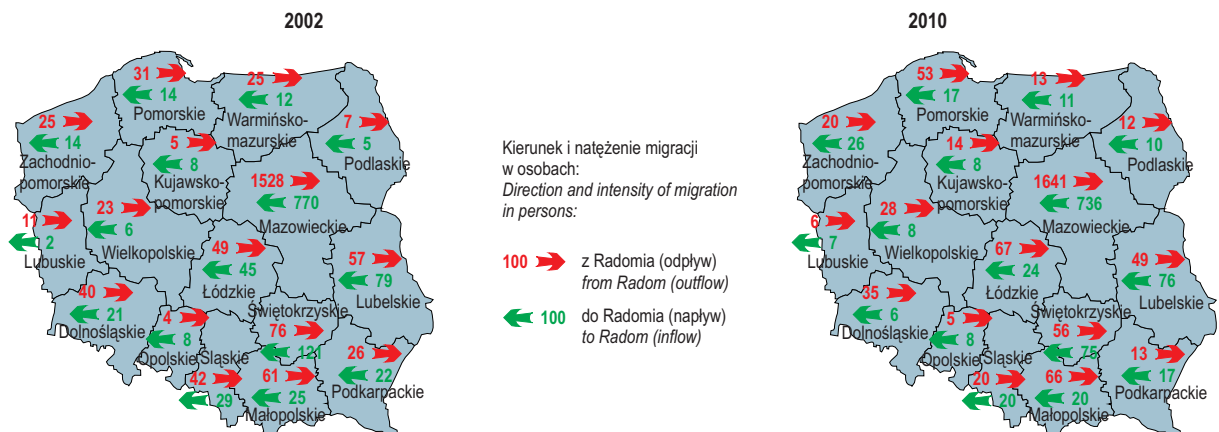

Zaludnianie Populating	A	+PN > -SM	Wyludnianie Depopulating	E	-PN > +SM
	B	+PN > +SM		F	-PN > -SM
	C	+PN < +SM		G	-PN < -SM
	D	-PN < +SM		H	+PN < -SM

^a Patrz uwagi metodyczne na str. 12.
^a See methodical notes on page 27.

MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTIONS

U w a g a. Brak porównywalnych danych o migracjach według kierunków województw i powiatów w oparciu o zbilansowane wyniki NSP 2002 dla lat 2000 i 2001.
N o t e s. Comparable data are not specified in 2000, 2001 on migration trends by voivodeship and powiats based on the balances results of Population and Housing Census 2002.

Rynek pracy
Labour market

Uwaga do tablic i wykresów na str. 69 i 70.

Dane o pracujących obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, duchownych oraz jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Według faktycznego miejsca pracy (do 2003 r.); według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). Patrz uwagi metodyczne na str. 12.

Note concern tables and charts on pages 69 and 70.

Data on employment covers units of the national economy, excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations economic and professional self-government, clergy as well as budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

By actual workplace (to 2003); since 2004 by actual workplace and kind of activity. See methodical notes on page 27.

PRACUJĄCY NA 1000 LUDNOŚCI I DYNAMIKA LICZBY PRACUJĄCYCH

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS PER 1000 POPULATION AND DYNAMIC OF EMPLOYED PERSONS

As of 31 XII

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pracujący..... Employed persons	227,3	220,9	213,3	210,7	208,2	212,9	213,3	222,6	232,3	233,6	235,8
Rok poprzedni = 100..... Previous year = 100	x	96,9	96,2	98,5	x	102,0	99,7	103,9	104,1	100,2	100,5

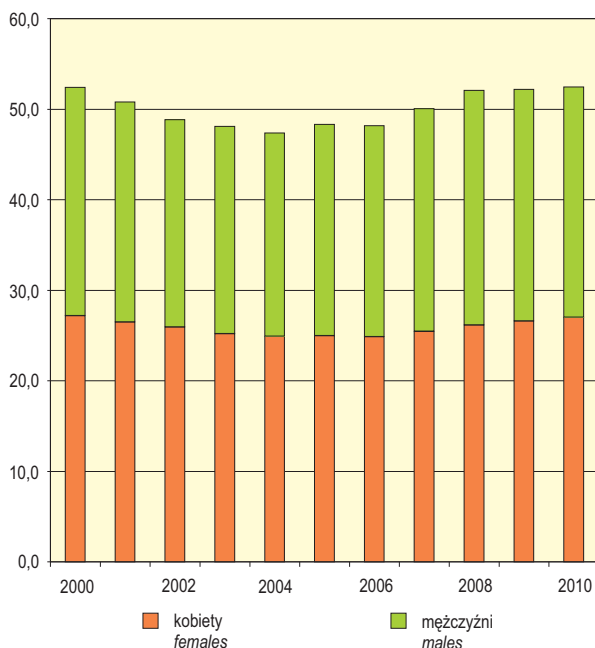
PRACUJĄCY WEDŁUG PŁCI

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS BY SEX

As of 31 XII

w tys.
in thous.

PRACUJĄCY I BEZROBOTNI WEDŁUG POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS AND UNEMPLOYED PERSONS BY POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2010

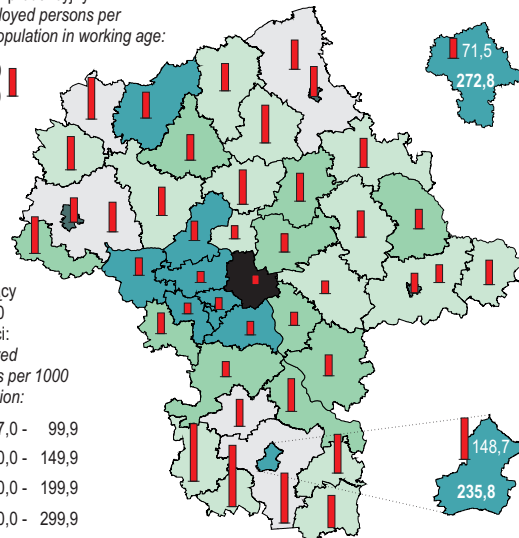
As of 31 XII

Bezrobotni na 1000 ludności w wieku produkcyjnym:
Unemployed persons per 1000 population in working age:

100,0
0,0

Pracujący na 1000 ludności:
Employed persons per 1000 population:

- 77,0 - 99,9
- 100,0 - 149,9
- 150,0 - 199,9
- 200,0 - 299,9
- 300,0 - 399,9
- 400,0 - 470,0

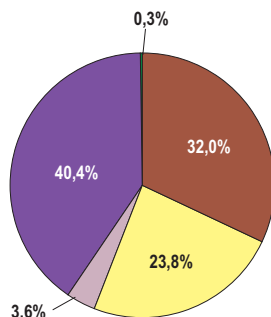
STRUKTURA PRACUJĄCYCH WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS BY KINDS OF ACTIVITIES IN 2010

As of 31 XII

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
agriculture, forestry and fishing
- przemysł i budownictwo
industry and construction
- handel; naprawa pojazdów samochodowych [△]; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia [△]; informacja i komunikacja [△]; handel; repair of motor vehicles [△]; transportation and storage; accommodation and catering [△]; information and communication

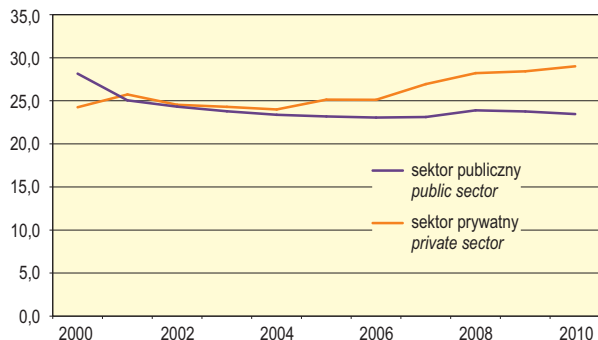
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości [△]
financial and insurance activities; real estate activities [△]
- pozostałe usługi
other services

Rynek pracy (cd.)
Labour market (cont.)

PRACUJĄCY WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI

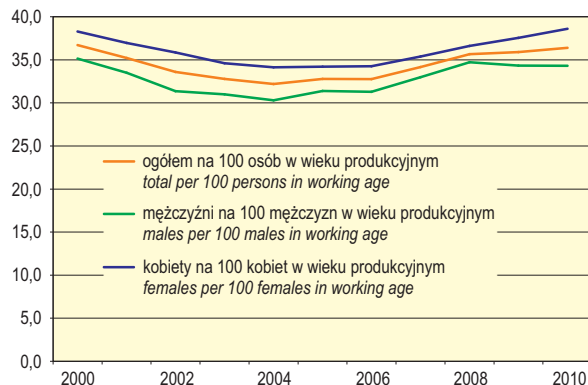
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS BY OWNERSHIP SECTORS
As of 31 XII

w tys.
in thous.

PRACUJĄCY NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM

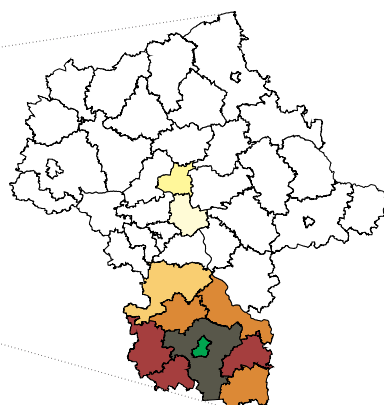
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS PER 100 PERSONS IN WORKING AGE
As of 31 XII

DOJAZDY DO PRACY W 2006 R.

Stan w dniu 31 XII
JOURNEYS TO WORK IN 2006
As of 31 XII

Przejeżdżający do pracy^a do Radomia
Persons coming to work^a to Radom

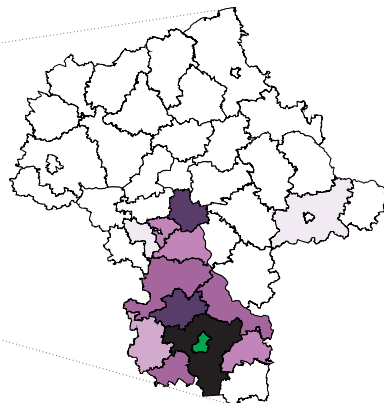

Na 10000 ludności^b
w wieku produkcyjnym
w województwie/powiecie
zamieszkania:
Per 10000 population^b
in working age
in voivodship/powiat
of residence:

0,1 - 0,5
0,6 - 2,9
3,0 - 19,9
20,0 - 49,9
50,0 - 199,9
200,0 - 415,9
m. Radom
zjawisko nie wystąpiło magnitude zero

Wyjeżdżający do pracy^a z Radomia

Persons leaving for work^a from Radom

Na 10000 ludności
Radomia w wieku
produkcyjnym:
Per 10000 population
of Radom
in working age:

0,8 - 1,5
1,6 - 1,9
2,0 - 2,9
3,0 - 4,9
5,0 - 9,9
10,0 - 49,9
50,0 - 193,5
m. Radom
zjawisko nie wystąpiło magnitude zero

^a Pracownicy najemni, którzy mieszkają w gminie innej niż ta, gdzie znajduje się miejsce pracy i jednocześnie mają zwiększone koszty uzyskania przychodu z tytułu dojazdów do pracy; patrz uwagi metodyczne na str. 12. ^b Bez ludności Radomia w województwie mazowieckim.

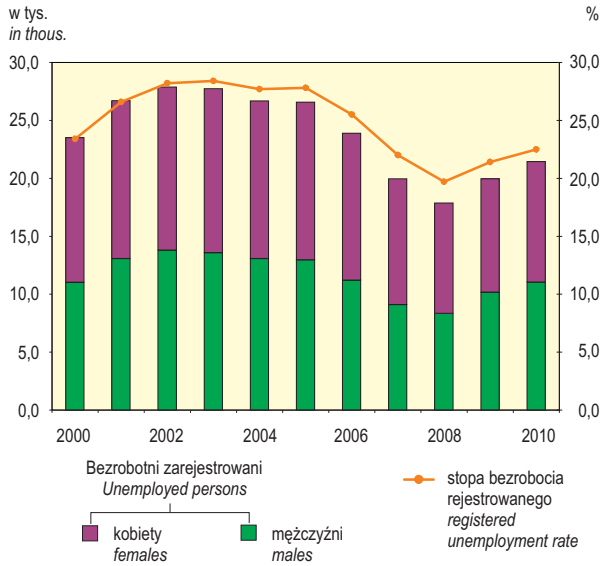
^a Hired employees, whose place of resident is in different gmina than workplace and simultaneously for such persons increased cost of obtaining revenue, and it's amount corresponds to amount entitled to persons which commute to work; see methodical notes on page 27. ^b Excluding population of Radom in mazowieckie voivodship.

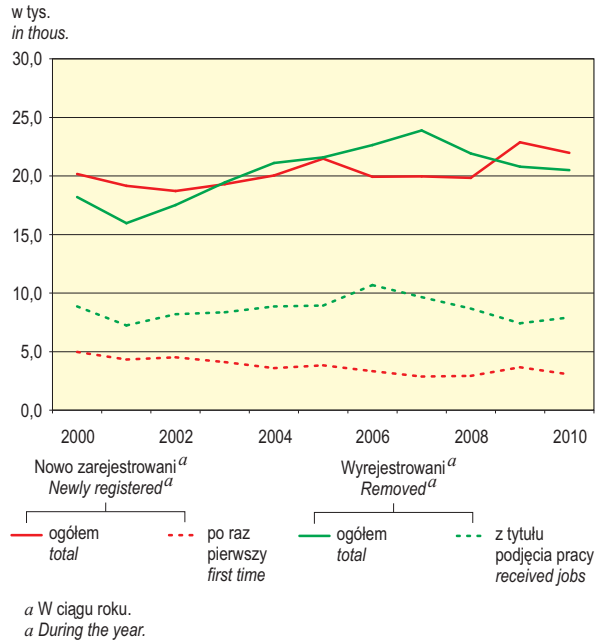
Rynek pracy (cd.)
Labour market (cont.)

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI I STOPA
BEZROBOCIA REJESTROWANEGO

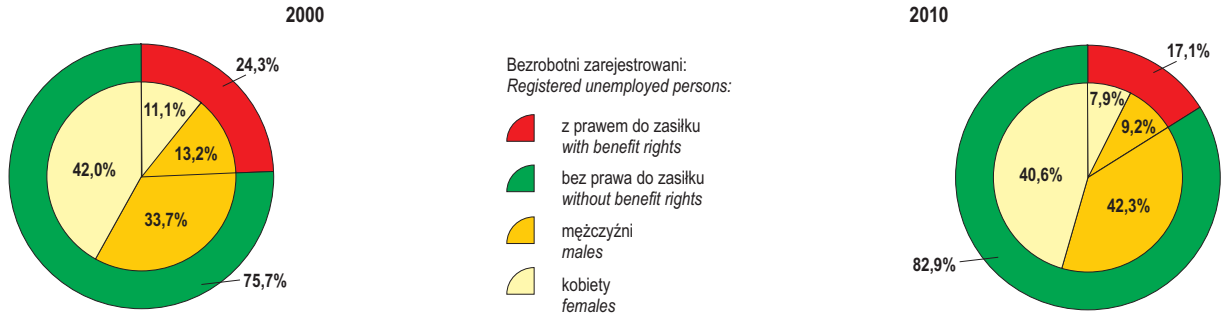
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND REGISTERED
UNEMPLOYMENT RATE
As of 31 XII

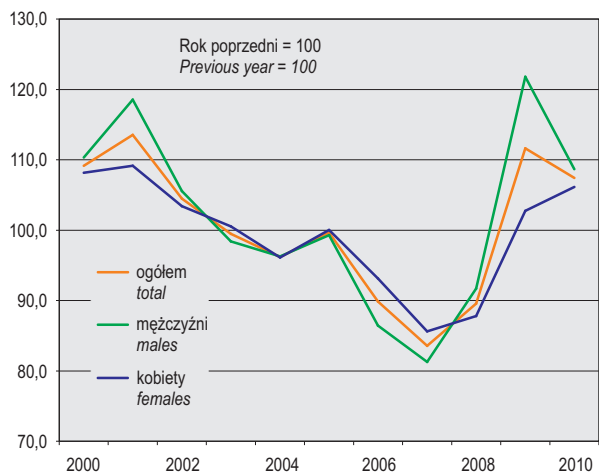
BILANS BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH
BALANCE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG PŁCI
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX
As of 31 XII

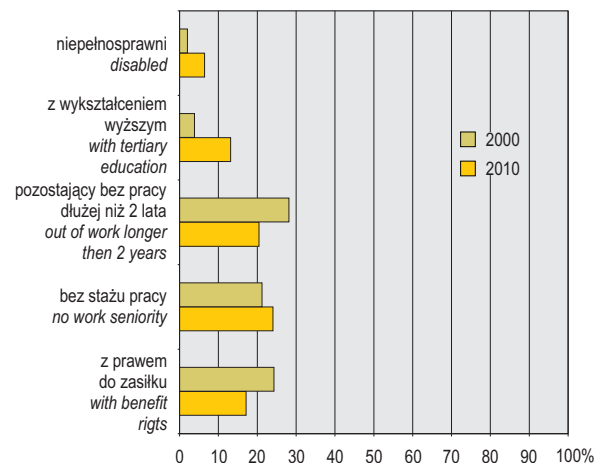

DYNAMIKA LICZBY BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH
DYNAMIC OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS

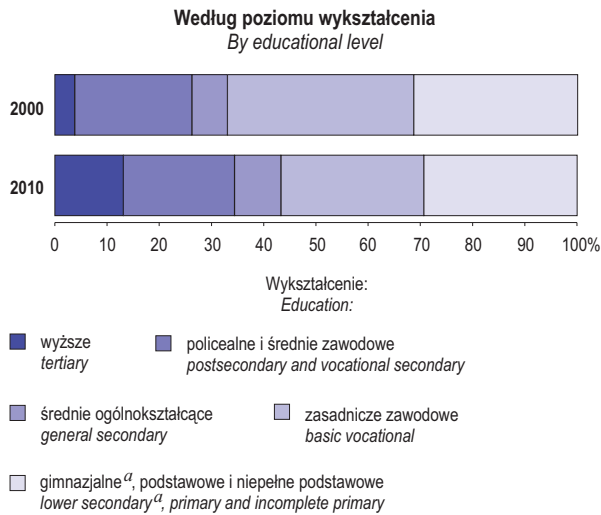
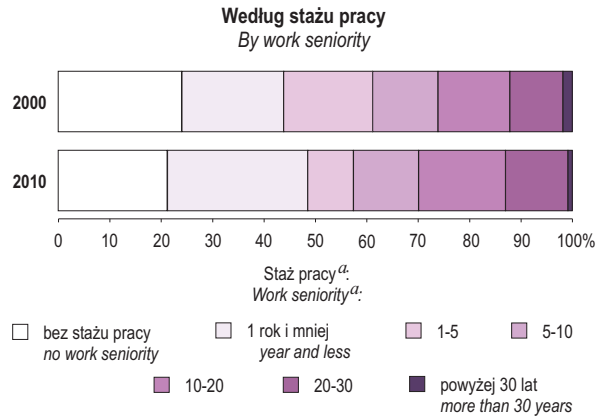
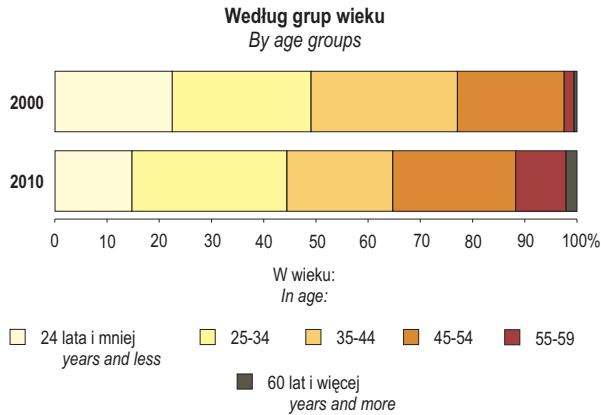
UDZIAŁ WYBRANYCH GRUP BEZROBOTNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE
BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH

Stan w dniu 31 XII
SHARE OF SELECTED GROUPS OF REGISTERED UNEMPLOYED
PERSONS IN TOTAL OF UNEMPLOYED PERSONS
As of 31 XII

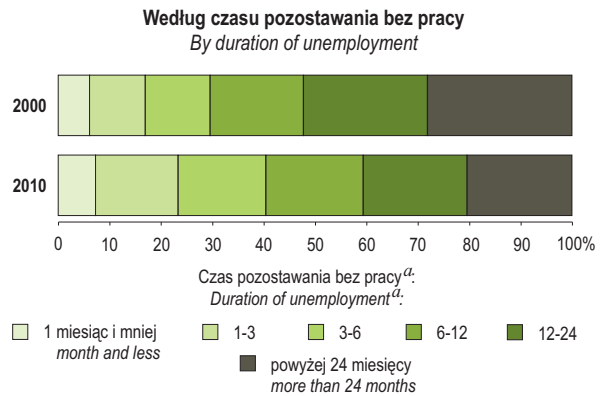

Rynek pracy (cd.)
Labour market (cont.)

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH
Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS
As of 31 XII

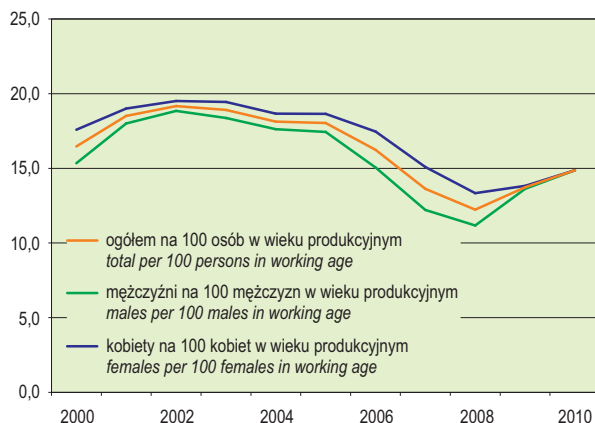
^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 1-5 uwzględniono osoby, które pracowały 1 rok i 1 dzień do 5 lat.
^a Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 1-5, persons who worked 1 year and 1 day up to 5 years were included.

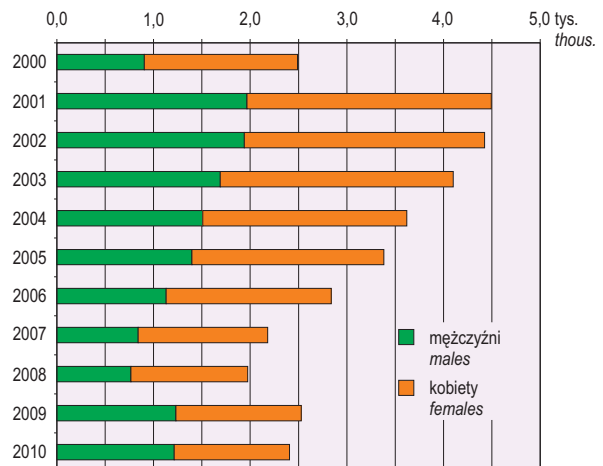
^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 6-12 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 6 miesięcy i 1 dzień do 12 miesięcy.
^a From the date of registration in a labour office; intervals were shifted upward, e.g., in the interval 6-12, persons remaining unemployed from 6 months and 1 day up to 12 months were included.

^a W 2000 z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym, ponieważ od roku szkolnego 1999/2000 w miejsce 8-letnich szkół podstawowych powstały 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa.
^a In 2000 including primary and incomplete primary, because since 1999/2000 school year function 6th grade primary schools and 3th grade lower secondary schools.

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS PER 100 PERSONS IN WORKING AGE
As of 31 XII

ZWOLNIENIA Z PRZYCZYŃ DOTYCZĄCYCH ZAKŁADU PRACY
Stan w dniu 31 XII
TERMINATIONS FOR COMPANY REASONS
As of 31 XII

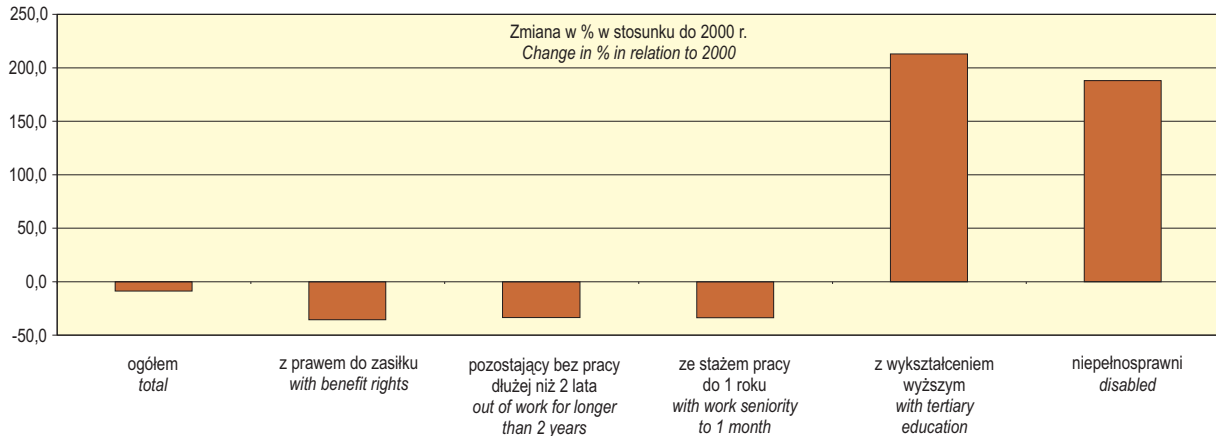
Rynek pracy (dok.)
Labour market (cont.)

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WYBRANYCH KRYTERIÓW W 2010 R.

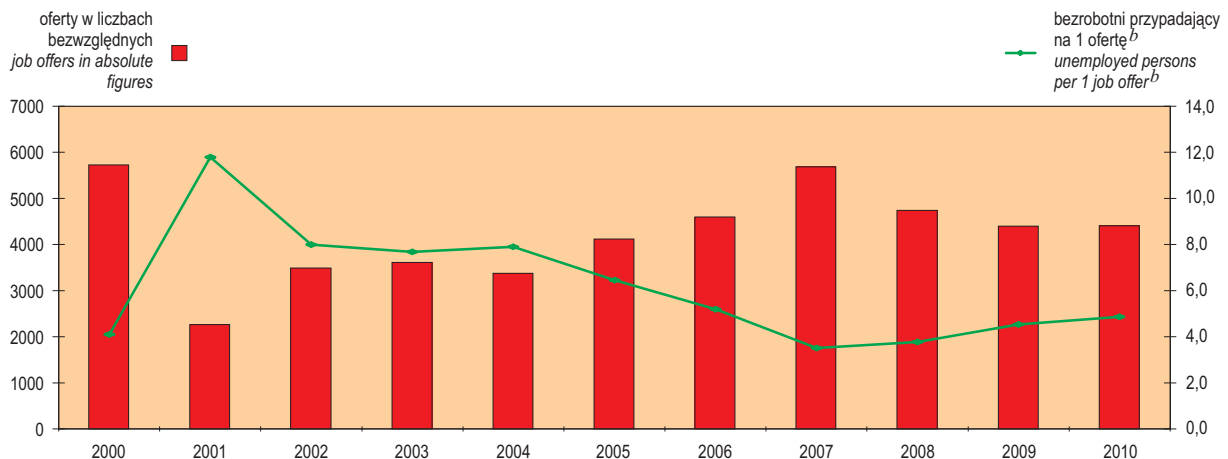
Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PARSONS BY SELECTED CRITERIA IN 2010

As of 31 XII

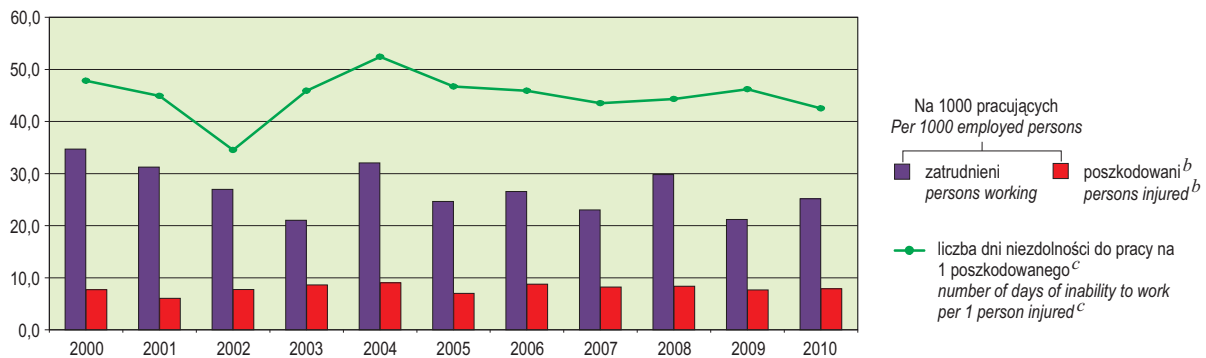

OFERTY PRACY^a
JOB OFFERS^a

^a Zgłoszone do urzędu pracy w ciągu roku. ^b Do przeliczeń na 1 ofertę pracy przyjęto liczbę bezrobotnych zarejestrowanych według stanu w dniu 31 XII.
^a Submitted to labour office during in the year. ^b For calculation per 1 job offer was used the number of unemployed persons as of 31 XII.

ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI DLA ZDROWIA ORAZ POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY I LICZBA DNI NIEZDOLNOŚCI DO PRACY SPOWODOWANEJ WYPADKAMI
PERSONS WORKING^a IN HAZARDOUS CONDITIONS AS WELL AS PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK AND THE NUMBER OF DAYS OF INABILITY TO WORK CAUSED BY ACCIDENTS

^a Stan w dniu 31 XII; liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego. ^b Bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie; w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego tylko pracownicy cywilni. ^c Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób.
^a As of 31 XII; listed only once predominant factor. ^b Excluding accidents in private farms in agriculture; in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees. ^c Excluding persons injured in fatal accidents and without the number of days of inability to work of this persons.

Wynagrodzenia Wages and salaries

Uwaga do tablic i wykresów na str. 74 i 75.

Informacje o wynagrodzeniach obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, duchownych oraz jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Do 2001 r. dane nie obejmują przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe (PKP) S.A., poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. Patrz uwagi metodyczne na str. 15.

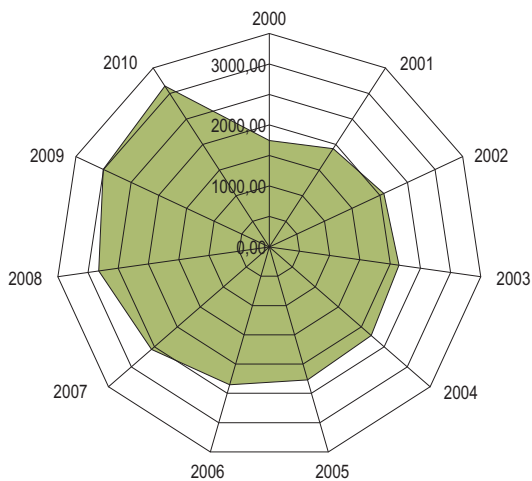
Note concern tables and charts on pages 74 and 75.

Information on wages and salaries covers units of the national economy, excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations economic and professional self-government, clergy as well as budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Until 2001 data do not include Polskie Koleje Państwowe (PKP) S.A., public post and telecommunications operators of public Network. See methodical notes on page 30.

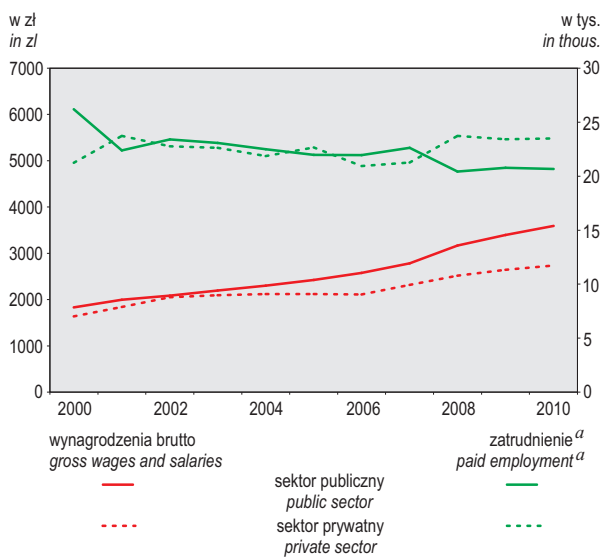
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ORAZ DYNAMIKA PRZECIĘTNEGO MIESIĘCZNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES AS WELL AS DYNAMIC OF AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Mazowieckie = 100.....	66,1	67,2	71,5	71,4	71,4	70,3	69,5	69,7	69,8	71,8	73,3
Rok poprzedni = 100..... Previous year = 100	x	109,9	108,0	103,7	103,0	102,7	103,5	108,9	110,2	106,4	104,6

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO (w zł) AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES (in zł)

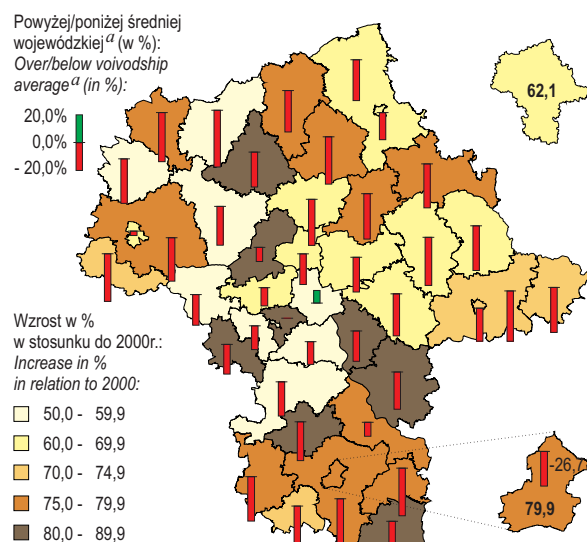
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO I PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE WEDŁUG SEKTORÓW WŁAŚNOŚCI AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES AS WELL AS AVERAGE PAID EMPLOYMENT

^a Bez zatrudnionych za granicą.
^a Excluding persons employed abroad.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2010 R. AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES BY POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2010

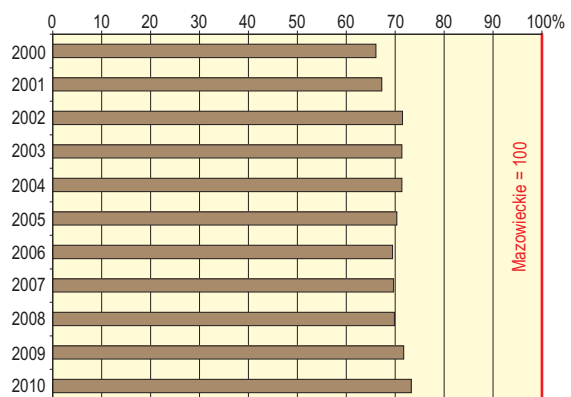
Powyżej/poniżej średniej wojewódzkiej^a (w %):
Over/below voivodship average^a (in %):

^a Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie mazowieckim wyniosło 4279,55 zł.

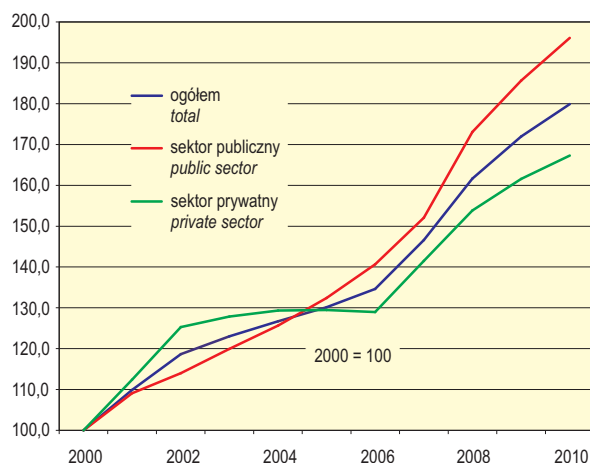
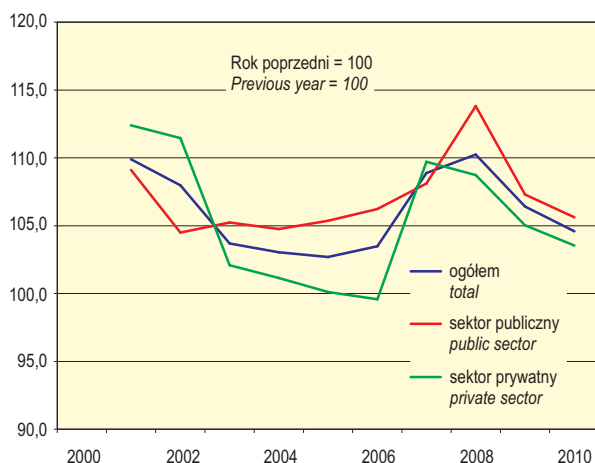
^a Average monthly gross wages and salaries in mazowieckie amounted 4279,55 zł.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W RELACJI DO ŚREDNIEJ WOJEWÓDZKIEJ AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES COMPARED TO THE AVERAGE OF VOIVODSHIP

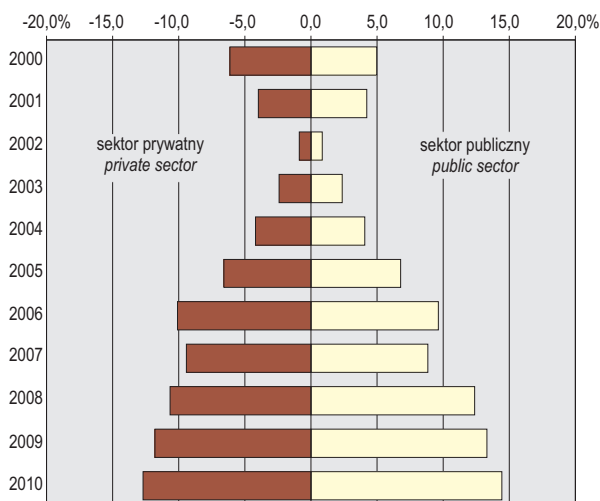

Wynagrodzenia (dok.)
Wages and salaries (cont.)

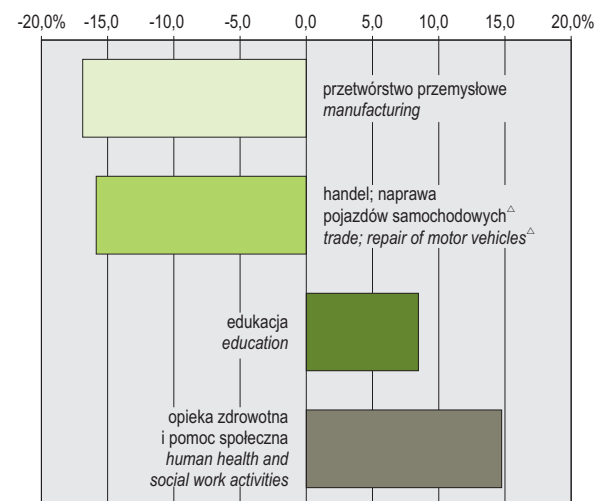
DYNAMIKA PRZECIĘTNEGO MIESIĘCZNEGO WYNAGODZENIA BRUTTO WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
DYNAMIC OF AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES BY OWNERSHIP SECTORS

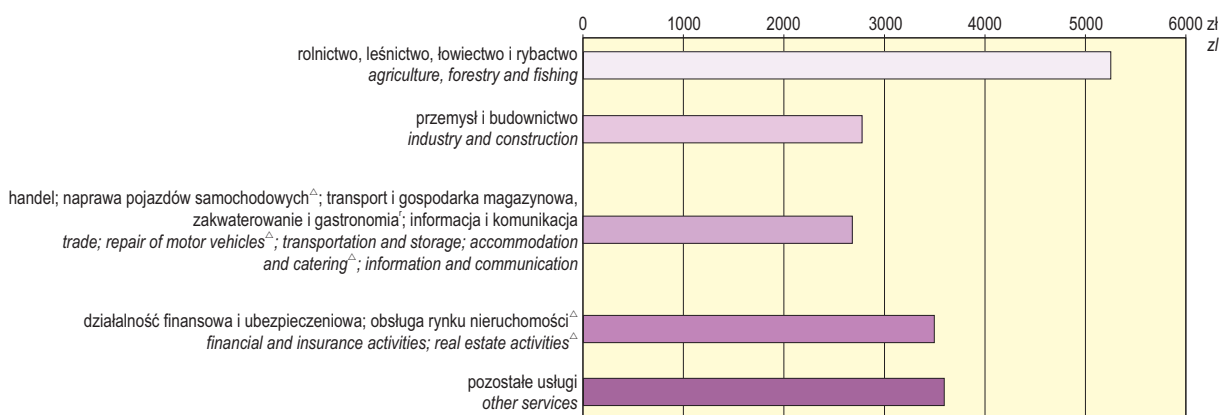
ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGODZEŃ BRUTTO OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W RADOMIU WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI
VARIATION OF AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES BY OWNERSHIP SECTORS

ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH MIESIĘCZNYCH WYNAGODZEŃ BRUTTO OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W RADOMIU WEDŁUG SEKCJI W 2010 R.
VARIATION OF AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES BY SECTIONS IN 2010

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGODZENIA BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI W 2010 R.
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES BY KINDS OF ACTIVITY IN 2010

Infrastruktura komunalna. Mieszkania
Municipal infrastructure. Dwellings

SIEĆ ROZDZIELCZA WODOCIĄGOWA, KANALIZACYJNA I GAZOWA NA 100 km²

Stan w dniu 31 XII

WATER-LINE, SEWERAGE AND GAS-LINE DISTRIBUTION SYSTEMS PER 100 km²

As of 31 XII

SIEĆ DISTRIBUTION SYSTEMS	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wodociągowa..... Water-line	382,7	383,0	333,2 ^a	371,9	383,0	387,3	388,6	395,4	400,8	403,1	408,3
Gazowa ^b ..... Gas-line ^b	285,6	297,1	299,8	295,6	300,7	305,9	308,1	317,8	326,9	333,1	346,4
Kanalizacyjna ^c ..... Sewerage ^c	242,8	242,8	245,5 ^a	255,8	269,5	272,9	272,7	275,8	291,6	289,8	363,1

^a Wyniki NSP 2002. ^b Do 2002 r. łącznie z siecią przesyłową. ^c Łącznie z kolektorami.

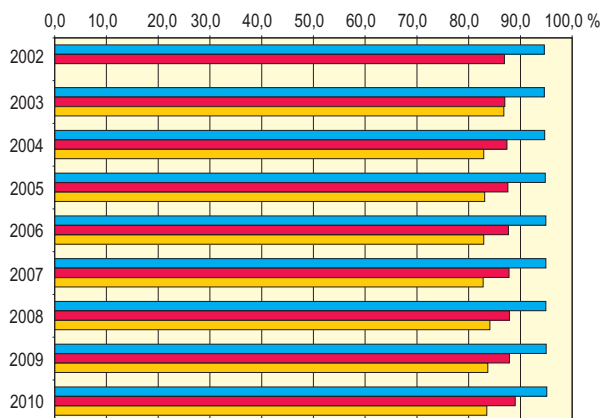
^a Results of Population and Housing Census 2002. ^b Until 2002 including transmission. ^c Including collectors.

UDZIAŁ LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ W % OGÓŁU LUDNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

POPULATION USING WATER-LINE, SEWERAGE AND GAS-LINE SYSTEMS IN % OF TOTAL POPULATION

As of 31 XII

Sieć:
Distribution system: ■ wodociągowa water-line ■ kanalizacyjna sewerage ■ gazowa gas-line

U w a g a. Brak porównywalnych danych w oparciu o zbilansowane wyniki NSP 2002 dla lat 2000 i 2001 (oraz w 2002 r. dla sieci gazowej).

^{N o t e s.} Comparable data are not specified in 2000 and 2001 (in 2002 for gas-line system) based on the balances results of Population and Housing Census 2002.

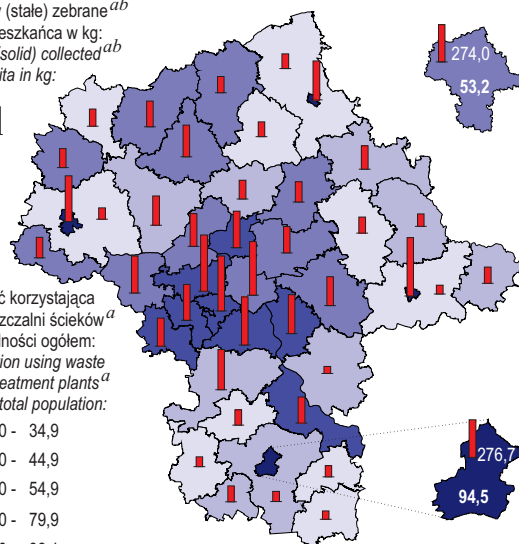
ŚCIEKI I ODPADY KOMUNALNE WEDŁUG POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2010 R.
MUNICIPAL WASTE WATER AND WASTE BY POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2010

Odpady (stałe) zebrane^{ab}
na 1 mieszkańca w kg:
Waste (solid) collected^{ab}
per capita in kg:

200,0
0,0

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków^a
w % ludności ogółem:
Population using waste water treatment plants^a
in % of total population:

■ 23,0 - 34,9
■ 35,0 - 44,9
■ 45,0 - 54,9
■ 55,0 - 79,9
■ 80,0 - 98,1

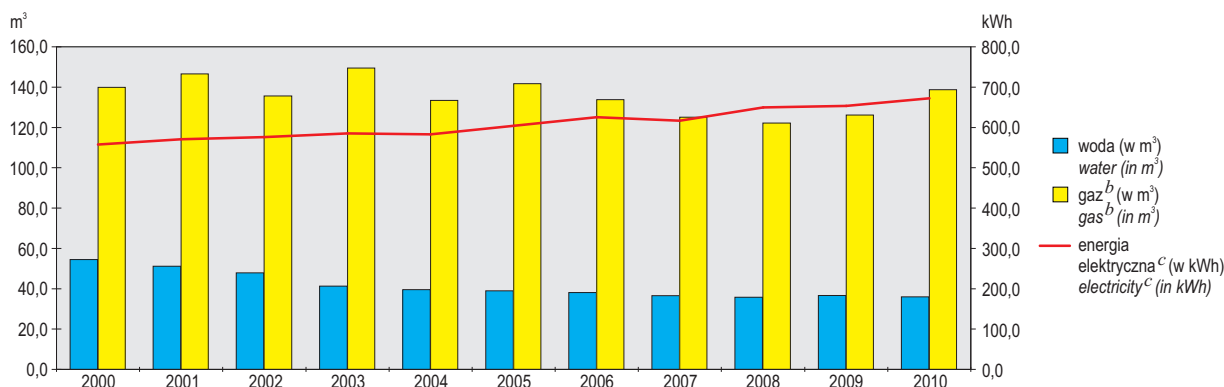

^a Dane szacunkowe. ^b Bez odpadów zebranych selektywnie.

^a Estimated data. ^b Excluding waste collected separately.

ZUŻYCIE^a WODY Z WODOCIĄGÓW, GAZU Z SIECI I ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCĄ

CONSUMPTION^a OF WATER FROM WATER-LINE SYSTEM, GAS FROM GAS-LINE SYSTEM AND ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS PER CAPITA

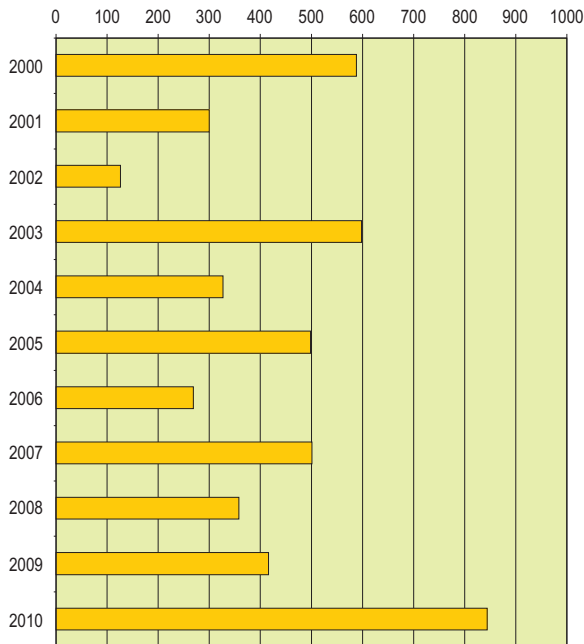

^a W ciągu roku. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami. ^c Od 2005 r. łącznie z gospodarstwami domowymi, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowania gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

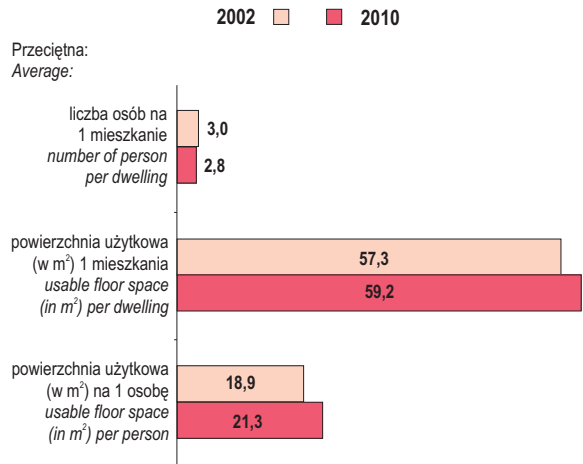
^a During the year. ^b In natural units on the basis of which settlements with clients occur. ^c Since 2005, including households in which the main source of maintenance was income from a private farm in agricultural.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania (dok.)
Municipal infrastructure. Dwellings (cont.)

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA NA 1000 ZAWARTYCH MAŁŻEŃSTW
DWELLINGS COMPLETED PER 1000 CONTRACTED MARRIAGES

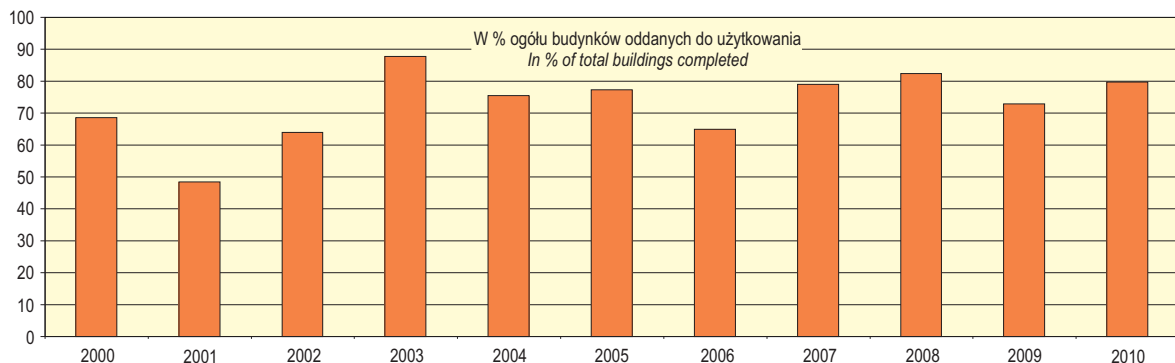

WARUNKI MIESZKANIOWE LUDNOŚCI^a
Stan w dniu 31 XII
DWELLING CONDITIONS OF POPULATION^a
As of 31 XII

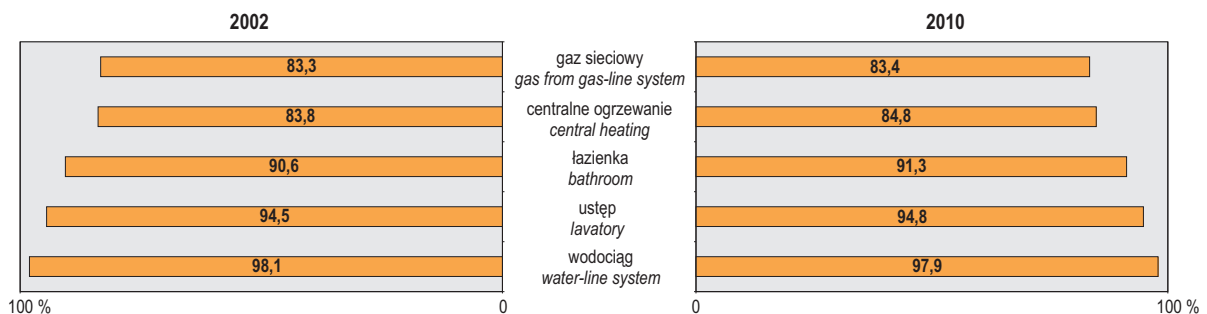
^a Na podstawie bilansów.
U w a g a. Dane od 2002 r., ponieważ dotyczą zasobów mieszkaniowych zamieszkałych i niezamieszkałych, a przy przeliczeniach wskaźnika na osobę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.
^a Based on balances.
N o t e s. Data since 2002, because including inhabited and uninhabited dwellings, for calculation per person the number of population as of 31 XII was used.

BUDYNKI MIESZKALNE ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a
RESIDENTIAL BUILDINGS COMPLETED^a

^a Od 2004 r. nowo wybudowane.
^a Since 2004 newly built.

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE^a W % OGÓŁU MIESZKAŃ
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS^a IN % OF TOTAL DWELLINGS
As of 31 XII

^a Na podstawie bilansów.
U w a g a. Brak porównywalnych danych dla lat 2000 i 2001.
^a Based on balances.
N o t e s. Comparable data are not specified in 2000 and 2001.

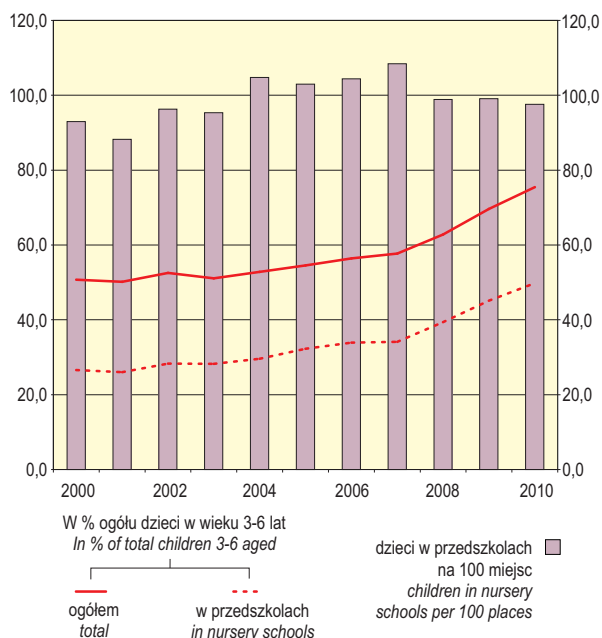
Edukacja
Education

WSPÓLCZYNNIKI SKOLARYZACJI BRUTTO
GROSS ENROLMENT RATES

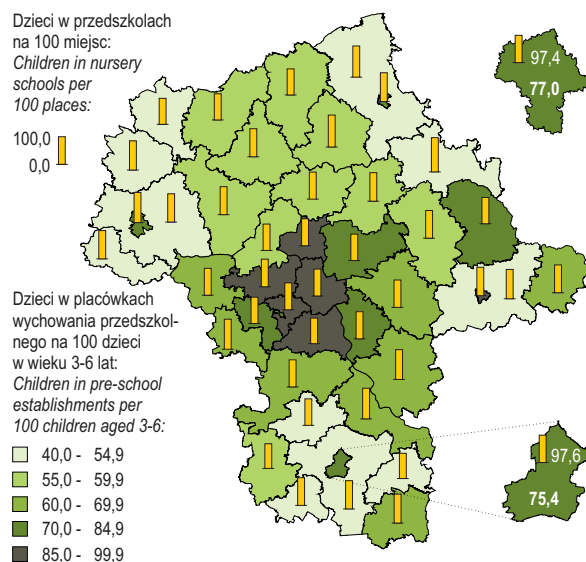
LATA YEARS	Szkoły podstawowe Primary schools	Gimnazja Lower secondary schools	Zasadnicze szkoły zawodowe ^a Basic vocational schools ^a	Licea ogólnokształcące ^b General secondary schools ^b	Licea profilowane Specialized secondary schools	Technika ^c Technical secondary schools ^c	Szkoły policealne Post-secondary schools
2000.....	102,2	67,7	39,0	82,4	—	100,1	·
2010.....	102,6	108,4	27,6	102,2	3,6	82,9	31,9

^a Łącznie ze szkołami przysposabiającymi do pracy zawodowej. ^b Łącznie z uzupełniającymi. ^c Łącznie z uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi.
^a Including special job-training schools. ^b Including supplementary general secondary schools. ^c Including supplementary technical schools and general art schools.

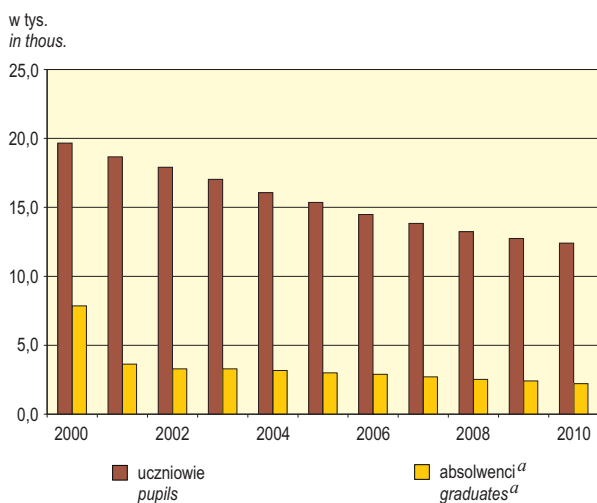
DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO
CHILDREN IN PRE-SCHOOL ESTABLISHMENTS

DZIECI W PLACÓWKACH WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO WEDŁUG POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2010 R.
CHILDREN IN PRE-SCHOOL ESTABLISHMENTS BY POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2010

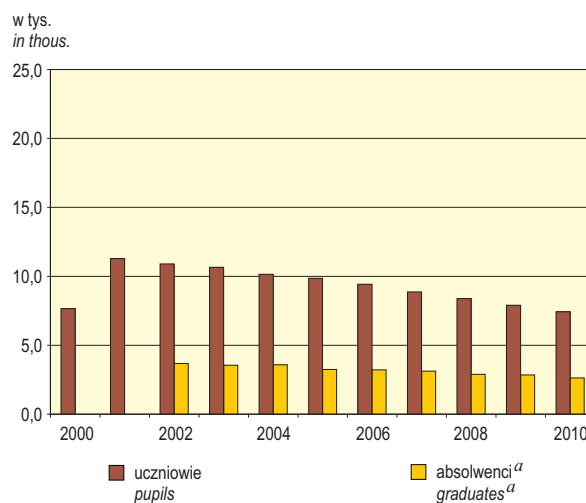

UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ PODSTAWOWYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
PUPILS AND GRADUATES IN PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

^a W 2000 r. łącznie z absolwentami klas VI i VIII; z poprzedniego roku szkolnego.
^a In 2000 including graduates of 6th and 8th grade; from previous school year.

UCZNIOWIE I ABSOLWENCI GIMNAZJÓW DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
PUPILS AND GRADUATES IN LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

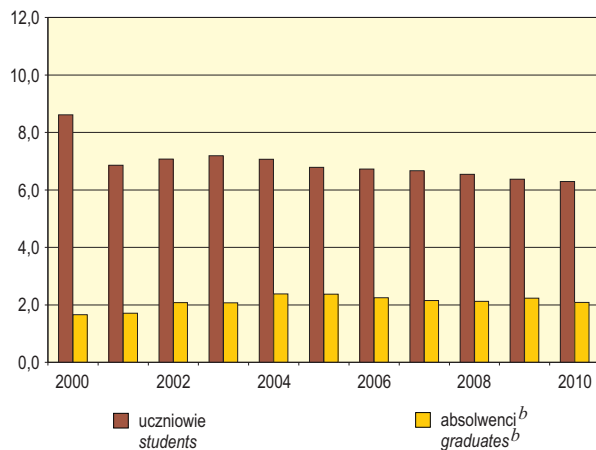
^a Z poprzedniego roku szkolnego.
^a From previous school year.

Edukacja (cd.)
Education (cont.)

UCZNIOWIE I ABSLWENCI LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH^a
STUDENTS AND GRADUATES IN GENERAL SECONDARY SCHOOLS^a

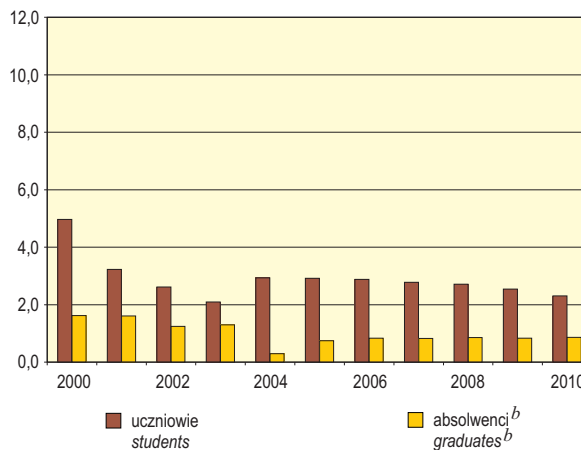
w tys.
in thous.

^a Łącznie z uzupełniającymi; bez szkół dla dorosłych. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.
^a Including supplementary schools; excluding schools for adults. ^b From previous school year.

UCZNIOWIE I ABSLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH^a
STUDENTS AND GRADUATES IN BASIC VOCATIONAL SCHOOLS^a

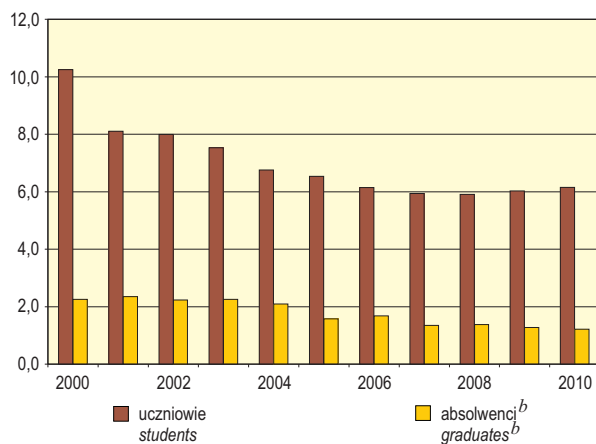
w tys.
in thous.

^a Łącznie ze szkołami przysposabiającymi do pracy zawodowej; bez szkół dla dorosłych. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.
^a Including special job-training schools; excluding schools for adults. ^b From previous school year.

UCZNIOWIE I ABSLWENCI W LICEACH PROFILOWANYCH I TECHNIKACH^a
STUDENTS AND GRADUATES IN SPECIALIZED SECONDARY AND TECHNICAL SCHOOLS^a

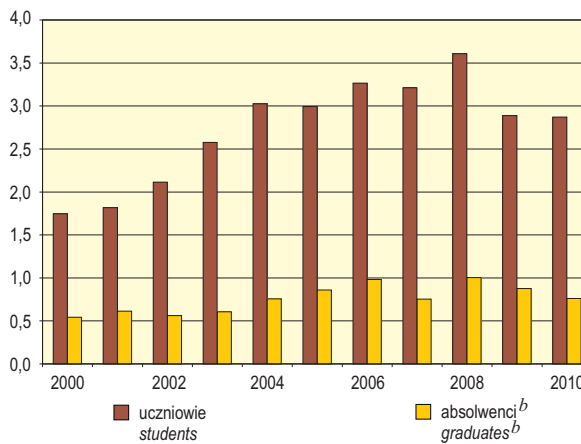
w tys.
in thous.

^a Łącznie z uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi; bez szkół dla dorosłych. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.
^a Including supplementary and general art schools; excluding schools for adults. ^b From previous school year.

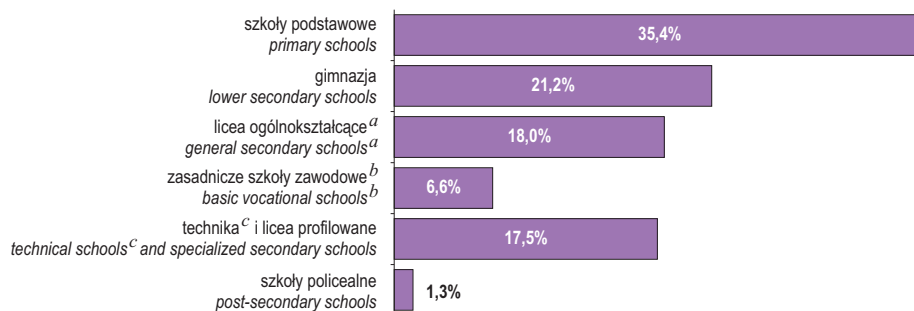
UCZNIOWIE I ABSLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH^a
STUDENTS AND GRADUATES IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a

w tys.
in thous.

^a Łącznie ze szkołami dla dorosłych. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.
^a Including schools for adults. ^b From previous school year.

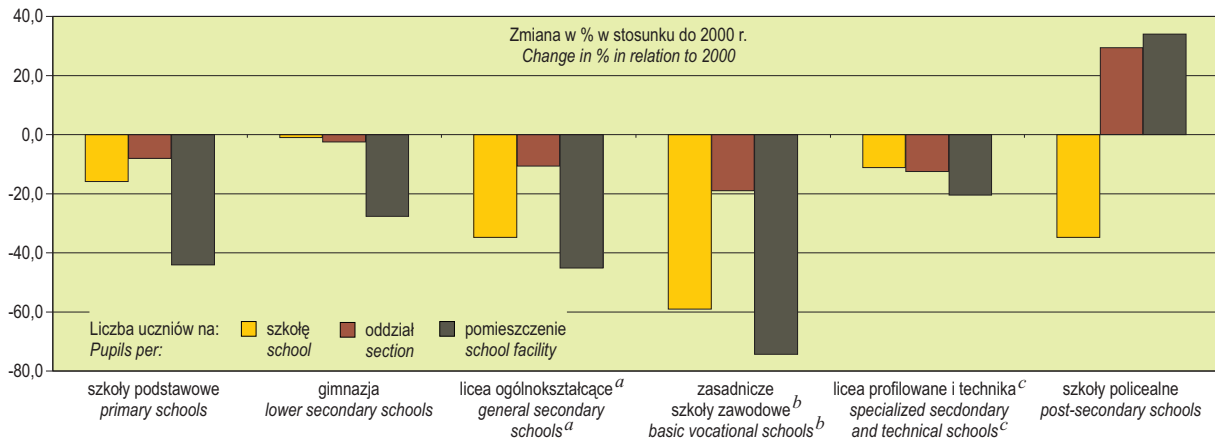
DZIECI I MŁODZIEŻ UCZĄCA SIĘ WEDŁUG TYPÓW SZKÓŁ W ROKU SZKOLNYM 2010/2011 (w % ogółu uczących się dzieci i młodzieży)
CHILDREN AND YOUTH STUDYING BY TYPE OF SCHOOLS IN 2010/2011 SCHOOL YEAR (in % of total studying children and youth)

^a Łącznie z uzupełniającymi. ^b Łącznie ze szkołami przysposabiającymi do pracy zawodowej. ^c Łącznie z uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi.
^a Including supplementary schools. ^b Including special job-training schools. ^c Including supplementary technical and general art schools.

Edukacja (cd.)
Education (cont.)

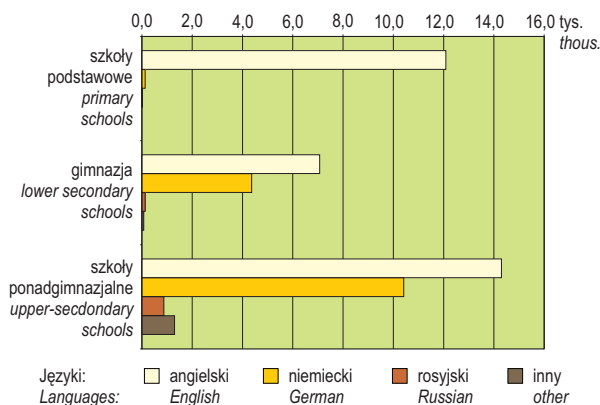
WYBRANE WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ROKU SZKOLNYM 2010/2011
SELECTED INDICES CONCERNING SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH IN 2010/2011 SCHOOL YEAR

^a Łącznie z uzupełniającymi. ^b Łącznie ze szkołami przysposabiającymi do pracy zawodowej. ^c Łącznie z uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi.
^a Including supplementary schools. ^b Including special job-training schools. ^c Including supplementary and general art schools.

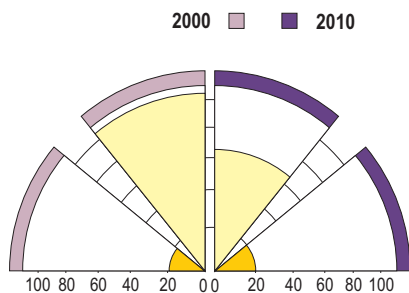
UCZĄCY SIĘ WYBRANYCH JEZYKÓW OBCYCH^a W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W RAMACH ZAJĘĆ OBOWIĄZKOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2010/2011

Stan w dniu 31 XII
 STUDYING FOREIGN LANGUAGES^a IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH WITHIN OBLIGATORY CLASSES IN 2010/2011 SCHOOL YEAR

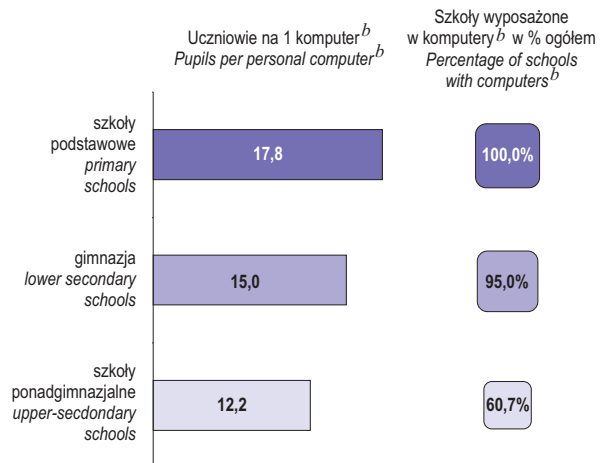
^a W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.
^a The division by foreign languages may include one person more than once.

STUDENCI I ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH
STUDENTS AND GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

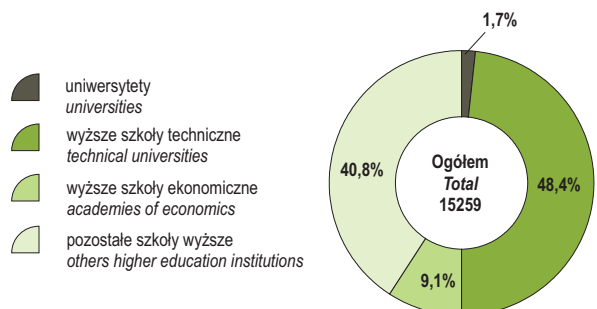
^a Z poprzedniego roku akademickiego.
^a From previous academic year.

KOMPUTERY W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY^a W ROKU SZKOLNYM 2010/2011
PERSONAL COMPUTERS IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH^a IN 2010/2011 SCHOOL YEAR

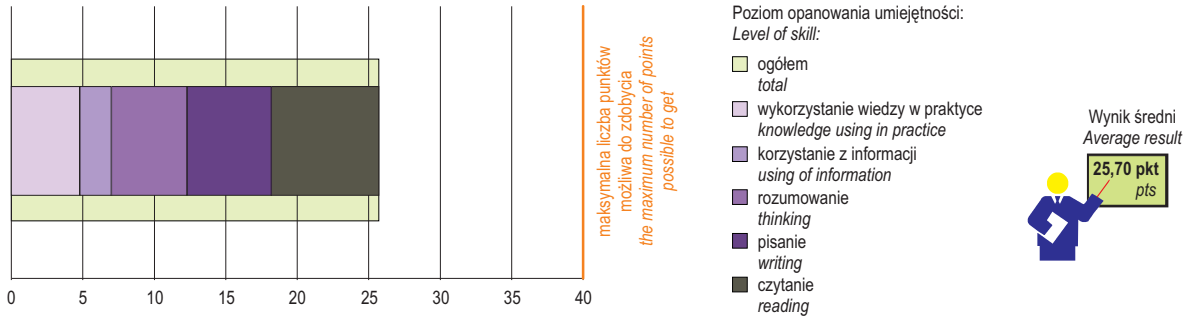
^a Bez szkół specjalnych. ^b Przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu.
^a Excluding special schools. ^b For pupils and students with Internet access.

STRUKTURA STUDENTÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG TYPÓW UCZELNI W ROKU AKADEMICKIM 2010/2011
STRUCTURE OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY TYPE OF TERTIARY INSTITUTIONS IN 2010/2011 ACADEMIC YEAR

Edukacja (dok.)
Education (cont.)

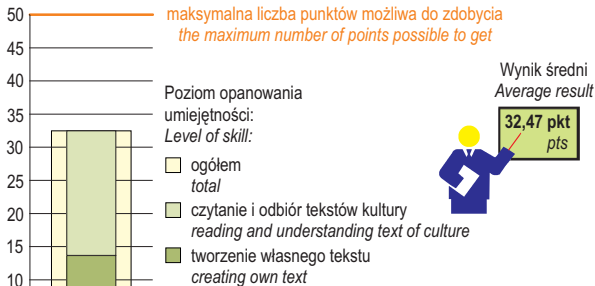
ŚREDNIE WYNIKI SPRAWDZIANU UCZNIÓW KOŃCZĄCYCH SZKOŁĘ PODSTAWOWĄ W 2010 R.
AVERAGE RESULTS OF THE COMPETENCE TEST IN THE SIXTH CLASS OF PRIMARY SCHOOL IN 2010

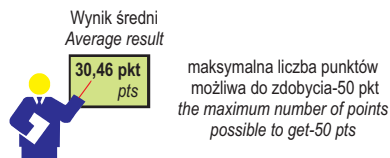
Źródło: dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.
Source: data of The Regional Examination Board in Warsaw.

ŚREDNIE WYNIKI EGZAMINU UCZNIÓW KOŃCZĄCYCH GIMNAZJUM W 2010 R.
AVERAGE RESULTS OF THE LOWER SECONDARY SCHOOL EXAMINATION IN 2010

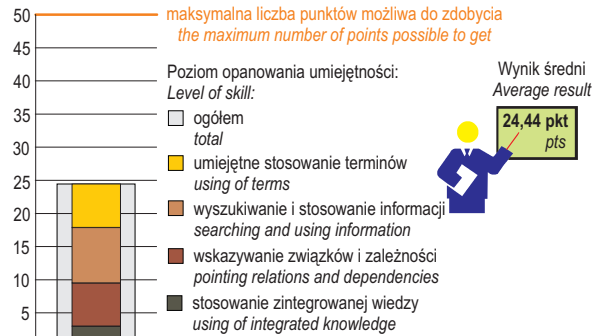
Część humanistyczna
Humanistic part

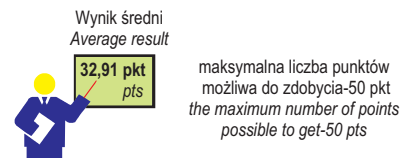
Język angielski
English language

Część matematyczno-przyrodnicza
Mathematical and natural part

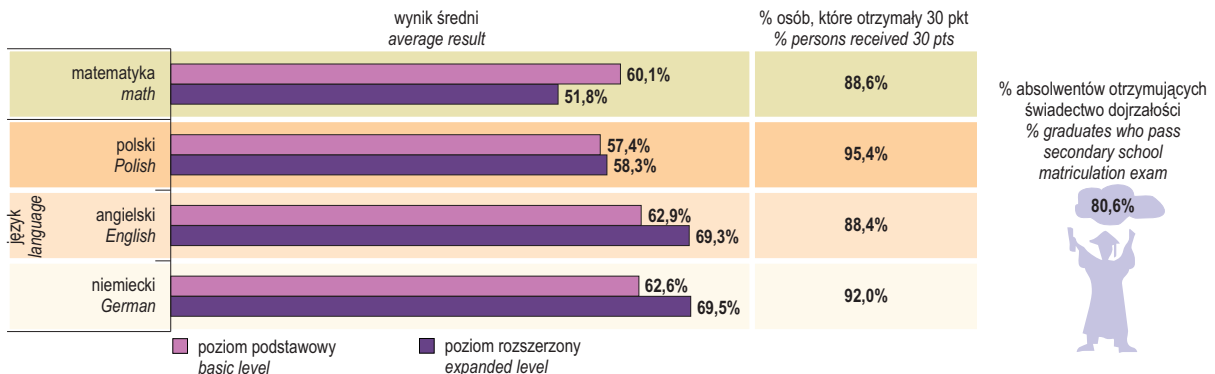

Język niemiecki
German language

Źródło: dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.
Source: data of The Regional Examination Board in Warsaw.

ŚREDNIE WYNIKI WYBRANYCH PISEMNYCH EGZAMINÓW MATURALNYCH OBOWIĄZKOWYCH I DODATKOWYCH W 2010 R.
AVERAGE RESULTS OF SELECTED OBLIGATORY AND SUPPLEMENTARY WRITING TESTS IN MATRICULATION EXAM IN 2010

Źródło: dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie.
Source: data of The Regional Examination Board in Warsaw.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna
Health care and social welfare

PERSONEL MEDYCZNY^a NA 10 TYS. LUDNOŚCI
Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a PER 10 THOUS. POPULATION
As of 31 XII

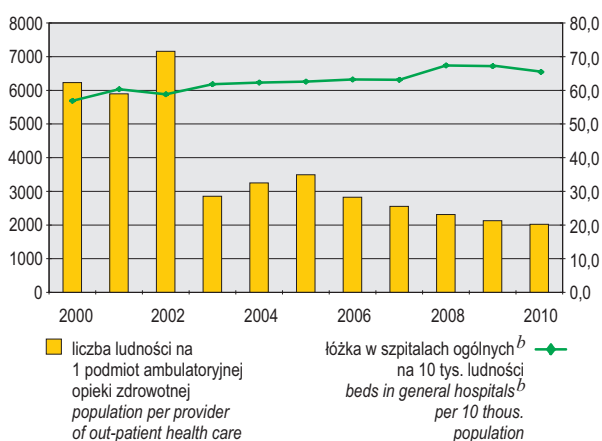
LATA YEARS	Lekarze Doctors	Dentyści Dentists	Pielęgniarki ^b Nurses ^b	Położne ^{bc} Midwives ^{bc}
2000.....	28,5	4,9	63,3	31,8 ^d
2010.....	29,5	5,0	73,6	38,9

^a W 2010 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w Izbach Lekarskich, pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo Narodowy Fundusz Zdrowia. ^b Łącznie z magistrami. ^c Na 10 tys. kobiet w wieku 15-49 lat. ^d Dane szacunkowe.

^a In 2010 including persons for whom the main workplace is individual medical practice and nurses registered at Chamber of Physicians and Chambers of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are university, social welfare, public administration or territorial self-government unit or National Health Fund. ^b Including master nurses and midwives. ^c Per 10 thous. women aged 15-49. ^d Estimated data.

ZAKŁADY AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ ORAZ SZPITALA OGÓLNE^a

Stan w dniu 31 XII
INSTITUTIONS OF OUT-PATIENT HEALTH CARE AS WELL AS GENERAL HOSPITALS^a
As of 31 XII

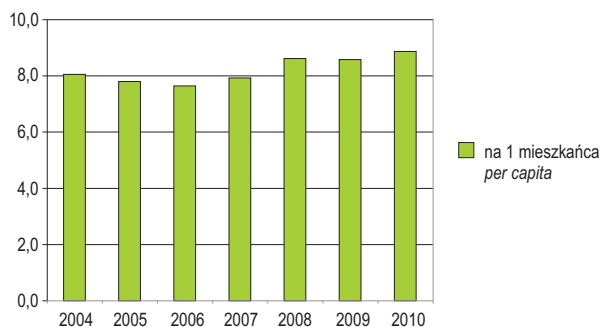
^a Łącznie z filiami szpitali. ^b Od 2008 r. łącznie z miejscami (łózkami i inkubatorami) dla noworodków.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych - dane Ministerstwa Zdrowia.

^a Including hospital branches. ^b Since 2008 including places (beds and incubators) for newborn.

Source: in regard to general hospitals - data of the Ministry of Health.

PORADY UDZIELONE^{ab} W AMBULATORYJNEJ OPIECE ZDROWOTNEJ
CONSULTATIONS PROVIDED^{ab} IN OUT-PATIENT HEALTH CARE

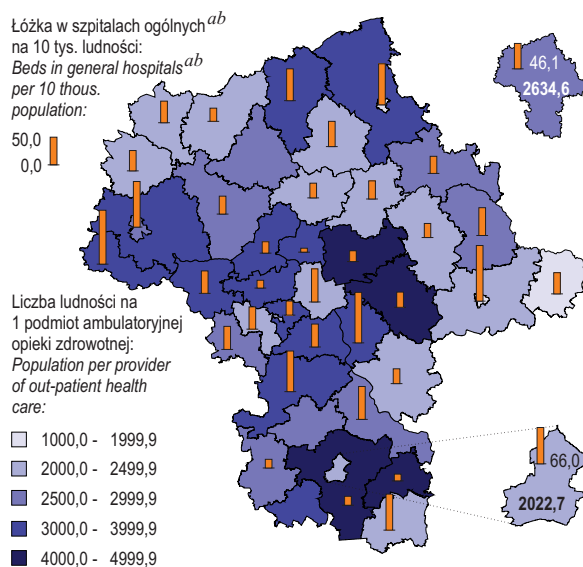

^a Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne); bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych. ^b Łącznie z poradami stomatologicznymi; od 2005 r. wszystkie porady stomatologiczne zaliczane są do specjalistyki. Uwaga. Brak porównywalnych danych za lata 2000-2003.

^a Including consultations paid by patients (non-public funds); excluding consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals. ^b Including stomatological consultations; since 2005 all stomatological consultations were included into specialized. Note. Comparable data are not specified in 2000-2003.

ZAKŁADY AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ ORAZ SZPITALA OGÓLNE WEDŁUG POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII
INSTITUTIONS OF OUT-PATIENT HEALTH CARE AS WELL AS GENERAL HOSPITALS BY POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2010
As of 31 XII

^a Łącznie z filiami szpitali; łącznie z miejscami (łózkami i inkubatorami) dla noworodków. ^b W powiatach: białobrzeskim, ostrołęckim, płockim, siedleckim i szydłowieckim - zjawisko nie wystąpiło.

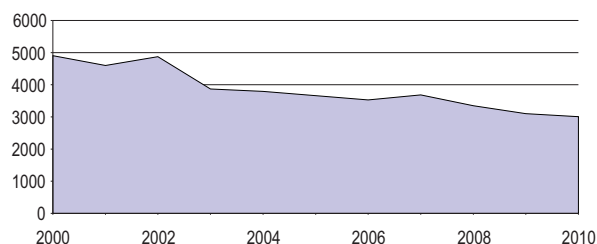
Źródło: w zakresie szpitali ogólnych - dane Ministerstwa Zdrowia.

^a Including hospital branches; including places (beds and incubators) for newborn.

^b In powiats: białobrzeski, ostrołęcki, płocki, siedlecki and szydłowiecki - magnitude zero. Source: in regard to general hospitals - data of the Ministry of Health.

LICZBA LUDNOŚCI NA 1 APTEKĘ OGÓLNODOSTĘPNĄ

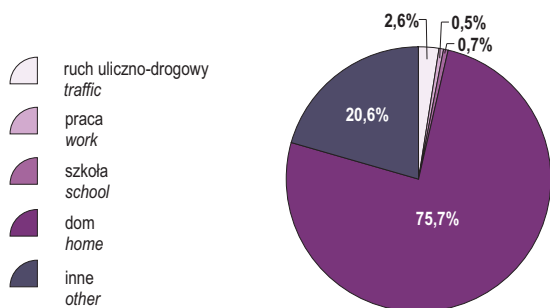
Stan w dniu 31 XII
POPULATION PER 1 GENERALLY AVAILABLE PHARMACY
As of 31 XII

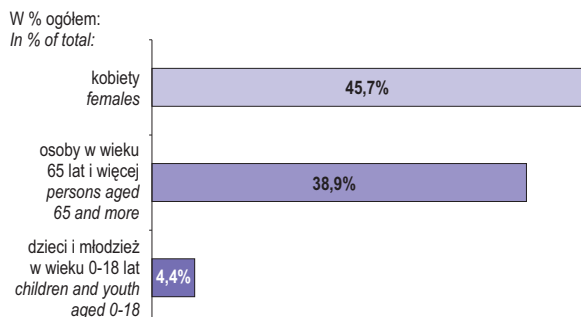
Ochrona zdrowia i opieka społeczna (dok.)
Health care and social welfare (cont.)

RATOWNICTWO MEDYCZNE W 2010 R.
EMERGENCY MEDICAL SERVICES IN 2010

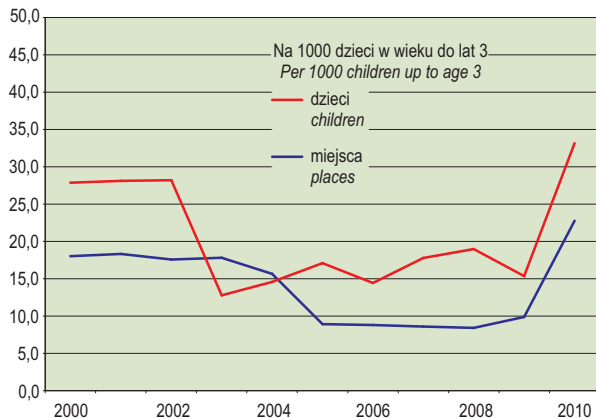
Struktura wyjazdów na miejsce zdarzenia
Structure of departures to the place of accident

Osoby, którym udzielono pomocy
Persons provided with assistance

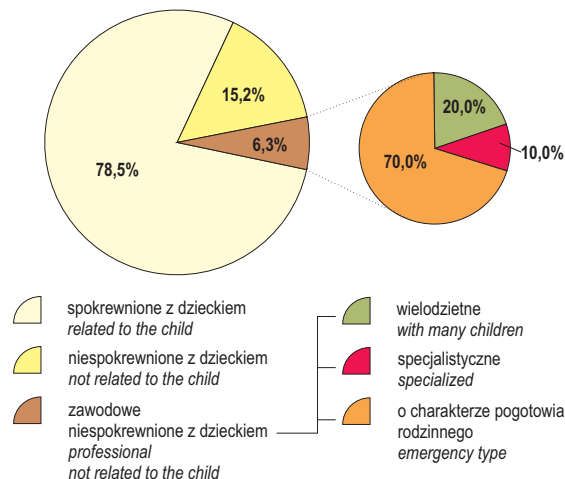

MIJSCA I DZIECI W ŻŁÓBKACH^a
Stan w dniu 31 XII
PLACES AND CHILDREN IN NURSERIES^a
As of 31 XII

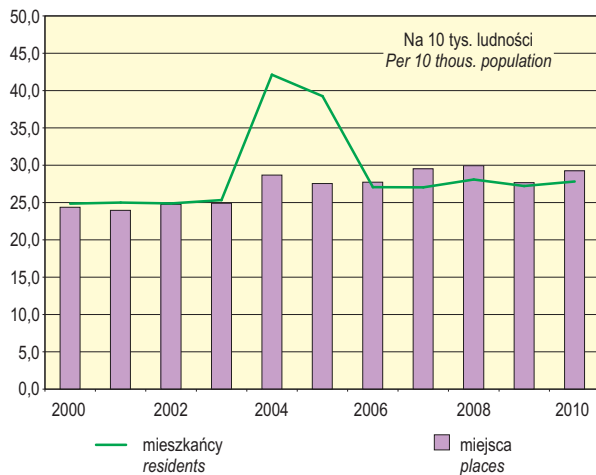

^a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
^a Including nursery wards.

STRUKTURA RODZIN ZASTĘPCZYCH W 2010 R.
Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF FOSTER FAMILIES IN 2010
As of 31 XII

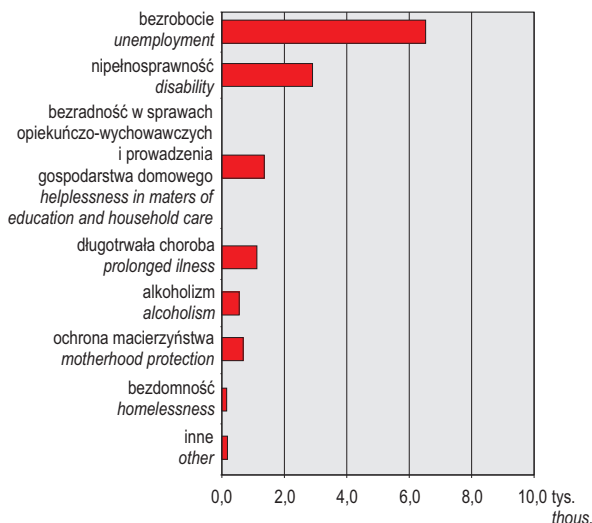

MIJSCA ORAZ MIESZKAŃCY W DOMACH I ZAKŁADACH STACJO-
NARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a
Stan w dniu 31 XII
PLACES AS WELL AS RESIDENTS IN HOMES AND FACILITIES OF
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
As of 31 XII

^a Łącznie z filiami.
^a Including branches.

OSOBY I RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W 2010 R.
WEDŁUG WYBRANYCH POWODÓW PRZYZNANIA POMOCY
PERSONS AND FAMILIES BY SOCIAL ASSISTANCE IN 2010 BY
SELECTED CAUSES OF GRANTING BENEFIT

Źródło: dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Radomiu.
Source: data of City Center of Social Assistance in Radom.

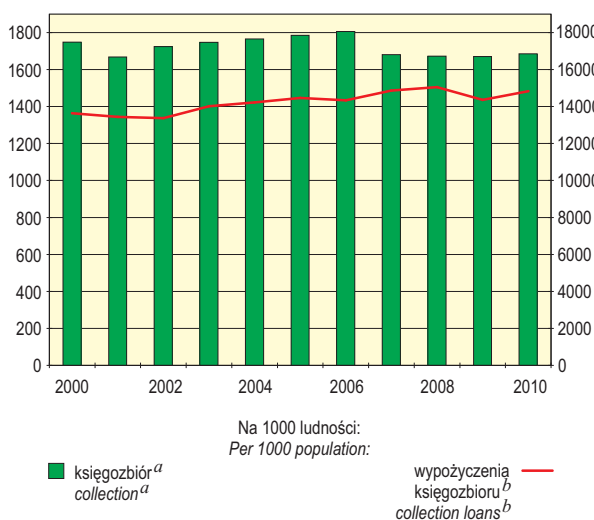
Kultura i turystyka
Culture and tourism

BIBLIOTEKI PUBLICZNE ORAZ INSTYTUCJE KULTURY - WYBRANE WSKAŹNIKI NA 1000 LUDNOŚCI
PUBLIC LIBRARIES AS WELL AS INSTITUTIONS OF CULTURE - SELECTED INDICATORS PER 1000 POPULATION

LATA YEARS	Biblioteki publiczne Public libraries			Kina stałe Fixed cinemas	Teatr Theatre	Muzea ^a Museums ^a
	księgozbiór ^b collection ^b	czytelnicy ^c borrowers ^c	wypożyczenia księgozbioru ^{cd} collection loans ^{cd}	miejsca ^b seats ^b		zwiedzający ^e visitors ^e
2000.....	1747,9	117	13,6	3,0	2,2	266,3
2010.....	1685,5	110	14,8	6,0	2,4	295,2

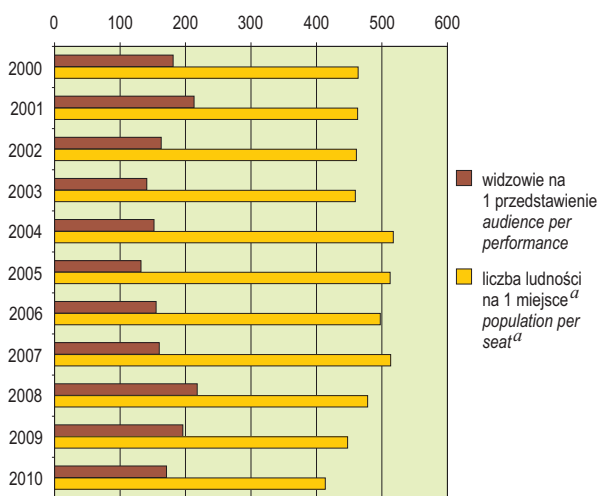
^a Łącznie z oddziałami. ^b Stan w dniu 31 XII. ^c Łącznie z punktami bibliotecznymi. ^d Bez wypożyczeń międzybibliecznych. ^e Muzea i wystawy muzealne.
Źródło: w zakresie teatru - dane Teatru Powszechnego im. J. Kochanowskiego w Radomiu.
^a Including branches. ^b As of 31 XII. ^c Including library service points. ^d Excluding interlibrary lendings. ^e Museums and exhibitions.
Source: in regard to theatre - data of the Public Theatre J. Kochanowski in Radom.

BIBLIOTEKI PUBLICZNE
PUBLIC LIBRARIES

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Bez wypożyczeń międzybibliecznych.
^a As of 31 XII. ^b Excluding interlibrary lending.

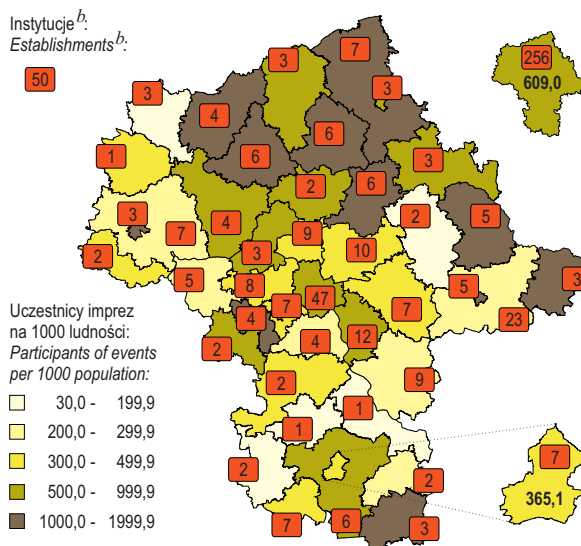
TEATR
THEATRE

^a Stan w dniu 31 XII.
Źródło: dane Teatru Powszechnego im. J. Kochanowskiego w Radomiu.
^a As of 31 XII.
Source: data of the Public Theatre of J. Kochanowski in Radom.

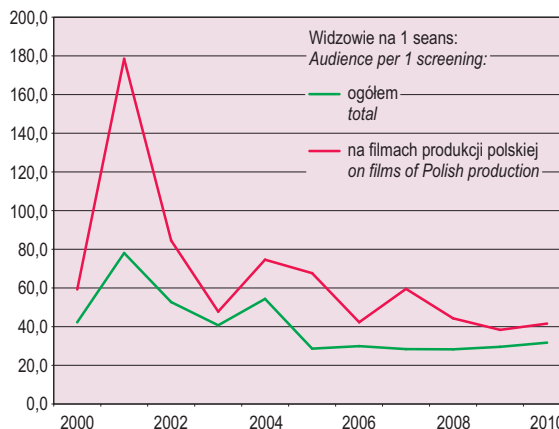
DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY I ŚWIETLICE^a WEDŁUG POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2009 R.

CULTURAL ESTABLISHMENTS, CLUBS AND COMMUNITY CENTERS^a BY POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2009

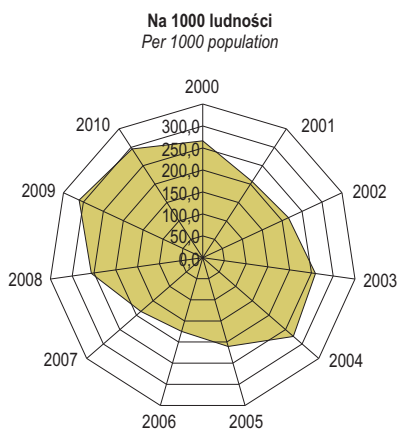
^a Badanie przeprowadzane cyklicznie co 2 lata - brak danych za 2010 rok.
^b Stan w dniu 31 XII.
^a Survey performed periodically every 2 years - data are not specified in 2010.
^b As of 31 XII.

KINA STAŁE
FIXED CINEMAS

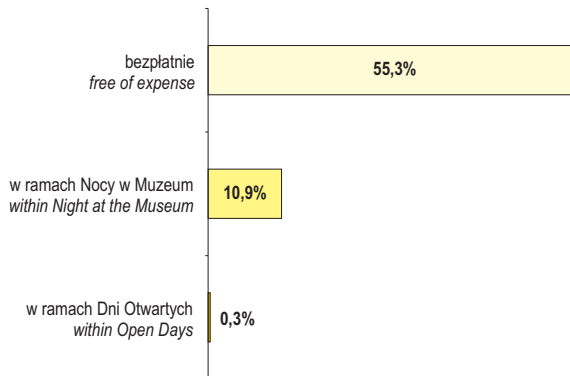

Kultura i turystyka (cd.)
Culture and tourism (cont.)

ZWIEDZAJĄCY MUZEA^{ab}
MUSEUMS VISITORS^{ab}

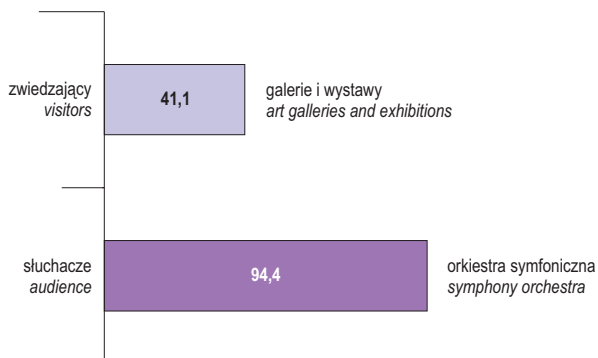
W % ogółem w 2010 r.
In % of total in 2010

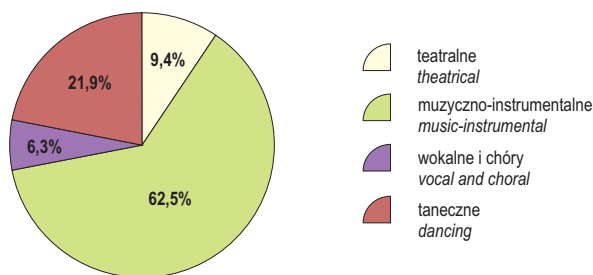
^a Łącznie z oddziałami. ^b Muzea i wystawy muzealne.
^a Including branches. ^b Museums and exhibitions.

DZIAŁALNOŚĆ SCENICZNA I WYSTAWIENNICZA W 2010 R.
PERFORMANCES AND EXHIBITIONS IN 2010

Na 1000 ludności:
Per 1000 population:

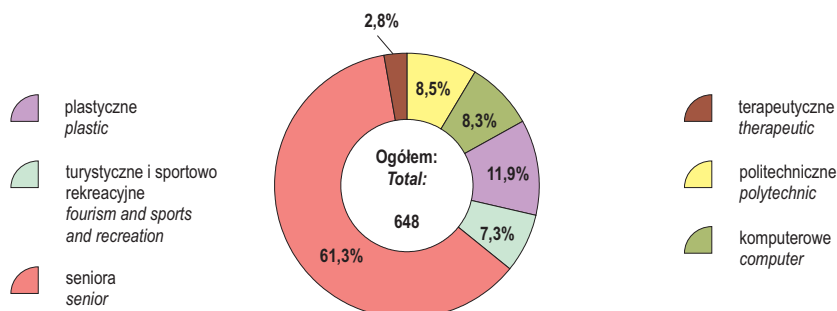

STRUKTURA IMPREZ ARTYSTYCZNYCH^a W 2009 R.
STRUCTURE OF ARTISTIC EVENTS^a IN 2009

^a Organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice; badanie przeprowadzane cyklicznie co 2 lata - brak danych za 2010 rok.
^a Organized by the cultural centres and establishments, clubs and community centres; survey performed periodically every 2 years - data are not specified in 2010.

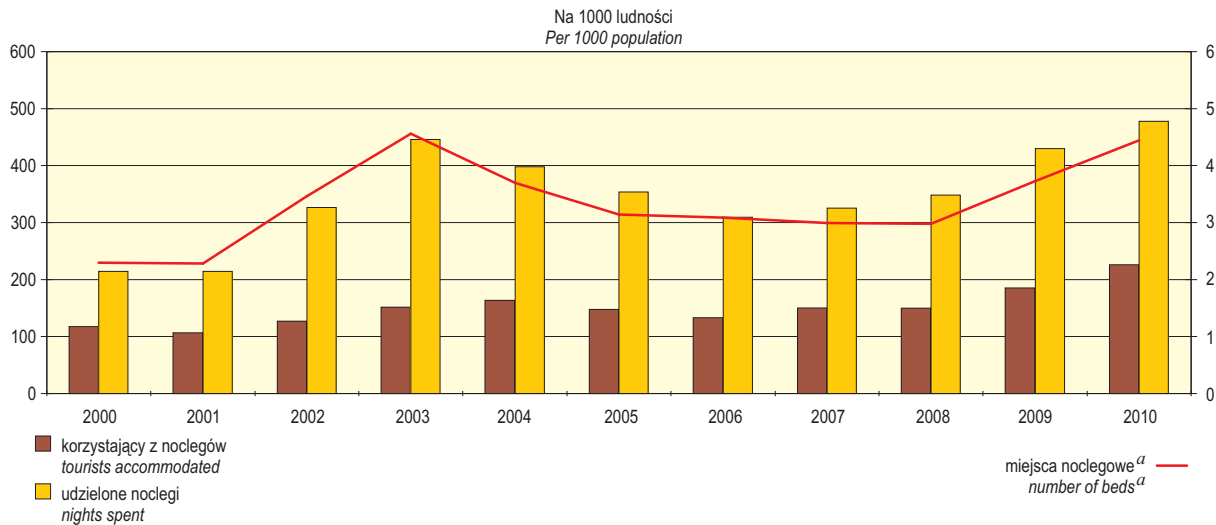
STRUKTURA CZŁONKÓW KÓŁ (KLUBÓW)^a W 2009 R.
Stan w dniu 31 XII
STRUCTURE OF MEMBERS IN CIRCLES (CLUBS)^a IN 2009
As of 31 XII

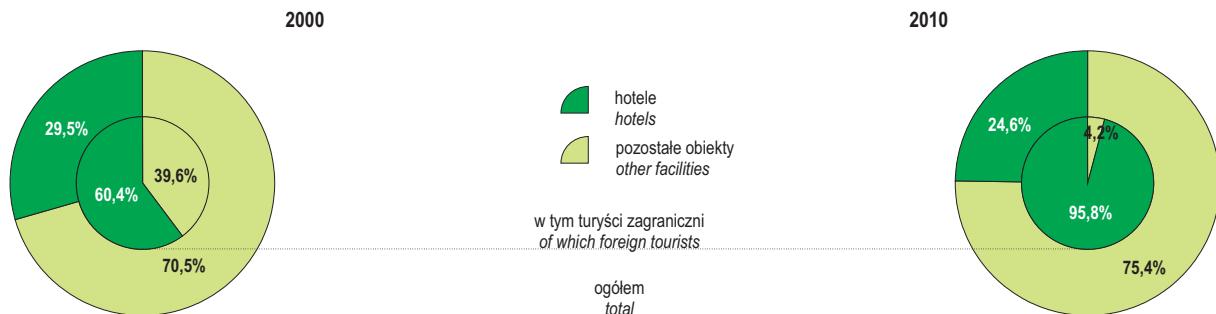
^a Przy domach, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach; badanie przeprowadzane cyklicznie co 2 lata - brak danych za 2010 rok.
^a In the cultural centres and establishments, clubs and community centres; survey performed periodically every 2 years - data are not specified in 2010.

Kultura i turystyka (dok.)
Culture and tourism (cont.)

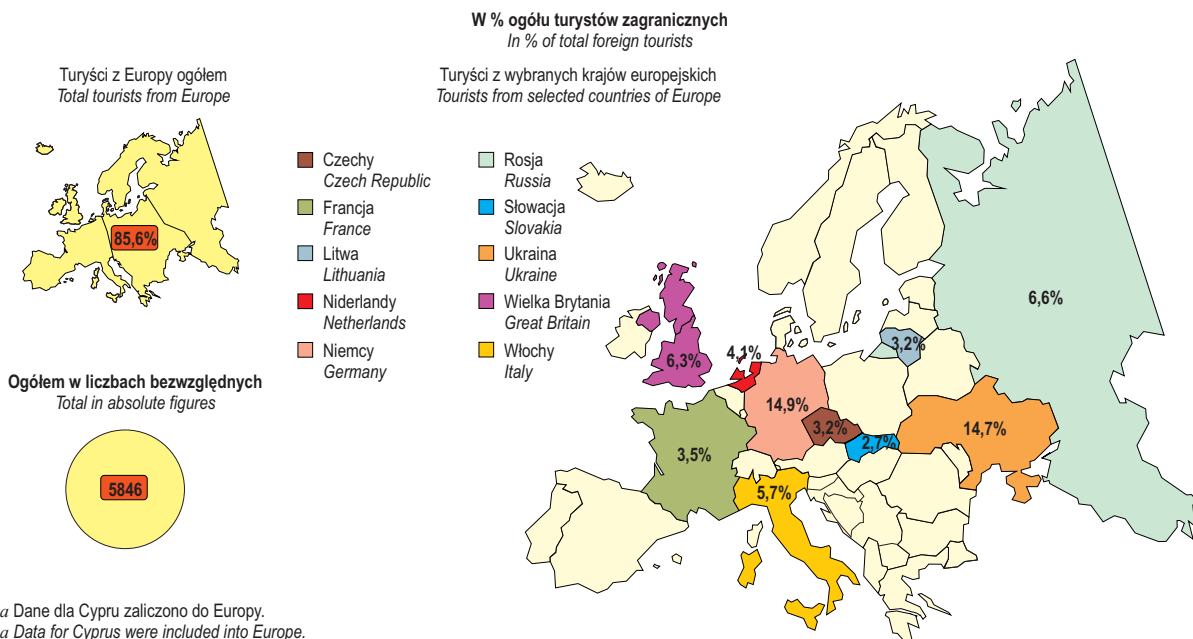
TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA
COLLECTIVE TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA
TOURISTS ACCOMMODATED IN COLLECTIVE TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

TURYŚCI ZAGRANICZNI^a KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA W 2010 R.
FOREIGN TOURISTS^a ACCOMMODATED IN COLLECTIVE TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS IN 2010

Finanse publiczne
Public finance

DYNAMIKA DOCHODÓW I WYDATKÓW Z BUDŻETU MIASTA NA 1 MIESZKAŃCA

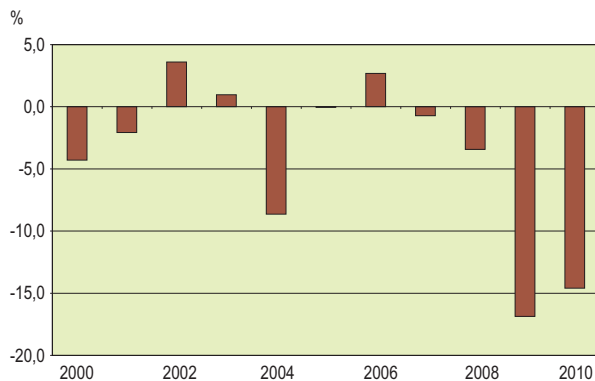
Rok poprzedni = 100

DYNAMIC OF REVENUE AND EXPENDITURE OF CITY BUDGET PER CAPITA

Previous year = 100

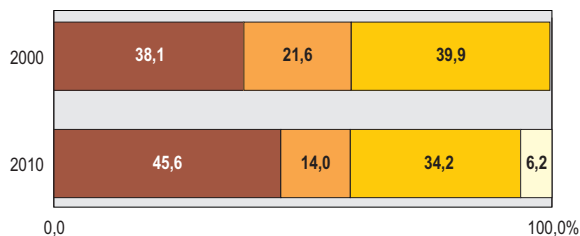
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Dochody..... Revenue	111,7	109,7	101,7	95,5	112,6	112,3	111,7	114,0	113,9	104,2	104,4
Wydatki..... Expenditure	113,8	107,3	96,1	98,1	123,5	103,4	108,6	118,0	117,0	117,8	102,4

WYNIKI BUDŻETU MIASTA^a W RELACJI DO DOCHODU
RESULTS OF CITY BUDGET^a IN RELATION TO REVENUE

^a Różnica pomiędzy dochodami a wydatkami z budżetu miasta.
^a Difference between revenue and expenditure of city budget.

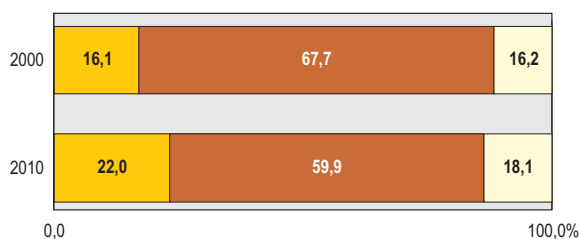
DOCHODY BUDŻETU MIASTA^a WEDŁUG WYBRANYCH RODZAJÓW
REVENUE OF CITY BUDGET^a BY SELECTED TYPE

W % ogółem: ■ dochody własne ■ dotacje celowe ■ subwencja ogólna
In % of total: own revenue appropriated allocations general subsidy
□ pozostałe others

^a Patrz uwagi metodyczne na str. 21.
^a See methodical notes on page 36.

WYDATKI Z BUDŻETU MIASTA WEDŁUG WYBRANYCH RODZAJÓW
EXPENDITURE OF CITY BUDGET BY SELECTED TYPE

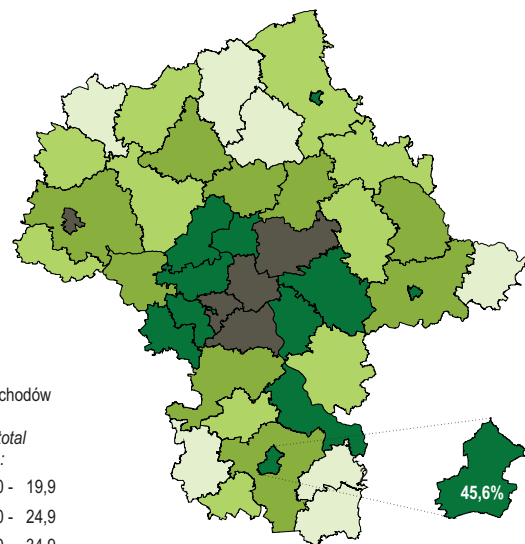

W % ogółem: ■ wydatki majątkowe ■ wydatki bieżące □ pozostałe
In % of total: property expenditure current expenditure others

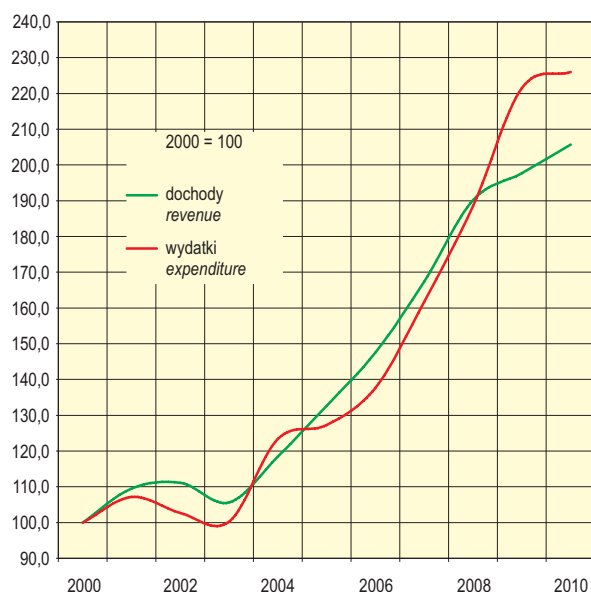
^a Patrz uwagi metodyczne na str. 21.
^a See methodical notes on page 36.

DOCHODY WŁASNE BUDŻETÓW POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU
OWN REVENUE OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS

WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2010 R.
BY POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2010

DYNAMIKA DOCHODÓW I WYDATKÓW Z BUDŻETU MIASTA
DYNAMIC OF REVENUE AND EXPENDITURE OF CITY BUDGET

Podmioty gospodarki narodowej
Entities of national economy

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a I DYNAMIKA LICZBY PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGION

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF NATIONAL ECONOMY^a AND DYNAMIC OF ENTITIES OF NATIONAL ECONOMY IN THE REGION REGISTER
As of 31 XII

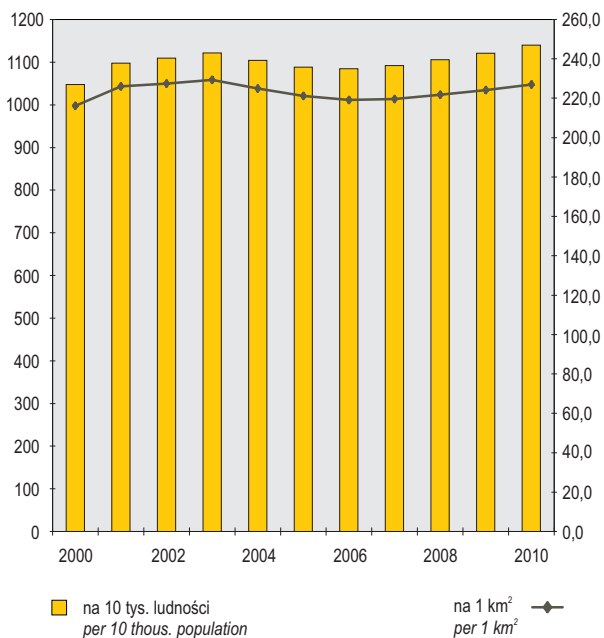
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Na 10 tys. ludności^b..... Per 10 thous. population ^b	1048	1098	1109	1122	1104	1088	1085	1092	1106	1121	1140
Rok poprzedni = 100..... Previous year = 100	99,6	104,6	100,6	100,8	98,1	98,4	99,2	100,2	101,0	101,0	101,3

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGION

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGION REGISTER
As of 31 XII

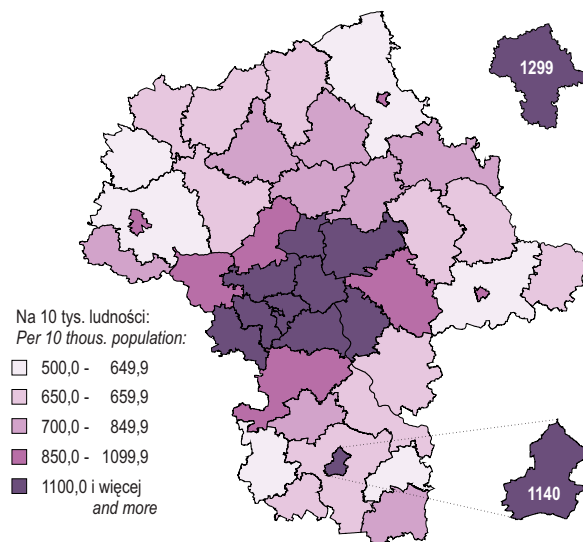

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGION WEDŁUG POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGION REGISTER BY POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS OF MAZOWIECKIE VOIVODSHIP IN 2010
As of 31 XII

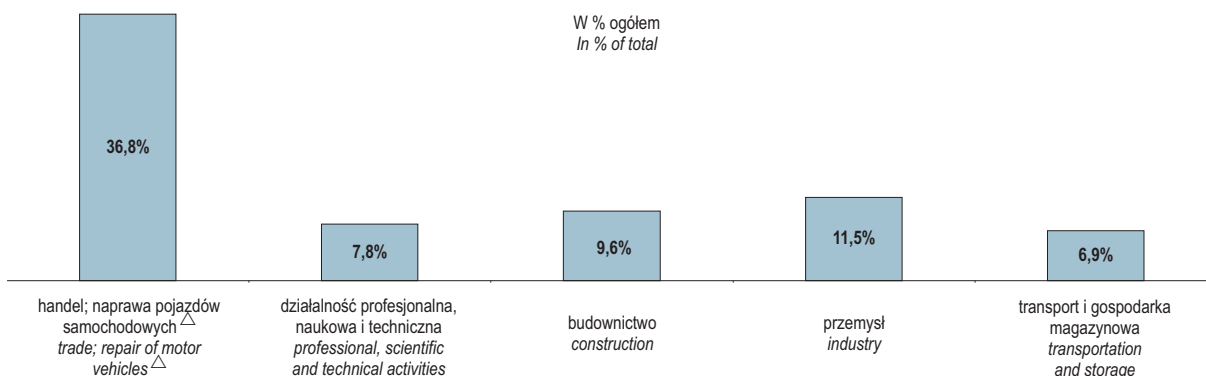

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGION WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI PKD W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGION REGISTER BY SELECTED SECTIONS IN 2010
As of 31 XII

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Radom na tle miast o zbliżonej liczbie ludności w 2010 r.
Radom compared to other cities in Poland with similar population in 2010

Radom na tle miast w Polsce o zbliżonej liczbie ludności w 2010 r.
Radom compared to other cities in Poland with similar population in 2010

U w a g a. Do porównań przyjęto miasta w Polsce o liczbie ludności w przedziale od 150 tys. do 250 tys. według stanu w dniu 31 XII 2010 r. Kolorem pomarańczowym oznaczono lokatę o najniższej wartości zmiennej, natomiast kolorem fioletowym lokatę o najwyższej wartości zmiennej.
N o t e s. For comparison were adopted cities in Poland with population between 150 thous. to 250 thous as of 31 XII 2010. Orange marked place with the lowest value, violet marked place with the highest value.

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bielsko-Biala	Bytom	Częstochowa	Gdynia	Gliwice	Kielce	Olsztyn	Radom	Rzeszów	Sosnowiec	Toruń	Zabrze
Ludność ^a na 1 km ² ..... Population ^a per 1 km ²	1406	2615	1490	1830	1460	1859	1998	1990	1532	2390	1774	2325
Kobiety na 100 mężczyzn ^a ..... Females per 100 males ^a	112	107	113	110	108	112	115	110	111	111	116	107
Przyrost naturalny na 1000 ludności..... Natural increase per 1000 population	0,3	- 1,4	- 2,3	0,4	- 0,5	0,4	2,4	0,5	3,0	- 3,1	1,2	0,7
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ^{ab} ..... Non-working age population per 100 persons in working age ^{ab}	55,6	55,2	53,7	56,9	51,9	52,5	48,9	54,3	51,1	49,1	50,6	51,8
Pracujący na 1000 ludności ^{ac} ..... Employed persons per 1000 population ^{ac}	392,8	184,6	318,4	275,9	365,2	365,1	350,6	235,8	451,3	230,8	320,9	227,8
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %).. Registered unemployment rate ^a (in %)	6,0	18,1	11,5	5,5	6,8	10,6	6,9	22,7	7,6	13,9	8,2	12,5
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (w zł)..... Average monthly gross wages and salaries (in zł)	3379,20	3079,10	3011,70	3662,62	3787,48	3200,80	3443,21	3136,45	3428,12	3112,78	3220,95	3371,44
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności..... Dwellings completed per 1000 population	3,3	0,5	2,4	4,5	1,6	3,6	5,6	5,3	5,3	0,5	3,6	0,4
Mieszkania ^{ad} na 1000 ludności..... Dwellings ^{ad} per 1000 population	385,2	399,2	408,1	424,3	389,2	388,5	404,4	358,9	363,5	420,2	402,0	360,7
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^{ae} w % ogółem ludności..... Population using waste water treatment ^{ae} in % of total population	90,2	87,9	86,0	94,0	93,1	89,3	98,0	94,5	99,2	92,8	99,7	94,0
Ludność na 1 łóżko ^{af} w szpitalach ogólnych..... Population per bed ^{af} in general hospitals	144,8	118,1	151,5	255,0	192,8	111,2	139,2	151,6	91,5	137,5	169,5	151,2
Ludność na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^{ag} ..... Population per provider of out-patient health care ^{ag}	1367,3	2421,6	1688,2	3584,4	1844,1	1544,0	1521,2	2022,7	1340,1	1828,9	2891,7	2076,8
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych ^h na 1000 ludności (w vol.)..... Public library loans ^h per 1000 population (in vol.)	22,0	19,3	16,9	17,2	24,2	19,8	14,9	14,8	18,2	20,7	19,3	14,7
Ludność na 1 miejsce w kinach stałych..... Population per 1 place in fixed cinemas	54,8	364,7	63,9	115,9	71,8	80,1	83,9	166,0	103,7	104,1	72,5	56,3
Dochody budżetów miast na 1 mieszkańca (w zł) Revenue of cities budgets per capita (in zł)	3889,92	3365,78	3432,02	4215,33	3914,81	4491,31	3799,94	3644,16	3929,91	2836,38	3612,37	4197,92
Wydatki budżetów miast na 1 mieszkańca (w zł) Expenditure of cities budgets per capita (in zł)	4170,36	3476,31	3656,25	4640,77	3958,76	4807,85	4429,42	4175,90	4336,60	2943,83	4029,03	4494,92
Podmioty gospodarki narodowej ^{ai} wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności..... Entities of the national economy ^{ai} in the REGON registry per 10 thous. population	1425	913	1123	1434	1190	1401	1246	1140	1196	1120	1158	878

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety - 18-59 lat. ^c Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie. ^d Zamieszkane i niezamieszkane. ^e Dane szacunkowe. ^f Łącznie z filiami szpitali, łącznie z miejscami (łóżkami i inkubatorami) dla noworodków. ^g Łącznie z praktykami lekarskimi. ^h Łącznie z punktami bibliotecznymi; bez wypożyczeń międzybibliotecznych. ⁱ Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a As of 31 XII. ^b Males aged 18-64, females - 18-59. ^c By actual workplace and kind of activity; excluding private farms in agriculture. ^d Inhabited and uninhabited. ^e Estimated data. ^f Including branches; including places (beds and incubators) for newborns. ^g Including medical practices. ^h Including library service points; excluding interlibrary lending. ⁱ Excluding persons tending private farms in agricultural.

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010
The statistical portrait of Radom in 2000-2010

Tablice
Tables

TABL. 1. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ

Stan w dniu 31 XII
AREA AND POPULATION
As of 31 XII

LATA YEARS	Powierzchnia w km ² Area in km ²	Ludność <i>Population</i>				Kobiety na 100 mężczyzn <i>Females per 100 males</i>
		ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	na 1 km ² <i>per 1 km²</i>	
2000.....	112	230492	110421	120071	2063	109
2001.....	112	229987	110066	119921	2059	109
2002.....	112	229081	109739	119342	2051	109
2003.....	112	228290	109325	118965	2044	109
2004.....	112	227613	108872	118741	2038	109
2005.....	112	227018	108525	118493	2032	109
2006.....	112	225810	107836	117974	2020	109
2007.....	112	224857	107319	117538	2011	110
2008.....	112	224226	107005	117221	2006	110
2009.....	112	223397	106530	116867	1998	110
2010.....	112	222496	106083	116413	1990	110

TABL. 2. LUDNOŚĆ WEDŁUG GRUP WIEKU

Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY AGE GROUPS
As of 31 XII

WIEK AGE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	w tys. <i>in thous.</i>										
	OGÓŁEM TOTAL										
0- 4 lata years.....	11,2	10,9	10,8	10,5	10,5	10,4	10,6	10,7	11,0	11,3	11,4
5- 9.....	14,1	13,3	12,6	11,9	11,4	11,1	10,6	10,4	10,1	10,0	10,0
10-14.....	17,2	16,6	15,9	15,2	14,5	13,8	13,0	12,4	11,7	11,2	10,7
15-19.....	21,7	21,0	19,9	19,0	18,1	17,2	16,5	15,9	15,2	14,6	13,9
20-24.....	19,8	20,1	20,5	20,7	20,7	20,5	19,8	18,9	18,0	17,0	16,0
25-29.....	16,8	17,5	17,9	18,4	18,9	19,4	19,5	19,9	20,3	20,2	20,0
30-34.....	14,0	14,3	14,7	15,2	15,8	16,3	16,8	17,1	17,5	17,9	18,4
35-39.....	14,8	14,3	13,8	13,5	13,3	13,5	13,8	14,2	14,6	15,1	15,5
40-44.....	19,0	18,0	16,9	15,9	15,1	14,4	13,9	13,3	13,1	12,9	13,1
45-49.....	20,2	20,3	20,4	20,1	19,3	18,4	17,4	16,3	15,3	14,6	13,9
50-54.....	15,6	16,4	17,1	17,9	18,6	19,2	19,4	19,5	19,1	18,5	17,5
55-59.....	9,8	10,7	11,9	12,9	13,8	14,7	15,4	16,0	16,7	17,4	18,1
60-64.....	9,8	9,4	8,9	8,8	8,9	9,2	9,9	11,1	12,0	12,7	13,5
65-69.....	9,9	9,7	9,6	9,4	9,2	8,9	8,5	8,1	8,0	8,1	8,3
70 lat i więcej..... <i>and more</i>	16,6	17,6	18,2	18,8	19,6	20,3	20,8	21,3	21,7	22,0	22,2
	W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES										
0- 4 lata years.....	5,5	5,3	5,2	5,0	5,0	5,0	5,0	5,2	5,3	5,4	5,5
5- 9.....	6,8	6,5	6,1	5,8	5,5	5,4	5,2	5,0	4,8	4,8	4,8
10-14.....	8,3	8,0	7,6	7,3	7,1	6,7	6,4	6,0	5,7	5,4	5,2
15-19.....	10,7	10,2	9,7	9,4	8,8	8,3	8,0	7,6	7,4	7,2	6,8
20-24.....	9,6	9,8	10,0	10,1	10,0	10,0	9,6	9,2	8,8	8,3	7,7
25-29.....	8,3	8,6	8,7	8,9	9,1	9,3	9,5	9,7	9,9	9,8	9,8
30-34.....	6,9	7,0	7,2	7,4	7,7	8,0	8,2	8,3	8,5	8,7	8,9
35-39.....	7,6	7,3	7,0	6,8	6,6	6,7	6,8	7,0	7,1	7,4	7,6
40-44.....	10,0	9,4	8,8	8,2	7,8	7,4	7,1	6,8	6,7	6,4	6,5
45-49.....	10,7	10,7	10,8	10,7	10,3	9,8	9,2	8,6	8,0	7,7	7,2
50-54.....	8,4	8,9	9,3	9,6	10,1	10,3	10,4	10,4	10,3	10,0	9,5
55-59.....	5,4	5,8	6,5	7,1	7,6	8,1	8,5	8,9	9,2	9,6	9,9
60-64.....	5,7	5,5	5,2	5,0	5,0	5,2	5,6	6,2	6,8	7,2	7,7
65-69.....	5,7	5,6	5,6	5,6	5,5	5,4	5,2	4,9	4,7	4,7	4,8
70 lat i więcej..... <i>and more</i>	10,7	11,3	11,8	12,1	12,6	13,0	13,4	13,8	14,1	14,3	14,5

Tablice
Tables

TABL. 3. LUDNOŚĆ WEDŁUG EDUKACYJNYCH GRUP WIEKU

Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY EDUCATION AGE GROUPS
As of 31 XII

WIEK AGE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
	w tys. in thous.										
OGÓŁEM TOTAL											
3- 6 lat years.....	9,8	9,4	9,0	8,7	8,5	8,3	8,2	8,1	8,2	8,4	8,6
7-12.....	18,9	18,0	17,2	16,3	15,3	14,7	13,9	13,4	12,8	12,3	12,1
13-15.....	11,4	10,7	10,2	9,9	9,5	9,1	8,7	8,2	7,8	7,4	6,9
16-18.....	13,3	12,9	12,2	11,4	10,8	10,4	10,1	9,7	9,3	8,9	8,4
19-24 lata years.....	24,0	24,5	24,7	24,9	24,8	24,1	23,2	22,2	21,1	20,1	19,0
W TYM KOBIETY OF WHICH FEMALES											
3- 6 lat years.....	4,7	4,6	4,4	4,3	4,2	3,9	3,9	3,9	3,9	4,1	4,2
7-12.....	9,1	8,7	8,4	7,9	7,5	7,2	6,8	6,5	6,2	5,9	5,8
13-15.....	5,6	5,2	4,9	4,7	4,5	4,4	4,3	4,1	3,8	3,6	3,3
16-18.....	6,5	6,3	6,0	5,6	5,3	5,1	4,9	4,6	4,6	4,4	4,2
19-24 lata years.....	11,7	12,0	12,0	12,1	12,1	11,7	11,3	10,8	10,2	9,8	9,1

TABL. 4. LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU

Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND ECONOMIC AGE GROUPS
As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem Total	W wieku At age		
		przedprodukcyjnym pre -working	produkcyjnym working	poprodukcyjnym post -working
OGÓŁEM TOTAL				
2000.....	230492	55499	142794	32199
2001.....	229987	52972	144276	32739
2002.....	229081	50617	145425	33039
2003.....	228290	48311	146716	33263
2004.....	227613	46699	147126	33788
2005.....	227018	45330	147387	34301
2006.....	225810	43878	147061	34871
2007.....	224857	42770	146550	35537
2008.....	224226	41690	146135	36401
2009.....	223397	40790	145391	37216
2010.....	222496	40105	144169	38222
MĘŻCZYŹNI MALES				
2000.....	110421	28535	71814	10072
2001.....	110066	27180	72576	10310
2002.....	109739	26095	73161	10483
2003.....	109325	24939	73848	10538
2004.....	108872	24074	74161	10637
2005.....	108525	23406	74394	10725
2006.....	107836	22665	74428	10743
2007.....	107319	22056	74568	10695
2008.....	107005	21515	74684	10806
2009.....	106530	21008	74561	10961
2010.....	106083	20694	74250	11139
KOBIETY FEMALES				
2000.....	120071	26964	70980	22127
2001.....	119921	25792	71700	22429
2002.....	119342	24522	72264	22556
2003.....	118965	23372	72868	22725
2004.....	118741	22625	72965	23151
2005.....	118493	21924	72993	23576
2006.....	117974	21213	72633	24128
2007.....	117538	20714	71982	24842
2008.....	117221	20175	71451	25595
2009.....	116867	19782	70830	26255
2010.....	116413	19411	69919	27083

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010

The statistical portrait of Radom in 2000-2010

TABL. 5. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS OF POPULATION

LATA YEARS	Małżeństwa Marriages	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost naturalny Natural increase
			ogółem total	w tym niemowląt of which infants	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS					
2000.....	1343	2273	1938	14	335
2001.....	1297	2282	1995	17	287
2002.....	1209	2151	2012	23	139
2003.....	1266	2094	1994	18	100
2004.....	1274	2220	2012	22	208
2005.....	1251	2226	2019	18	207
2006.....	1388	2261	2143	10	118
2007.....	1510	2282	2152	12	130
2008.....	1612	2344	2086	13	258
2009.....	1517	2421	2259	11	162
2010.....	1394	2338	2228	14	110
NA 1000 LUDNOŚCI ^a PER 1000 POPULATION ^a					
2000.....	5,8	9,8	8,4	6,2	1,5
2001.....	5,6	9,9	8,6	7,5	1,2
2002.....	5,2	9,3	8,7	10,7	0,6
2003.....	5,5	9,1	8,7	8,6	0,4
2004.....	5,6	9,7	8,8	9,9	0,9
2005.....	5,5	9,7	8,8	8,1	0,9
2006.....	6,1	9,9	9,4	4,4	0,5
2007.....	6,7	10,1	9,5	5,3	0,6
2008.....	7,1	10,4	9,3	5,5	1,1
2009.....	6,7	10,8	10,1	4,5	0,7
2010.....	6,2	10,4	9,9	6,0	0,5

^a Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych.
^a Infant deaths per 1000 live births.

TABL. 6. MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW
CONTRACTED MARRIAGES BY AGE OF BRIDEGRROOMS AND BRIDES

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES BY AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females by age						
		19 lat i mniej under 20	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50 lat i więcej 50 and more
2000								
OGÓŁEM.....	1343	123	768	299	58	15	35	45
TOTAL								
19 lat i mniej..... under 20	34	21	12	1	-	-	-	-
20-24.....	571	85	429	53	4	-	-	-
25-29.....	482	14	291	162	15	-	-	-
30-34.....	112	1	28	64	17	1	-	1
35-39.....	45	1	7	12	14	5	6	-
40-49.....	42	1	1	7	7	9	13	4
50 lat i więcej..... 50 and more	57	-	-	-	1	-	16	40

Tablice
Tables

TABL. 6. MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (dok.)
CONTRACTED MARRIAGES BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES BY AGE	Ogółem <i>Total</i>	Kobiety w wieku <i>Females by age</i>						
		19 lat i mniej <i>under 20</i>	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49	50 lat i więcej <i>50 and more</i>
2010								
OGÓŁEM.....	1394	38	470	623	147	43	29	44
TOTAL								
19 lat i mniej..... <i>under 20</i>	7	7	-	-	-	-	-	-
20-24.....	243	19	174	45	3	2	-	-
25-29.....	721	10	249	424	34	1	2	1
30-34.....	264	2	40	129	80	12	1	-
35-39.....	68	-	6	19	21	16	5	1
40-49.....	40	-	1	6	8	11	10	4
50 lat i więcej..... <i>50 and more</i>	51	-	-	-	1	1	11	38

TABL. 7. ROZWODY
DIVORCES

LATA YEARS	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute figures</i>	Na 10 tys. ludności <i>Per 10 thous. population</i>	Na 1000 nowo zawartych małżeństw <i>Per 1000 contracted marriages</i>
2000.....	325	14,0	242,0
2001.....	309	13,4	238,2
2002.....	346	15,0	286,2
2003.....	367	16,0	289,9
2004.....	490	21,4	384,6
2005.....	440	19,3	351,7
2006.....	666	29,3	479,8
2007.....	492	21,7	325,8
2008.....	407	18,0	252,5
2009.....	448	19,9	295,3
2010.....	431	19,2	309,2

TABL. 8. URODZENIA ŻYWE
LIVE BIRTHS

LATA YEARS	Ogółem <i>Total</i>	Chłopcy <i>Males</i>	Dziewczęta <i>Females</i>	Chłopcy na 100 dziewcząt <i>Males per 100 females</i>	Na 1000 ludności <i>Per 1000 population</i>
2000.....	2273	1185	1088	108,9	9,8
2001.....	2282	1147	1135	101,1	9,9
2002.....	2151	1192	959	124,3	9,3
2003.....	2094	1078	1016	106,1	9,1
2004.....	2220	1110	1110	100,0	9,7
2005.....	2226	1156	1070	108,0	9,7
2006.....	2261	1153	1108	104,1	9,9
2007.....	2282	1214	1068	113,7	10,1
2008.....	2344	1244	1100	113,1	10,4
2009.....	2421	1257	1164	108,0	10,8
2010.....	2338	1190	1148	103,7	10,4

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010

The statistical portrait of Radom in 2000-2010

TABL. 9. URODZENIA ŻYWE WEDŁUG WIEKU MATKI
LIVE BIRTHS BY AGE OF MOTHER

LATA YEARS	Ogółem Total	Wiek matki Age of mother					
		19 lat i mniej <i>under 20 years</i>	20-24	25-29	30-34	35-39	40 lat i więcej <i>40 and more</i>
2000.....	2273	149	725	856	342	159	42
2001.....	2282	140	708	870	384	131	49
2002.....	2151	129	623	833	381	152	33
2003.....	2094	117	605	795	411	142	24
2004.....	2220	113	573	878	462	155	39
2005.....	2226	90	581	897	472	153	33
2006.....	2261	84	466	929	592	156	34
2007.....	2282	109	491	886	572	194	30
2008.....	2344	85	459	914	657	182	47
2009.....	2421	98	438	951	672	214	48
2010.....	2338	86	388	920	679	223	42

TABL. 10. PŁODNOŚĆ KOBIET
FEMALE FERTILITY

LATA YEARS	Urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku <i>Live births per 1000 women at age specified</i>							
	15-49 lat years	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49 lat years
2000.....	35,3	14,3	73,1	102,1	48,5	20,1	3,7	0,4
2001.....	35,6	13,7	70,6	100,1	53,3	17,4	4,7	0,3
2002.....	34,2	13,0	61,4	94,9	53,4	21,4	3,5	0,1
2003.....	33,6	12,3	58,3	89,3	56,0	20,6	2,7	0,1
2004.....	36,2	12,6	55,3	96,2	60,5	23,1	4,6	0,2
2005.....	36,9	10,7	56,4	95,8	59,7	23,0	4,2	0,1
2006.....	38,2	10,5	46,1	97,7	73,0	23,1	4,4	0,2
2007.....	39,2	14,2	50,5	91,5	69,1	28,1	4,0	0,2
2008.....	41,0	11,6	49,2	92,7	77,8	25,8	6,8	0,1
2009.....	43,1	13,8	49,6	95,8	77,9	29,3	6,9	0,4
2010.....	42,3	12,6	47,0	93,0	76,7	29,5	6,3	0,1

TABL. 11. WYBRANE WSPÓŁCZYNNIKI DEMOGRAFICZNE
SELECTED DEMOGRAPHIC RATES

LATA YEARS	Dzietność ogólna <i>Total fertility</i>	Reprodukcja brutto <i>Gross reproduction</i>	Dynamika demograficzna <i>Demographic dynamics</i>
2000.....	1,311	0,628	1,173
2001.....	1,301	0,647	1,144
2002.....	1,236	0,551	1,069
2003.....	1,191	0,578	1,050
2004.....	1,255	0,627	1,103
2005.....	1,245	0,598	1,103
2006.....	1,269	0,622	1,055
2007.....	1,279	0,599	1,060
2008.....	1,311	0,615	1,124
2009.....	1,356	0,652	1,072
2010.....	1,314	0,645	1,049

Tablice
Tables

TABL. 12. ZGONY WEDŁUG PŁCI ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX OF DECEASED

LATA YEARS	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>	Ogółem <i>Total</i>	Mężczyźni <i>Males</i>	Kobiety <i>Females</i>	Na 1000 ludności <i>Per 1000 population</i>
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute figures</i>			w odsetkach <i>in %</i>			
2000.....	1938	1093	845	100,0	56,4	43,6	8,4
2001.....	1995	1118	877	100,0	56,0	44,0	8,6
2002.....	2012	1098	914	100,0	54,6	45,4	8,7
2003.....	1994	1058	936	100,0	53,1	46,9	8,7
2004.....	2012	1121	891	100,0	55,7	44,3	8,8
2005.....	2019	1103	916	100,0	54,6	45,4	8,8
2006.....	2143	1176	967	100,0	54,9	45,1	9,4
2007.....	2152	1179	973	100,0	54,8	45,2	9,5
2008.....	2086	1122	964	100,0	53,8	46,2	9,3
2009.....	2259	1192	1067	100,0	52,8	47,2	10,1
2010.....	2228	1195	1033	100,0	53,6	46,4	9,9

TABL. 13. MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE

LATA YEARS	Napływ ^a <i>Inflow^a</i>				Odpływ ^b <i>Outflow^b</i>				Saldo migracji <i>Net migration</i>
	ogółem <i>total</i>	z miast <i>from urban areas</i>	ze wsi <i>from rural areas</i>	z zagranicy <i>from abroad</i>	ogółem <i>total</i>	do miast <i>from urban areas</i>	na wieś <i>from rural areas</i>	za granicę <i>from abroad</i>	
2000.....	1408	570	809	29	1871	816	1006	49	-463
2001.....	1196	538	633	25	1829	777	979	73	-633
2002.....	1203	530	651	22	2059	949	1061	49	-856
2003.....	1340	606	721	13	2166	878	1253	35	-826
2004.....	1185	479	673	33	2264	944	1280	40	-1079
2005.....	1260	555	664	41	2175	959	1197	19	-915
2006.....	1176	504	648	24	2401	1047	1310	44	-1225
2007.....	1299	522	754	23	2450	990	1380	80	-1151
2008.....	1087	483	580	24	2025	825	1166	34	-938
2009.....	1032	462	534	36	2022	814	1206	2	-990
2010.....	1093	448	621	24	2104	868	1230	6	-1011

a Zameldowania. *b* Wymeldowania.
a Registrations. *b* Cancelled registrations.

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010

The statistical portrait of Radom in 2000-2010

Uwaga do tablic na str. 96.

Dane o pracujących obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, duchownych oraz jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Według faktycznego miejsca pracy (do 2003 r.); według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). Patrz uwagi metodyczne na str. 12.

Note concern tables on pages 96.

Data on employment covers units of the national economy, excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations economic and professional self-government, clergy as well as budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

By actual workplace (to 2003); since 2004 by actual workplace and kind of activity. See methodical notes on page 27.

TABL. 14. PRACUJĄCY WEDŁUG PŁCI

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS BY SEX

As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Ogółem na 1000 ludności Per 1000 population
2000.....	52401	25231	27170	227,3
2001.....	50798	24306	26492	220,9
2002.....	48858	22945	25913	213,3
2003.....	48101	22892	25209	210,7
2004.....	47378	22474	24904	208,2
2005.....	48321	23351	24970	212,9
2006.....	48161	23286	24875	213,3
2007.....	50059	24591	25468	222,6
2008.....	52093	25934	26159	232,3
2009.....	52188	25592	26596	233,6
2010.....	52456	25468	26988	235,8

TABL. 15. PRACUJĄCY WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS BY OWNERSHIP SECTORS

As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem Total	Sektor publiczny Public sector	Sektor prywatny Private sector
2000.....	52401	28139	24262
2001.....	50798	25055	25743
2002.....	48858	24316	24542
2003.....	48101	23792	24309
2004.....	47378	23377	24001
2005.....	48321	23188	25133
2006.....	48161	23049	25112
2007.....	50059	23109	26950
2008.....	52093	23888	28205
2009.....	52188	23759	28429
2010.....	52456	23457	28999

Tablice
Tables

TABL. 16. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH KRYTERIÓW
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND SELECTED CRITERIA
As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number		
		z prawem do zasiłku with benefit rights	zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładów pracy terminated for company reasons	niepełnosprawni disabled
OGÓŁEM TOTAL				
2000	23508	5717	2492	480
2001	26692	6379	4496	615
2002	27883	5375	4427	701
2003	27737	4659	4102	848
2004	26676	4465	3623	951
2005	26582	4416	3385	1027
2006	23887	3869	2841	1011
2007	19963	3020	2182	921
2008	17880	3230	1976	1033
2009	19959	4338	2529	1214
2010	21442	3675	2409	1384
MĘŻCZYŻNI MALES				
2000	11021	3104	906	285
2001	13064	3581	1967	371
2002	13789	2983	1939	409
2003	13570	2539	1691	482
2004	13062	2472	1510	529
2005	12966	2420	1398	588
2006	11204	2050	1131	550
2007	9104	1631	841	489
2008	8347	1669	767	519
2009	10164	2454	1232	635
2010	11047	1979	1214	750
KOBIECY FEMALES				
2000	12487	2613	1586	195
2001	13628	2798	2529	244
2002	14094	2392	2488	292
2003	14167	2120	2411	366
2004	13614	1993	2113	422
2005	13616	1996	1987	439
2006	12683	1819	1710	461
2007	10859	1389	1341	432
2008	9533	1561	1209	514
2009	9795	1884	1297	579
2010	10395	1696	1195	634

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010

The statistical portrait of Radom in 2000-2010

TABL. 17. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU

Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE
As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem Total	W wieku By age				
		24 lata i mniej 24 years and less	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej 55 years and more
2000.....	23508	5276	6259	6587	4801	585
2001.....	26692	5851	7163	7085	5862	731
2002.....	27883	5829	7666	6974	6506	908
2003.....	27737	5474	7852	6665	6735	1011
2004.....	26676	4821	7570	6184	6899	1202
2005.....	26582	4494	7542	5939	7123	1484
2006.....	23887	3697	6667	5261	6575	1687
2007.....	19963	2836	5525	4297	5610	1695
2008.....	17880	2567	4931	3792	4835	1755
2009.....	19959	3030	5767	4041	4989	2132
2010.....	21442	3157	6370	4348	5047	2520

TABL. 18. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY EDUCATIONAL LEVEL
As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem Total	Z wykształceniem With education level				
		wyższym tertiary	policealnym i średnim zawodowym post-secondary and vocational secondary	średnim ogólnokształcącym general secondary	zasadniczym zawodowym basic vocational	gimnazjalnym i poniżej lower secondary and less
2000.....	23508	900	5266	1593	8380	7369 ^a
2001.....	26692	1317	6174	1812	9221	8168
2002.....	27883	1723	6386	1921	9407	8446
2003.....	27737	1839	6366	1970	9150	8412
2004.....	26676	2041	6099	1988	8519	8029
2005.....	26582	2174	5963	1976	8358	8111
2006.....	23887	2039	5088	2103	7209	7448
2007.....	19963	1813	4241	1868	8513	6228
2008.....	17880	1904	3644	1661	5089	5582
2009.....	19959	2536	4067	1932	5565	5859
2010.....	21442	2816	4561	1899	5874	6292

^a 2000 r. z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym, ponieważ od roku szkolnego 1999/2000 w miejsce 8-letnich szkół podstawowych powstały 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa.

^a 2000 including primary and incomplete primary, because since 1999/2000 school year function 6th grade primary schools and 3th grade lower secondary schools.

Tablice
Tables

TABL. 19. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG STAŻU PRACY

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY WORK SENIORITY

As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem Total	Bez stażu pracy No work seniority	Ze stażem ^a With work seniority ^a					powyżej 30 lat more than 30 years
			1 rok i mniej 1 year and less	1-5	5-10	10-20	20-30	
2000.....	23508	4987	6409	2093	2983	3981	2850	205
2001.....	26692	6213	6784	2302	3358	4375	3388	272
2002.....	27883	6950	6808	2466	3527	4315	3549	268
2003.....	27737	6585	7322	2462	3554	4179	3335	300
2004.....	26676	6359	6760	2350	3565	4071	3260	311
2005.....	26582	6342	6524	3430	3162	4008	2868	248
2006.....	23887	5710	5714	3096	2881	3704	2508	274
2007.....	19963	4848	4724	2583	2430	3071	2055	252
2008.....	17880	4279	4282	2412	2170	2650	1851	236
2009.....	19959	4543	4769	2920	2367	2921	2130	309
2010.....	21442	5154	4241	3715	2731	3001	2209	391

^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 1-5 uwzględniono osoby, które pracowały 1 rok i 1 dzień do 5 lat.

^a Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 1-5, persons who worked 1 year and 1 day up to 5 years were included.

TABL. 20. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY DURATION OF UNEMPLOYMENT

As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem Total	Według czasu pozostawania bez pracy ^a By duration of unemployment ^a					powyżej 24 miesiący more than 24 months
		1 miesiąc i mniej 1 month and less	1-3	3-6	6-12	12-24	
2000.....	23508	1435	2551	2969	4268	5672	6613
2001.....	26692	1303	2718	2961	4653	6170	8887
2002.....	27883	1226	2513	3254	4484	5869	10537
2003.....	27737	1354	2515	3065	4170	5383	11250
2004.....	26676	1689	2954	2729	3836	4651	10817
2005.....	26582	1437	2961	3158	4071	4465	10490
2006.....	23887	1163	2597	2729	3620	4190	9588
2007.....	19963	1129	2231	2354	2879	3119	8251
2008.....	17880	1523	2328	2172	2746	2567	6544
2009.....	19959	1519	2712	2826	4016	3404	5482
2010.....	21442	1557	3451	3663	4054	4336	4381

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 6-12 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 6 miesięcy i 1 dzień do 12 miesięcy.

^a From the date of registration in a labour office; intervals were shifted upward, e.g. in the interval 6-12, persons remaining unemployed from 6 months and 1 day up to 12 months were included.

TABL. 21. ZATRUDNIENI^a W WARUNKACH ZAGROŻENIA WEDŁUG GRUP

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING^a IN HAZARDOUS CONDITIONS BY GROUPS

As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem Total	Zagrożenia związane Hazard connected with		
		ze środowiskiem pracy work environment	z uciążliwością pracy strenuous conditions	z czynnikami mechanicznymi mechanical factors
2000.....	1819	1341	331	147
2001.....	1586	1091	355	140
2002.....	1317	865	333	119
2003.....	1012	601	323	88
2004.....	1518	1047	385	86
2005.....	1191	790	315	86
2006.....	1279	822	316	141
2007.....	1152	827	190	135
2008.....	1552	957	370	225
2009.....	1106	760	179	167
2010.....	1319	846	280	193

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

^a Listed only once by predominant factor.

TABL. 22. POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a ORAZ LICZBA DNI NIEZDOLNOŚCI DO PRACY SPOWODOWANEJ WYPADKAMI
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a AS WELL AS THE NUMBER OF DAYS OF INABILITY TO WORK CAUSED BY ACCIDENTS

LATA YEARS	Poszkodowani Persons injured					Liczba dni niezdolności do pracy Number of days of inability to work	
	ogółem total	w tym w wypadkach of which in accidents		z liczby ogółem of total number		ogółem total	na 1 poszkodowanego ^b per 1 person injured ^b
		śmiertelnych fatal	ciężkich serious	kobiety females	młodociani adolescents		
2000.....	403	5	4	121	4	19005	47,8
2001.....	306	4	6	110	-	13546	44,9
2002.....	378	8	5	142	-	13048	35,3
2003.....	415	-	2	151	-	19061	45,9
2004.....	428	4	3	137	-	22217	52,4
2005.....	338	3	6	137	1	15631	46,7
2006.....	423	3	1	150	-	19287	45,9
2007.....	412	1	2	155	3	17871	43,5
2008.....	436	3	7	162	2	19189	44,3
2009.....	400	3	3	161	1	18348	46,2
2010.....	414	3	2	171	1	17472	42,5

^a Bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie; w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego tylko pracownicy cywilni. ^b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób.

^a Excluding accidents in private farms in agriculture; in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees. ^b Excluding persons injured in fatal accidents and without the number of days of inability to work of this persons.

Tablice
Tables

TABL. 23. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA
PAID EMPLOYMENT AND WAGES AND SALARIES

L A T A Y E A R S	Ogółem <i>Total</i>	Sektor publiczny <i>Public sector</i>	Sektor prywatny <i>Private sector</i>
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE PAID EMPLOYMENT			
2000.....	47446	26196	21250
2001.....	46112	22391	23721
2002.....	46179	23406	22773
2003.....	45703	23075	22628
2004.....	44367	22503	21864
2005.....	44614	21961	22653
2006.....	42878	21944	20934
2007.....	43874	22616	21258
2008.....	44172	20435	23737
2009.....	44181	20768	23413
2010.....	44161	20667	23494
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES in zł			
2000.....	1743,89	1830,51	1637,11
2001.....	1916,24	1997,10	1839,91
2002.....	2069,00	2086,69	2050,83
2003.....	2145,07	2195,69	2093,45
2004.....	2210,07	2300,05	2117,46
2005.....	2269,30	2423,32	2119,98
2006.....	2348,10	2574,16	2111,14
2007.....	2556,68	2782,90	2316,00
2008.....	2818,40	3167,27	2518,06
2009.....	2998,88	3398,00	2644,85
2010.....	3136,45	3589,05	2738,31

U w a g a. Informacje o wynagrodzeniach obejmują podmioty gospodarki narodowej, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, duchownych oraz jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Do 2001 r. dane nie obejmują przedsiębiorstwa Polskie Koleje Państwowe (PKP) S.A., poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. Bez zatrudnionych za granicą. Patrz uwagi metodyczne na str. 15.

N o t e. Information on wages and salaries covers units of the national economy, excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations economic and professional self-government, clergy as well as budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Until 2001 data do not include Polskie Koleje Państwowe (PKP) S.A., public post and telecommunications operators of public Network. Excluding persons employed abroad. See methodical notes on page 30.

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010
The statistical portrait of Radom in 2000-2010
TABL. 24. WODOCIĄGI I KANALIZACJA
WATER-LINE AND SEWERAGE SYSTEMS

LATA YEARS	Sieć rozdzielcza w km <i>Distribution network in km</i>		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych w szt <i>Connections leading to residential buildings in pcs</i>		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych <i>Consumption of water from water-line systems in household</i>		Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną w dam ³ <i>Waste water discharged by sewerage system in dam³</i>
	wodociągowa <i>water-line system</i>	kanalizacyjna ^a <i>sewerage^a</i>	wodociągowe <i>water-line system</i>	kanalizacyjne <i>sewerage</i>	w dam ³ <i>in dam³</i>	na 1 mieszkańca w m ³ <i>per capita in m³</i>	
	stan w dniu 31 XII as of 31 XII						
2000.....	427,9	271,4	15232	6626	12562,7	54,5	15460,5
2001.....	428,2	271,4	15232	6626	11786,6	51,2	14585,5
2002.....	372,2 ^b	274,3 ^b	14212 ^b	6901 ^b	10999,1	47,9	13370,2
2003.....	415,5	285,8	14454	7852	9442,5	41,3	13114,6
2004.....	427,9	301,1	14706	8178	9030,6	39,6	12655,9
2005.....	432,6	304,9	14896	8305	8859,7	39,0	12403,9
2006.....	434,5	304,9	15108	8467	8619,0	38,1	12177,4
2007.....	442,1	308,3	15400	8680	8256,4	36,6	11988,1
2008.....	448,1	326,0	15673	8922	8036,0	35,8	11348,8
2009.....	450,7	324,0	15905	9044	8217,3	36,7	11079,9
2010.....	456,5	406,0	16287	10248	8043,1	36,0	10938,0

^a Łącznie z kolektorami. ^b Dane NSP 2002.

^a Including collectors. ^b Data of Population and Housing Census 2002.

TABL. 25. SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
GAS-LINE SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS-LINE SYSTEM

LATA YEARS	Sieć rozdzielcza ^a w km <i>Distribution network^a in km</i>	Połączenia prowadzące do budynków ^b w szt <i>Connections leading to buildings^b in pcs</i>	Odbiorcy gazu z sieci ^c <i>Consumers of gas from gas-line system^c</i>	Zużycie gazu z sieci ^d <i>Consumption of gas from gas-line system^d</i>	
				w hm ³ <i>in hm³</i>	na 1 mieszkańca w m ³ <i>per capita in m³</i>
	stan w dniu 31 XII as of 31 XII				
2000.....	319,3	10378	61743	32,3	139,9
2001.....	332,2	10943	48320	33,8	146,6
2002.....	334,9	11071	49579	31,2	135,6
2003.....	330,2	51459	65174	34,2	149,5
2004.....	335,9	11470	.	30,4	133,4
2005.....	341,7	11821	65337	32,2	141,7
2006.....	344,4	11988	65337	30,3	133,8
2007.....	355,3	12245	64844	28,2	125,1
2008.....	365,5	12461	65010	27,4	122,2
2009.....	372,4	12605	64485	28,2	126,1
2010.....	387,3	12980	64606	31,0	138,7

^a Do 2002 r. łącznie z siecią przesyłową. ^b Łącznie z połączeniami do budynków niemieszkalnych. ^c Bez korzystających z gazomierzy zbiorczych. ^d W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami; w ciągu roku.

^a Until 2002 including transmission network. ^b Including connections leading to non-residential buildings. ^c Excluding gas consumers using collective gas-meters. ^d In natural units on the basis of which settlements with clients occur; during the year.

Tablice
Tables

TABL. 26. ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIĘ ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS^a

LATA YEARS	Odbiorcy energii elektrycznej ^b Consumers of electricity ^b	Zużycie energii elektrycznej ^c Consumption of electricity ^c		
		w GWh in GWh	na 1 mieszkańca per capita	na 1 odbiorcę ^d per consumer ^d
			w kWh in kWh	
2000.....	79417	128,7	557,9	1620,3
2001.....	79873	131,5	570,9	1646,4
2002.....	80226	132,3	575,9	1648,9
2003.....	80533	133,9	585,4	1662,7
2004.....	80818	132,9	582,8	1643,8
2005.....	82614	137,3	604,0	1661,7
2006.....	83039	141,6	625,4	1704,9
2007.....	83480	138,9	616,7	1664,3
2008.....	84070	145,8	649,4	1734,3
2009.....	84512	146,3	653,5	1731,4
2010.....	84821	150,0	672,1	1767,9

^a Od 2005 r. łącznie z gospodarstwami, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowania gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. ^b Stan w dniu 31 XII. ^c W ciągu roku. ^d Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII; w 2000 r. w ciągu roku.
^a Since 2005, including households in which the main source of maintenance was income from a private farm in agriculture. ^b As of 31 XII. ^c During the year. ^d The number of consumers as of 31 XII was used in calculations; in 2000 during the year.

TABL. 27. ZUŻYCIĘ WODY I KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW
WATER USE AND MUNICIPAL WASTE WATER TREATMENT PLANTS

LATA YEARS	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^a Population using waste water treatment plants ^a	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w dam ³ Water consumption for needs of the national economy and population in dam ³	Ścieki odprowadzone w dam ³ Waste water discharged in dam ³	
			ogółem total	w tym oczyszczone of which treated
2000.....	219315	14283,8	15461	14817
2001.....	219683	13433,7	14586	13975
2002.....	219792	14332,2	13370	13370
2003.....	215120	12432,1	13115	13065
2004.....	212392	11874,5	12656	12656
2005.....	212192	11866,8	12404	12317
2006.....	211853	11634,7	12177	12082
2007.....	211554	11229,6	11988	11883
2008.....	195200	10961,5	11349	11328
2009.....	208330	10856,8	11080	11080
2010.....	210326	10878,0	10938	10938

^a Na podstawie szacunków; w 2000 r. jako ludność obsługiwana.
^a Estimated data; in 2000 defined as served population.

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010
The statistical portrait of Radom in 2000-2010
TABL. 28. ODPADY^a WYTWORZONE I NAGROMADZONE ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA
GENERATED AND ACCUMULATED WASTE^a AND THEIR STORAGE AREAS

LATA YEARS	Odpady wytworzone Waste generated			Nie zreklamowana ^c powierzchnia składowania odpadów w ha Non-reclaimed ^c area of storage in ha
	ogółem total	w tym poddane odzyskowi ^b of which recovered ^b	na 1 km ² w t per 1 km ² in t	
	w tys. t in thous. t			
2000.....	56,5	29,5	505,8 ^d	15,5
2001.....	103,0	27,2	922,0 ^d	15,5
2002.....	108,5	31,8	968,8	15,5
2003.....	108,9	51,3	972,3	15,5
2004.....	155,4	89,6	1387,5	6,0
2005.....	180,4	130,4	1610,7	6,0
2006.....	177,4	119,0	1583,9	6,0
2007.....	141,0	91,7	1258,9	6,0
2008.....	148,2	137,6	1323,2	12,5
2009.....	103,6	98,3	925,0	12,5
2010.....	96,7	72,0	846,9	13,6

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^b W 2000 i 2001 r. - wykorzystane. ^c Stan w końcu roku. ^d Dane szacunkowe.
^a Excluding municipal waste. ^b In 2000 and 2001 - utilized. ^c End of year. ^d Estimated data.

TABL. 29. BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA
BUILDINGS COMPLETED

LATA YEARS	Budynki ^a Buildings ^a		Kubatura ^b w m ³ Cubic volume ^b in m ³	
	ogółem total	w tym mieszkalne of which residential	ogółem total	w tym mieszkalne of which residential
2000.....	194	133	753618	271128
2001.....	293	142	412665	180760
2002.....	211	135	212392	106257
2003.....	619	543	591601	482037
2004.....	343	259	434893	224846
2005.....	375	290	415081	250414
2006.....	331	215	388691	212250
2007.....	405	320	654854	306008
2008.....	397	327	634590	292384
2009.....	343	250	437976	365860
2010.....	350	279	665976	373882

^a Od 2004 r. nowo wybudowane. ^b Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).
^a Since 2004, newly built. ^b Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

Tablice
Tables

TABL. 30. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

LATA YEARS	Mieszkania Dwellings		Izby Rooms		Powierzchnia użytkowa w m ² Usable floor space in m ²	
	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	na 1000 ludności per 1000 population	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	na 1000 ludności per 1000 population	mieszkań dwellings	przeciętna 1 mieszkania average per dwelling
2000.....	765	3,3	2663	11,6	45763	59,82
2001.....	391	1,7	1666	7,2	31677	81,02
2002.....	152	0,7	874	3,8	16865	110,95
2003.....	757	3,3	3727	16,3	70622	93,29
2004.....	416	1,8	1947	8,5	46109	110,84
2005.....	623	2,7	2366	10,4	56312	90,39
2006.....	374	1,7	1747	7,7	41566	111,14
2007.....	757	3,4	3114	13,8	72207	95,39
2008.....	577	2,6	2605	11,6	61519	106,62
2009.....	631	2,8	2719	12,1	64511	102,24
2010.....	1177	5,3	4101	18,4	86632	73,60

TABL. 31. ZASOBY MIESZKANIOWE^a
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS STOCKS^a
As of 31 XII

LATA YEARS	Mieszkania Dwellings	Izby Rooms	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² Usable floor space of dwellings in m ²	Przeciętna Average				
				liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	liczba osób na number of persons		powierzchnia użytkowa w m ² usable floor space in m ²	
					1 mieszkanie per dwelling	1 izbę per room	1 mieszkania per dwelling	na 1 osobę per person
2002.....	75706	250561	4338644	3,31	3,03	0,91	57,3	18,9
2003.....	76462	254284	4409206	3,33	2,99	0,90	57,7	19,3
2004.....	76785	255774	4444017	3,33	2,96	0,89	57,9	19,5
2005.....	77008	256800	4470071	3,34	2,95	0,88	58,0	19,7
2006.....	77300	258176	4502519	3,34	2,92	0,87	58,2	19,9
2007.....	77939	260735	4561514	3,35	2,89	0,86	58,5	20,3
2008.....	78448	263034	4616503	3,35	2,86	0,85	58,8	20,6
2009.....	79005	265411	4672196	3,36	2,83	0,84	59,1	20,9
2010.....	79859	268197	4730890	3,36	2,79	0,83	59,2	21,3

^a Na podstawie bilansów.

U w a g a. Dane od 2002 r., ponieważ dotyczą zasobów mieszkaniowych zamieszkałych i niezamieszkałych, a przy przeliczeniach na osobę przyjęto ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

^a Based on balances.

Note s. Data since 2002, because including inhabited and uninhabited dwellings, for calculation per person the number of population as of 31 XII was used.

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010
The statistical portrait of Radom in 2000-2010
TABL. 32. SZKOŁY PODSTAWOWE ORAZ GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY
PRIMARY SCHOOLS AND LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

LATA YEARS	Szkoły podstawowe <i>Primary schools</i>				Gimnazja <i>Lower secondary schools</i>			
	szkoły <i>schools</i>	pomieszczenia szkolne <i>school facility</i>	uczniowie <i>pupils</i>	absolwenci ^a <i>graduates^a</i>	szkoły <i>schools</i>	pomieszczenia szkolne <i>school facility</i>	uczniowie <i>pupils</i>	absolwenci ^a <i>graduates^a</i>
OGÓŁEM TOTAL								
2000/2001.....	48	683	19660	7858 ^b	24	311	7661	-
2001/2002.....	36	661	18668	3631	25	362	11278	-
2002/2003.....	37	645	17914	3283	24	355	10904	3670
2003/2004.....	36	655	17036	3294	24	361	10658	3552
2004/2005.....	36	640	16064	3165	24	373	10141	3588
2005/2006.....	36	653	15365	2994	22	369	9851	3246
2006/2007.....	36	642	14484	2888	22	379	9423	3220
2007/2008.....	36	736	13833	2702	23	439	8872	3120
2008/2009.....	36	738	13231	2515	24	418	8383	2895
2009/2010.....	36	725	12739	2418	25	445	7899	2841
2010/2011.....	36	772	12406	2212	25	451	7425	2628
W TYM SPECJALNE OF WHICH SPECIAL								
2000/2001.....	5	40	371	141 ^b	5	23	248	-
2001/2002.....	5	44	324	54	5	25	303	-
2002/2003.....	6	34	308	47	5	27	302	70
2003/2004.....	6	42	295	54	5	31	293	107
2004/2005.....	6	42	252	65	5	34	245	73
2005/2006.....	6	47	245	67	5	33	260	51
2006/2007.....	6	41	251	34	5	39	243	62
2007/2008.....	6	55	205	44	5	35	209	78
2008/2009.....	6	73	196	36	5	19	165	96
2009/2010.....	6	75	179	57	5	25	178	54
2010/2011.....	6	77	186	32	5	22	173	47

^a Z poprzedniego roku szkolnego. ^b Łącznie z absolwentami klas VI i VIII.
^a From previous school year. ^b Including graduates of 6th and 8th grade.

Tablice
Tables

TABL. 33. ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY^a
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH^a

LATA YEARS	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Pupils			Absolwenci ^b Graduates ^b	
			ogółem total	z ogółem of total		ogółem total	w tym kobiety of which females
				kobiety females	klasa 1 1 st grade		
2000/2001.....	15	189	4966	1844	.	1620	639
2001/2002.....	15	119	3227	1153	.	1605	626
2002/2003.....	13	105	2618	897	942	1243	419
2003/2004.....	11	83	2091	672	1138	1300	518
2004/2005.....	14	119	2932	887 ^c	1253 ^c	298	127
2005/2006.....	16	121	2919	836	1233	743	297
2006/2007.....	16	122	2879	872	1165	832	238
2007/2008.....	16	122	2774	791	1120	826	295
2008/2009.....	17	126	2708	835	1124	858	279
2009/2010.....	17	120	2545	792	977	834	258
2010/2011.....	17	108	2305	724	901	859	268

^a Łącznie ze szkołami przysposabiającymi do pracy zawodowej. ^b Z poprzedniego roku szkolnego. ^c Bez uczniów szkół przysposabiających do pracy zawodowej.
^a Including special job-training schools. ^b From previous school year. ^c Excluding students of special job-training schools.

TABL. 34. LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a

LATA YEARS	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Pupils			Absolwenci ^b Graduates ^b	
			ogółem total	z ogółem of total		ogółem total	w tym kobiety of which females
				kobiety females	klasa 1 1 st grade		
2000/2001.....	16	263	8613	5801	.	1654	1143
2001/2002.....	16	210	6861	4611	.	1712	1172
2002/2003.....	15	215	7072	4643	2492	2074	1438
2003/2004.....	15	222	7192	4684	2357	2073	1425
2004/2005.....	15	215	7064	4567	2339	2376	1579
2005/2006.....	15	211	6784	4346	2228	2374	1504
2006/2007.....	15	212	6727	4242	2311	2245	1503
2007/2008.....	15	213	6670	4184	2189	2152	1388
2008/2009.....	16	213	6544	4157	2092	2122	1342
2009/2010.....	16	212	6371	4112	2167	2234	1414
2010/2011.....	18	216	6318	4070	2175	2085	1308

^a Łącznie z uzupełniającymi. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.
^a Including supplementary schools. ^b From previous school year.

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010
The statistical portrait of Radom in 2000-2010
TABL. 35. LICEA PROFILOWANE I TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY^a
SPECIALIZED SECONDARY AND TECHNICAL SCHOOLS FOR YOUTH^a

LATA YEARS	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Pupils			Absolwenci ^b Graduates ^b	
			ogółem total	z ogółem of total		ogółem total	w tym kobiety of which females
				kobiety females	klasa 1 1 st grade		
2000/2001.....	37	346	10250	4532	.	2254	978
2001/2002.....	38	280	8100	3483	.	2350	1143
2002/2003.....	44	265	7995	3348	2525	2232	998
2003/2004.....	41	263	7530	3078	2462	2255	1077
2004/2005.....	33	233	6755	2857	1936	2089	895
2005/2006.....	32	231	6535	2846	1909	1575	622
2006/2007.....	30	219	6145	2682	1895	1678	734
2007/2008.....	25	219	5935	2587	1877	1349	601
2008/2009.....	28	228	5906	2533	1916	1379	634
2009/2010.....	27	231	6025	2616	1913	1272	573
2010/2011.....	25	238	6153	2657	1846	1214	552

^a Łącznie z uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.

^a Including supplementary and general art schools. ^b From previous school year.

TABL. 36. SZKOŁY POLICEALNE^a
POST-SECONDARY SCHOOLS^a

LATA YEARS	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci ^b Graduates ^b	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
OGÓŁEM TOTAL						
2000/2001.....	17	82	1745	1276	543	409
2001/2002.....	9	77	1818	1257	615	459
2002/2003.....	11	86	2114	1497	563	420
2003/2004.....	19	101	2576	1874	606	440
2004/2005.....	22	116	3025	2167	757	547
2005/2006.....	24	124	2993	2083	859	668
2006/2007.....	33	135	3267	2112	983	753
2007/2008.....	32	157	3213	1958	754	568
2008/2009.....	32	183	3608	1949	1004	716
2009/2010.....	28	157	2887	2108	877	685
2010/2011.....	28	134	2870	2080	762	627

^a Łącznie ze szkołami dla dorosłych. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.

^a Including schools for adults. ^b From previous school year.

Tablice
Tables

TABL. 36. SZKOŁY POLICEALNE^a (dok.)
POST-SECONDARY SCHOOLS^a (cont.)

LATA YEARS	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci ^b Graduates ^b	
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
W TYM DLA DOROSŁYCH OF WHICH ADULTS SCHOOLS						
2000/2001.....	12	35	901	.	297	.
2001/2002.....	4	32	960	.	343	.
2002/2003.....	6	41	1150	702	339	233
2003/2004.....	13	52	1485	978	355	233
2004/2005.....	17	66	1899	1259	457	287
2005/2006.....	19	75	1909	1226	508	390
2006/2007.....	30	121	2871	1877	785	613
2007/2008.....	28	142	2862	1734	591	451
2008/2009.....	27	164	3270	1715	849	630
2009/2010.....	24	137	2480	1800	737	590
2010/2011.....	24	115	2428	1762	598	488

^a Łącznie ze szkołami dla dorosłych. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.
^a Including schools for adults. ^b From previous school year.

TABL. 37. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE
PRE-PRIMARY EDUCATION

LATA YEARS	Placówki Establishments		Miejsca w przedszkolach Places in nursery schools	Dzieci Children	
	ogółem total	w tym przedszkola of which nursery schools		ogółem total	w tym w przedszkolach of which nursery schools
2000/2001.....	57	26	2805	4985	2608
2001/2002.....	57	26	2777	4728	2450
2002/2003.....	56	25	2636	4710	2539
2003/2004.....	54	24	2585	4460	2464
2004/2005.....	54	22	2410	4506	2525
2005/2006.....	54	23	2605	4538	2683
2006/2007.....	54	23	2653	4608	2770
2007/2008.....	53	23	2540	4659	2755
2008/2009.....	58	26	3282	5178	3245
2009/2010.....	60	28	3818	5836	3782
2010/2011.....	64	30	4381	6477	4275

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010

The statistical portrait of Radom in 2000-2010

TABL. 38. APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE, ŁÓŻKA W SZPITALACH OGÓLNYCH^a ORAZ AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA

Stan w dniu 31 XII

GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES, BEDS IN GENERAL HOSPITALS^a AS WELL AS OUT-PATIENT HEALTH CARE

As of 31 XII

LATA YEARS	Apteki ogólnodostępne Generally available pharmacies		Łóżka ^b w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności Beds ^b in general hospital per 10 thous. population	Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej Population per provider of out- patient health care
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	liczba ludności na 1 aptekę population per 1 pharmacy		
2000.....	47	4904	56,9	6230
2001.....	50	4600	60,3	5897
2002.....	47	4874	58,8	7159
2003.....	59	3869	61,8	2854
2004.....	60	3794	62,3	3252
2005.....	62	3662	62,6	3493
2006.....	64	3528	63,2	2823
2007.....	61	3686	63,1	2555
2008.....	67	3347	68,4	2312
2009.....	72	3103	67,2	2128
2010.....	74	3007	66,0	2023

^a Łącznie z filiami szpitali. ^b Od 2008 r. łącznie z miejscami (łózkami i inkubatorami) dla noworodków.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych - dane Ministerstwa Zdrowia.

^a Including hospital branches. ^b Since 2008 including places (beds and incubators) for newborns.

Source: in regard to general hospitals - data of Ministry of Health.

TABL. 39. ŻŁOBKI ORAZ POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA

Stan w dniu 31 XII

NURSERIES AND STATIONARY SOCIAL WELFARE

As of 31 XII

LATA YEARS	Żłobki Nurseries			Pomoc społeczna stacjonarna Stationary social welfare		
	żłobki nurseries	miejsca places	dzieci przebywające ^a children staying ^a	domy i zakłady homes and facilities	miejsca ^b places ^b	mieszkańcy ^b residents ^b
2000.....	3	159	246	5	562	573
2001.....	3	159	244	5	551	575
2002.....	3	149	239	5	567	570
2003.....	3	149	107	5	569	578
2004.....	2	130	121	6	653	959
2005.....	1	75	144	5	625	891
2006.....	1	75	123	5	626	611
2007.....	1	75	155	6	664	608
2008.....	1	75	169	7	671	630
2009.....	1	90	140	7	618	608
2010.....	2	210	306	7	651	619

^a W ciągu roku. ^b Łącznie z filiami.

^a During the year. ^b Including branches.

Tablice
Tables

TABL. 40. BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

LATA YEARS	Księgozbiór ^a w tys. wol. <i>Collection^a</i> <i>in thous. vol.</i>	Czytelnicy ^b <i>Borrowers^b</i>		Wypożyczenia ^{bc} <i>Loans^{bc}</i>	
		w liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	w tys. wol. <i>in thous. vol.</i>	na 1 czytelnika w wol. <i>per 1 borrower in vol.</i>
2000.....	402,9	26953	117	367,5	13,6
2001.....	383,5	27138	118	364,7	13,4
2002.....	394,9	27095	118	362,3	13,4
2003.....	398,8	27424	120	384,5	14,0
2004.....	401,8	27309	120	388,3	14,2
2005.....	405,3	27068	119	391,5	14,5
2006.....	407,8	25906	114	371,5	14,3
2007.....	378,0	24533	109	364,6	14,9
2008.....	375,0	23350	104	351,5	15,1
2009.....	373,0	24659	110	354,1	14,0
2010.....	375,0	24529	110	363,6	14,8

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Łącznie z punktami bibliotecznymi. ^c Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.
^a As of 31 XII. ^b Including library service points. ^c Excluding interlibrary lendings.

TABL. 41. MUZEA
MUSEUMS

LATA YEARS	Muzea i oddziały muzealne ^a <i>Museums and branches^a</i>	Zwiedzający <i>Visitors</i>	
		w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>
2000.....	3	61370	266
2001.....	3	47507	207
2002.....	3	49430	216
2003.....	3	59152	259
2004.....	3	62292	274
2005.....	3	47811	211
2006.....	3	39435	175
2007.....	3	42007	187
2008.....	3	57415	256
2009.....	3	69384	311
2010.....	4	65677	295

^a Stan w dniu 31 XII.
^a As of 31 XII.

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010

The statistical portrait of Radom in 2000-2010

TABL. 42. KINA STAŁE
FIXED CINEMAS

LATA YEARS	Kina ^a Cinemas ^a	Miejsca na widowni ^a Seats ^a	Ludność na 1 miejsce ^a Population per seat ^a	Seanse Screenings	Widzowie Audience
2000.....	2	692	333	2638	111462
2001.....	2	691	333	2522	197048
2002.....	2	691	332	2645	139514
2003.....	2	691	330	2830	115313
2004.....	2	692	329	3341	181700
2005.....	3	2032	112	3573	102101
2006.....	2	1567	144	11483	343117
2007.....	1	1340	168	10815	307347
2008.....	1	1340	167	11203	316423
2009.....	1	1340	167	11333	335805
2010.....	1	1340	166	10283	326866

^a Stan w dniu 31 XII.
^a As of 31 XII.

TABL. 43. TEATR
THEATRE

LATA YEARS	Miejsca na widowni ^a Seats in fixed halls ^a	Przedstawienia Performances	Widzowie Audience		Frekwencja ^b w % Attendance ^b in %
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w tys. in thous.	na 1 przedstawienie per 1 performance	
2000.....	497	194	35,2	181	36
2001.....	497	168	35,9	213	42
2002.....	497	187	30,6	163	32
2003.....	497	220	31,1	141	28
2004.....	440	251	38,2	152	34
2005.....	443	238	31,5	132	29
2006.....	454	202	31,3	155	34
2007.....	438	235	37,7	160	36
2008.....	469	288	62,8	218	46
2009.....	499	305	59,8	196	39
2010.....	538	390	67,0	171	32

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Stosunek liczby widzów przypadających na 1 przedstawienie do ogólnej liczby miejsc na widowni.
Źródło: dane Teatru Powszechnego im. J. Kochanowskiego w Radomiu.
^a As of 31 XII. ^b Ratio of the number of audience per 1 performance per total seats in fixed halls.
Source: data of the Public Theatre of J. Kochanowski in Radom.

Tablice
Tables

TABL. 44. DOCHODY BUDŻETU MIASTA
REVENUE OF CITY BUDGET

LATA YEARS	Ogółem <i>Total</i>	W tym <i>Of which</i>			Na 1 mieszkańca <i>Per capita</i>
		dochody własne <i>own revenue</i>	dotacje celowe z budżetu państwa <i>appropriated allocations from the state budget</i>	subwencja ogólna <i>general subsidy</i>	
		w tys. zł <i>in thous. zł</i>			
2000.....	395334,7	150793,9	85382,4	157716,4	1713,99
2001.....	433031,4	167789,0	87974,1	176880,4	1879,97
2002.....	439213,4	175427,4	92873,8	170735,5	1912,06
2003.....	417537,0	171887,0	60474,7	184410,3	1825,62
2004.....	468485,1	225337,2	68199,3	173521,5	2055,26
2005.....	524578,0	240863,7	86549,8	183717,5	2307,90
2006.....	583411,2	273394,7	102064,8	198147,6	2577,22
2007.....	662052,7	314444,7	125312,3	214446,3	2938,64
2008.....	751704,7	397732,4	119995,4	232419,0	3348,34
2009.....	781478,6	393610,7	107378,3	264104,9	3490,08
2010.....	813047,7	370453,8	113685,6	278253,8	3644,16

TABL. 45. WYDATKI BUDŻETU MIASTA
EXPENDITURE OF CITY BUDGET

LATA YEARS	Ogółem <i>Total</i>	W tym <i>Of which</i>			Na 1 mieszkańca <i>Per capita</i>
		oświata i wychowanie <i>education</i>	ochrona zdrowia <i>health care</i>	kultura fizyczna i sport <i>physical education and sport</i>	
		w tys. zł <i>in thous. zł</i>			
2000.....	412314,7	187861,4	9968,0	4340,7	1787,61
2001.....	442000,5	188749,7	8238,4	3034,5	1918,91
2002.....	423388,3	170385,3	2542,8	2169,5	1843,17
2003.....	413477,4	178770,6	7142,0	2551,7	1807,87
2004.....	509006,8	204091,7	8028,9	3517,7	2233,03
2005.....	524765,6	215616,0	9113,0	3890,5	2308,72
2006.....	567785,2	225946,7	9666,9	10017,7	2508,20
2007.....	666857,7	235769,6	12395,5	8744,7	2959,97
2008.....	777499,0	272098,0	14687,5	13356,2	3463,23
2009.....	913323,5	326003,8	36393,2	21863,2	4078,90
2010.....	931685,0	353257,7	26532,4	37726,8	4175,90

Statystyczny portret Radomia w latach 2000-2010

The statistical portrait of Radom in 2000-2010

TABL. 46. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGION

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGION REGISTER

As of 31 XII

LATA YEARS	Ogółem <i>Total</i>	Sktor publiczny <i>Public sector</i>	Sektor prywatny <i>Private sector</i>	
			razem <i>total</i>	w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą <i>of which natural persons conducting economic activity</i>
2000.....	24143	339	23804	19473
2001.....	25247	492	24755	20387
2002.....	25406	484	24922	20625
2003.....	25619	516	25103	20790
2004.....	25121	535	24586	20227
2005.....	24710	531	24179	19816
2006.....	24500	531	23969	19564
2007.....	24553	525	24028	19578
2008.....	24794	406	24388	19791
2009.....	25053	387	24666	20068
2010.....	25371	385	24986	20284

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

ROCZNIKI STATYSTYCZNE	STATISTICAL YEARBOOKS	Cena w zł Price in zł
Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2012 <i>Statistical Yearbook of Mazowieckie Voivodship 2012</i>		28,00
Województwo Mazowieckie 2012 — Podregiony, Powiaty, Gminy <i>Mazowieckie Voivodship 2012 — Subregions, Powiats, Gminas</i>		28,00
Rocznik Statystyczny Warszawy 2012 <i>Statistical Yearbook of Warsaw 2012</i>		25,00
INFORMACJE I OPRAWOWANIA STATYSTYCZNE STATISTICAL INFORMATION AND ELABORATIONS		
Biuletyn Statystyczny Województwa Mazowieckiego (kwartalnik, Internet) <i>Statistical Bulletin of Mazowieckie Voivodship (quarterly, Internet)</i>		x
Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2011 r. <i>Report on the socio-economic situation of mazowieckie voivodship in 2011</i>		15,00
Przegląd Statystyczny Warszawy (kwartalnik) <i>Statistical Review of Warsaw (quarterly)</i>		15,00
Panorama dzielnic Warszawy w 2011 r. <i>Panorama of Warsaw districts in 2011</i>		25,00
Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie mazowieckim w 2011 r. <i>Population, vital statistics and migration in mazowieckie voivodship in 2011</i>		18,00
Rynek pracy w województwie mazowieckim w 2011 r. <i>Labour market in mazowieckie voivodship in 2011</i>		18,00
Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie mazowieckim w 2011 r. (CD) <i>Structural changes of groups of entities of national economy in the REGON register in mazowieckie voivodship in 2011 (CD-ROM)</i>		15,00
Portret województwa mazowieckiego 2005—2011 <i>Portrait of mazowieckie voivodship 2005—2011</i>		20,00
Statystyka gmin i powiatów województwa mazowieckiego w latach 2002—2010 (CD) <i>Statistics of gminas and powiats in mazowieckie voivodship in 2002—2010 (CD-ROM)</i>		15,00
Dzieci w województwie mazowieckim w latach 2004—2010 <i>Children in mazowieckie voivodship in 2004—2010</i>		20,00
Sytuacja finansowo-ekonomiczna przedsiębiorstw województwa mazowieckiego w latach 2005—2010 <i>Financial and economic situation of enterprises of mazowieckie voivodship in 2005—2010</i>		20,00
NARODOWY SPIS Powszechny THE NATIONAL CENSUS		
Powszechny Spis Rolny 2010. Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie mazowieckim <i>The Agriculture Census 2010. Characteristics of agricultural holdings in mazowieckie voivodship</i>		15,00

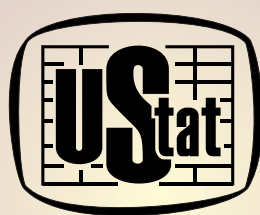
<p>Informacje na temat publikacji wydawanych przez urząd można uzyskać pod adresem:</p> <p>Urząd Statystyczny w Warszawie Centrala 22 464 20 00 1 Sierpnia 21, 02-134 WARSZAWA</p> <p>Centrum Informacji Statystycznej, pok. 18, parter tel./faks 22 846 78 32 tel. 22 464 20 85 e-mail: InformatoriumUSWAW@stat.gov.pl</p> <p>oraz w Centrach Informacji Statystycznej w:</p> <p>Oddziały w (Branch in) Ciechanowie 06-400 Ciechanów, ul. Nadrzeczna 1 tel. 23 672 53 12</p> <p>Oddziały w (Branch in) Płocku 09-407 Płock 9, ul. Otołińska 21 tel. 24 366 50 37</p> <p>Oddziały w (Branch in) Siedlcach 08-110 Siedlce, ul. Pułaskiego 19/21 tel. 25 632 71 65</p>	<p>Information concerning publications issued by office can be obtained at:</p> <p>Statistical Office in Warsaw Tel. exchange (+48) 22 464 20 00</p> <p>Centre of Statistical Information, room 18, ground floor tel./fax (+48) 22 846 78 32 tel. (+48) 22 464 20 85</p> <p>as well as Centres of Statistical Information at:</p> <p>Oddziały w (Branch in) Ostrołęce 07-410 Ostrołęka, ul. Insurekcyjna 3 tel. 29 760 78 50</p> <p>Oddziały w (Branch in) Radomiu 26-600 Radom, ul. Planty 39/45 tel. 48 363 06 07</p>
---	---

<p>SPRZEDAŻ DETALICZNĄ WYDAWNICTW US PROWADZĄ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • US w Warszawie, Centrum Informacji Statystycznej, parter, pok. 18 • Punkt sprzedaży Zakładu Wydawnictw Statystycznych 00-925 Warszawa, al. Niepodległości 208 (parter) tel. bezp. 22 608 34 27 	<p>RETAIL SALES OF SO PUBLICATIONS IS CONDUCTED AT:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SO in Warsaw, Centre of Statistical Information, ground floor, room 18 • Sales point of Statistical Publishing Establishment 00-925 Warsaw, Niepodległości 208 (ground floor) direct tel. (+48) 22 608 34 27
---	--

U w a g a. Zamówienia na prenumeratę publikacji można składać pisemnie, faksem lub e-mailem na adres Urzędu Statystycznego w Warszawie, podając pełny adres odbiorcy z kodem pocztowym oraz numerem identyfikacyjnym płatnika VAT (NIP).

N o t e. Orders on publication subscriptions should be sent by post, fax or email at Statistical Office in Warsaw address with full address of recipient including ZIP code and tax identification number (NIP).

CENA 25,00 zł

ISBN 978-83-63246-01-3